

Diarmuid Martinin kausi Dublinin arkkipiispana 2004–2010 The Irish Timesissä ja Irish Independentissä kuvattuna

Tero Matero
Yleisen kirkkohistorian pro gradu -tutkielma
Lokakuu 2016

HELSINGIN YLIOPISTO – HELSINGFORS UNIVERSITET

Tiedekunta/Osasto – Fakultet/Sektion		Laitos – Institution	
Teologinen tiedekunta		Helsingin yliopisto	
Tekijä – Författare			
Tero Antero Matero			
Työn nimi – Arbetets titel			
Diarmuid Martinin kausi Dublinin arkkipiispana 2004–2010 The Irish Timesissä ja Irish Independentissä kuvattuna			
Oppiaine – Läroämne			
Yleinen kirkkohistoria			
Työn laji – Arbetets art	Aika – Datum	Sivumäärä – Sidoantal	
Pro gradu -tutkielma	Lokakuu 2016	70	
Tiivistelmä – Referat			
<p>Diarmuid Martinista tuli Dublinin hiippakunnan arkkipiispa vuoden 2004 huhtikuussa. Pro gradu-tutkielmassani tutkin, miten Diarmuid Martin kuvattiin Irlannin suurimmissa sanomalehdissä vuosina 2004–2010. Tutkin mitä teemoja Martin lehtien mukaan toi esiin arkkipiispana ja miten hänen toimintansa vastaanotettiin.</p> <p>Lähteinä työssäni käytän kahta suurinta irlantilaista sanomalehteä The Irish Times ja Irish Independent. The Irish Times uutisoi asiasta enemmän, minkä vuoksi sen artikkelit esiintyvät työssäni. Keskityin työssäni lehtien artikkeleihin, joissa kuvataan Martinin toimintaa.</p> <p>Tutkimuksessani selvisi, että lehtien mukaan Diarmuid Martin toimi arkkipiispana uudenlaisella tavalla. Martin otti aktiivisesti kantaa sanomalehdissä keskusteltaviin arvokysymyksiin. Yhdysvaltojen pedofiiliskandaalin vuoksi seksuaalisuuteen liittyvät teemat olivat puheenaiheena. Huolta nostatti myös pappien vähenevä määrä. Arvokysymyksissä Martin pysyi vahvasti katolisessa opetuksessa, mutta tuki myös homojen oikeuksia valtiollisessa lainsäädännössä. Lehtien mukaan arkkipiispana Martin toimi kirkon puolelta edelläkävijänä koulutuksen järjestämiseen liittyvissä asioissa, koska Martin oli valmis vähentämään katolisen kirkon valtaa koulutukseen. Martinin toiminta herätti lehtien mukaan kiitosta ja kritiikkiä.</p> <p>Lehtien perusteella merkittävimmäksi tekijäksi Diarmuid Martinin arkkipiispan viran aikana muodostui Irlannin katolisen kirkon lasten seksuaalinen hyväksikäyttöskandaali. Katolisen kirkon papit olivat syyllistyneet lasten seksuaaliseen hyväksikäyttöön ja kirkon johtajat olivat onnistuneet salaamaan asian. Irlannin valtio perusti useamman komission tutkimaan hyväksikäyttötapauksia Irlannissa. Komissiot julkaisivat löydöksensä raporteissa, joista Ferns-raportti, Ryan-raportti ja Murphy-raportti julkaistiin tutkimusajanjakson aikana. Diarmuid Martin reagoi lehtien mukaan aktiivisesti raporttien julkaisuun ja asettui erityisesti uhrien puolelle. Martin toimi uudella tavalla edeltäjiinsä verrattuna, mikä herätti närkästystä piispojen ja pappien keskuudessa, mutta herätti kiitollisuutta valtion virkamiehissä ja maallikoissa.</p>			
Avainsanat –Nyckelord			
Arkkipiispa Diarmuid Martin, Irlanti, katolinen kirkko, The Irish Times, Irish Independent			
Säilytyspaikka – Förvaringställe			
Helsingin yliopiston kirjasto, Keskustakampuksen kirjasto, Teologia			
Muita tietoja			

Sisällys

1. Johdanto.....	2
1.1. Tutkimustehtävä	2
1.2. Muutos Irlannin katolisuudessa 1900-luvun loppupuolella.....	7
2. Arkkipiispa ja arvokysymykset	11
2.1. Virkaan astuminen	11
2.2. Homoseksuaalisuus, selibaatti ja pappeus	15
3. Kirkon ja valtion suhde.....	18
3.1. Irlannin koulutuksen järjestelykysymykset	18
4. Hyväksikäyttöraportit ja arkkipiispa Martin.....	30
4.1. Ferns-raportti murtaa kirkon uskottavuutta	30
4.2. Ryan-raportin vastaanotto.....	32
4.3. Dublinin arkkihiippakunnan raportti ja Martin.....	42
4.4. Arkkipiispa ei painosta piispoja eroamaan	50
5. Tutkimustulokset	60
6. Lyhenteet	66
7. Lähde- ja kirjallisuusluettelo	67
7.1. Painetut lähteet.....	67
7.2. Sanoma- ja aikakauslehdet	68
7.3. Internet-lähteet.....	68
7.4. Kirjallisuus.....	69

1. Johdanto

1.1. Tutkimustehtävä

Uuden vuosituhannen alku ei ollut Irlannin katoliselle kirkolle helppoa aikaa. Katolisen kirkon asema Irlannissa koki kovan kolauksen, kun pappien tekemä lasten seksuaalinen hyväksikäyttö tuli julkisuuteen. Samaan aikaan Dublinin arkkipiispa Desmond Connell oli jäämässä eläkkeelle ja hänelle tarvittiin seuraaja, jolla tulisi olemaan hyvin haastava tehtävä.

Pro gradu -tutkielmassani tutkin Dublinin arkkipiispa Diarmuid Martinin toimintaa vuosina 2004–2010. Päättökysymykseni on, miten Diarmuid Martin toimintaa Dublinin arkkipiispana kuvataan Irlannin suurimmissa sanomalehdissä *The Irish Times* ja *Irish Independent*. Tutkimuksessani tutustun tarkemmin siihen, minkälaisia aiheita sanomalehtien mukaan Martin halusi tuoda esiin arkkipiispana ja minkälaisia kannanottoja hän teki. Lisäksi pyrin selvittämään miten lehdet ottivat Diarmuid Martin vastaan. Aineistostani nostan esiin tapauksia, joissa lehtien toimittajat korostavat eri puolia Martinin toiminnasta tai puheista.

Käytän tutkimuksessani päälähteinä kahta suurinta irlantilaista sanomalehteä. Lehdet ovat *The Irish Times*, josta myöhemmin käytän lyhennettä *IT* ja *Irish Independent*, josta myöhemmin käytän lyhennettä *II*. Irlannissa julkaistava katolisesta kirkosta raportoiva lehti *The Irish Catholic* karsiutui mahdollisista lähteistä, koska lehden levikki oli pienempi kuin lähteiksi valikoituneiden lehtien.

Pro gradu -työni aikarajaus on vuodet 2004–2010. Tutkimukseni alkaa vuodesta 2004, koska Martinista tuli arkkipiispa vuoden 2004 huhtikuun lopussa. Rajaan tutkimukseni vuoden 2010 kevääseen, koska Dublinin arkkihiippakunnan hyväksikäyttötapauksia tutkinut raportti julkaistiin vuoden 2009 lopussa. Kevään 2010 aikana käytiin vielä paljon keskustelua Murphy-raportista ja Martin oli täten paljon esillä lehdistössä. Ylitän aikarajaukseni piispojen eroanomuksia koskevassa kysymyksessä, jotta saan tapahtumille päätöksen.

Tutkimukseni sivuaa Irlannin katolisen kirkon hyväksikäyttöskandaaleja, minkä vuoksi tutustuin tarvittavissa määrin hyväksikäyttöä tutkiviin raportteihin. Raportit ovat nimeltään: *Ferns Report*, *Ryan Report*, *Murphy Report* ja *Cloyne Report*. Nämä olivat merkittäviä tutkimukselleni, koska Diarmuid Martin toimi Dublinin arkkipiispana raporttien julkaisun aikaan ja oli Irlannin katolisen kirkon

kasvot skandaalin selvittämisessä. Cloyne- raportti julkaistiin vasta 13.6.2011, minkä vuoksi se jää tutkimukseni ulkopuolelle.

The Irish Times -lehti oli saatavilla ainoastaan lehden omasta internet-arkistosta¹ ja *Irish Independent*, internet-arkistosta *Irish Newspaper Archive*². Molemmat sanomalehtiarkistot ovat maksullisia. Opiskelin Irlannissa vaihto-opiskelijana yliopistossa University College of Cork vuosina 2012–2013, jolloin sain aineiston kokoamiseen tarvittavat tunnukset. Keräsin aineistooni 881 artikkelia arkistojen hakukoneiden avulla. Näissä artikkeleissa Diarmuid Martin mainitaan nimeltä. *The Irish Timesista* mukana on 553 artikkelia ja *Irish Independentistä* 329 artikkelia. Monet artikkelit uutisoivat samasta tapahtumasta. Toin eri lehtiartikkelit esiin tutkimuksessani, jos ne tarjosivat erilaita näkökulmaa aiheeseen. Keskityin työssäni enemmän tapahtumia kuvaaviin ja analysoiviin artikkeleihin kuin lyhyisiin uutisiin. Työssäni viitataan 94 artikkeliin *The Irish Timesista* ja 36 artikkeliin *Irish Independentistä*. Viitataan useammin *The Irish Times* lehteen, koska siinä uutisoitiin aiheesta määrällisesti tiiviimmin kuin *Irish Independentissä*. Pääsääntöisesti käytin hakusanana tutkimuksen kohteen, Diarmuid Martinin nimeä. Tämän lisäksi hain artikkeleita hakusanalla "Archbishop of Dublin", mikä ei tuottanut lisäartikkeleita. Odotin löytäväni näin uusia artikkeleita, mutta kaikissa artikkeleissa Martin mainittiin nimeltä, minkä vuoksi haku ei tuottanut lisämateriaalia.

Tutkimukseni etenee pääsääntöisesti kronologisesti. Pääluvut on jaettu temattisesti, jotta lukija saa paremman kokonaiskuvan aiheen ympärillä käydyistä keskustelusta. Jaoin teemat kolmeen osaan, joista ensimmäinen on kirkon ja valtion välinen suhde, toinen katolinen kirkko ja arvokysymykset sekä kolmas hyväksikäyttöskandaalit ja niitä tutkineet raportit. Nämä teemat nousevat esiin Martinin toiminnassa arkkipiispana, mitä käsittelen eri luvuissa. Työn ensimmäisissä luvuissa paneudun teemoihin, jotka nousevat esiin jo Martinin astuessa arkkipiispaksi ja erilaisiin arvokysymyksiin, joihin hän ottaa kantaa. Tämän jälkeen käsittelen julkista keskustelua Irlannin ja valtion välisestä suhteesta. Erityisesti lehdet keskittyivät koulutuksen järjestämiseen ja katolisen kirkon osuuteen siinä. Lopuksi käsittelen Irlannin katolisen kirkon hyväksikäyttöskandaalia ja sitä tutkineita raportteja. Tämä osio on merkittävin ja

¹ Irish Times Archive s. a. .

² Irish News Archive s. a.

laajin kokonaisuus, joka on vaikuttanut Martinin toiminnassa, minkä vuoksi käsittelen sitä laajemmin.

Tutkimukseni ajoittuu lähihistoriaan, minkä vuoksi aiempaa tutkimusta ei ole suuremmin saatavilla. Diarmuid Martinista ei ole kirjoitettu elämäkerrateosta. Martinin aiemmasta urasta oli haastavaa löytää lisätietoa päälinjojen lisäksi. Aiempaa tutkimusta Irlannin hyväksikäyttökandaaliin liittyen ovat Elina Oksasen pro gradu -tutkielma *Kirkko kriisissä. Irlantilaisen katolisuuden murros The Tablet- ja Studies-lehden silmin vuosina 1994–1997*³ sekä Anna-Katri Kurosen pro gradu -tutkielma: *On aika sovittaa isien synnit. Murphy-raportin vastaanotto Irlannissa 2009–2011*⁴. Elina Oksanen tutki Irlannin katolisuuden murrosta 1990-luvun puolivälissä, jolloin ensimmäinen hyväksikäyttöön syyllistynyt pappi Brendan Smyth tuli julkisuuteen Irlannissa. Oksasen tutkimus pohjustaa hyvin hyväksikäyttökandaalia Irlannissa. Anna-Katri Kuronen syventyi tutkielmassaan tarkastelemaan Dublinin hiippakuntaa koskevaa Murphy-raporttia ja sen vastaanottoa *The Irish Times*issa. Kuronen tutki myös, kuinka lehdet kuvaavat arkkipiispa Martinia ja hänen toimintaansa Murphy-raporttiin liittyen. Martinin toimintaa peilataan ainoastaan hyväksikäyttöraporttiin peilaten. Oma tutkimukseni ei rajaudu pelkästään Murphy-raporttiin ja hyväksikäyttökandaaliin, vaan käsittelee Martinin toimintaa skandaalin eri vaiheissa ja muissa esille nousseissa asioissa.

Hyväksikäyttökandaaliin katolisessa kirkossa näkökulmaa antavat hyvin tutkimukset, jotka käsittelevät Yhdysvaltojen katolisen kirkon kriisiä vuonna 2002. Erityisesti Pyhän istuimen toimet skandaaliin liittyen tarjoavat hyvää vertailupohjaa. Näitä tutkimuksia ovat Mari Rauhalan pro gradu -tutkielma *ANNUS HORRIBILIS – Katolisen kirkon pedofiliaskandaali ja julkinen sana Yhdysvalloissa vuonna 2002*⁵ ja Silja-Elisa Eskolinin pro gradu -tutkielma *Yhdysvaltain katolinen lehdistö ja kirkon hyväksikäyttökandaali tammi-heinäkuussa 2002*⁶. Rauhalan tutkimus käsittelee Yhdysvaltojen katolisen kirkon hyväksikäyttökandaalia ja sitä, kuinka katolinen kirkko kuvataan julkisessa sanassa. Yhdysvaltojen skandaalin aikaisempi ajankohta tarjoaa hyvän vertailukohteen Irlannin skandaalille. Eskolinin tutkimus käsittelee Yhdysvaltojen skandaalin alkuvaiheita katolisten lehtien pohjalta. Pohjustan katolisen kirkon

³ Oksanen 2008.

⁴ Kuronen 2014.

⁵ Rauhala 2007.

⁶ Eskolin 2015.

hallinnon rakennetta sekä paavin ja Vatikaanin toimintaa John L. Allenin teoksella *All pope's men*⁷. Allen kartoittaa katolisen kirkon rakennetta ja sen reagoimistapoja hyväksikäyttötapausten tullessa ilmi katolisessa kirkossa peilaten erityisesti Yhdysvaltojen pedofiiliskandaaliin. Katolisen kirkon hyväksikäyttöskandaalia Irlannissa ja Yhdysvalloissa taustoittaa hyvin Marie Keenanin kirja *Child Sexual Abuse and the Catholic Church*⁸. Keenan taustoittaa hyväksikäyttötapausten historiaa katolisessa kirkossa. Kirjan loppuosa käsittelee hyväksikäyttötapauksia ja niiden käsittelyä Irlannissa. Keenan ei kuitenkaan tutki Martinia ja hänen toimintaansa Dublinin arkkipiispana, mitä itse tutkin.

Tutkimissani lehdissä uskonnollisten asioiden toimittajina olivat *The Irish Times*issa Patsy McGarry ja *Irish Independent*issä David Quinn sekä John Cooney, minkä vuoksi heidän artikkelinsa esiintyivät usein tutkimuksessani usein. Katolinen pappi Tony Flanneryn otti usein kantaa katolisen kirkon toimiin ja kommentoi myös Diarmuid Martinin toimintaa. Tämän lisäksi merkittävä kirjoittaja tutkimukseni kannalta ovat viikkokolumnisti Breda O'Brien ja tutkiva journalisti Mary Raftery, joka oli erityisen tunnettu Irlannin katolisen kirkon hyväksikäyttöskandaalin paljastavista dokumenteistaan.

Patsy McGarrysta aloitti toimittajana *The Irish Times*issa vuonna 1994. Hänestä tuli uskonnollisten asioiden toimittaja vuonna 1997. Uutisartikkeleiden lisäksi McGarry kirjoitti laajempia reportaaseja ja analyyseja uskonnollisista ilmiöistä niin Irlannissa kuin maailmallakin. Vuonna 1998 McGarry palkitiin vuoden uskonnollisena kirjoittajana Euroopassa.⁹ David Quinn toimi *Irish Independentin* uskonnollisten asioiden toimittajana vuosina 2003–2005. Suurin osa lehdessä noina vuosina julkaistuista aiheeseeni liittyvistä artikkeleista on Quinin kirjoittamia. Tämän lisäksi hän toimi kolumnistina Irlannin katolisissa sanomalehdissä *The Irish Catholic* ja *Irish Independent*.¹⁰ John Cooney oli toiminut *The Irish Timesin* uskonnollisten asioiden reportterina 1970-luvulla. Hän on kuitenkin paremmin tunnettu Dublinin arkkipiispan John McQuaidin elämänekerrasta: *John Charles McQuaid – Ruler of Catholic Ireland*¹¹. Tutkimukseni aikarajauksen aikana Cooney toimi uskonnollisten asioiden reportterina *Irish Independent*issä.¹²

⁷ Allen 2004.

⁸ Keenan 2012.

⁹ Patsy McGarry s. a.

¹⁰ David Quinn s. a.

¹¹ Cooney 1999.

¹² John Cooney s. a.

Mary Raftery on tutkiva journalisti, joka tunnetaan erityisesti tv-dokumenteistaan *States of fear* (1999) ja *Cardinal secrets* (2002). Nämä dokumentit nostivat esiin katolisen kirkon ja valtion lasten suojelemisessa hyväksikäytöltä. *States of fear* -dokumentin julkaisun jälkeen Irlannin tuolloinen pääministeri Bertie Ahern esitti julkisen anteeksipyyntönsä hyväksikäytön uhreilta ja perusti Ryan-komission tutkimaan hyväksikäyttötapauksia Irlannissa. *Cardinal Secrets* -dokumentin seurauksena perustettiin Murphy-komissio tutkimaan hyväksikäyttötapauksien käsittelyjä Dublinin hiippakunnassa.¹³

Breda O'Brien toimi tutkimukseni aikarajauksen aikana viikoittaisena kolumnistina *The Irish Times*issa sekä opettajana. Hänen kolumninsa käsitelivät sosiaalisia, uskonnollisia, eettisiä ja koulutukseen liittyviä aiheita, minkä vuoksi ne nousivat toistuvasti esiin tutkimuksessani.¹⁴ Tony Flannery on Galwaysta kotoisin oleva pappi, jonka Vatikaani erotti pappisvirasta vuonna 2012, koska hänen näkemyksensä olivat ristiriidassa katolisen kirkon opetuksen kanssa. Flannery kommentoi erityisesti katolisen kirkon opetusta seksuaalisuudesta, pappeudesta ja hyväksikäyttöskandaalin käsittelystä.¹⁵

Käyttäessäni sanoja Irlanti ja irlantilainen, tarkoitan Irlannin tasavaltaa ja sen alueella asuvia ihmisiä. Mikäli tutkimuksessani viittaan Pohjois-Irlantiin mainitsen tästä erikseen. Toiston välttämiseksi käytän tutkielmassani roomalaiskatolisesta kirkosta myös termejä katolinen kirkko ja kirkko. Jos tarkoitan Irlannissa toimivaa protestanttista kirkkoa, jonka nimi on Irlannin kirkko, *Church of Ireland*¹⁶ mainitsen siitä erikseen. Säilyttääkseni lehtiartikkeleiden luettavuuden, käytän toimittajien käyttämiä termejä. Esimerkiksi useat artikkelit viittaavat Vatikaaniin, joka on Rooman sisällä oleva pieni valtio, tarkoittaessaan korkeinta päätösvaltaa eli paavin valta edustavaa Pyhää istuinta.¹⁷ Katolisella kirkolla on oma kirkkolakinsa eli kanoninen laki.¹⁸ Sanomalehdissä ilmenee myös iirinkielisiä virkanimiä esimerkiksi *taoiseach*, joka tarkoittaa pääministeriä. Tekstin luettavuuden kannalta olen käyttänyt näistä suomenkielisiä käännöksiä.

¹³ Mary Raftery s. a.

¹⁴ Breda O'Brien s. a.

¹⁵ Tony Flannery s. a.

¹⁶ Church of Ireland s. a.

¹⁷ Kts. terminologian määrittelyjä esimerkiksi Allen 2004, 17–39, 57.

¹⁸ Kts lisää Kanonisesta laista Canon law s. a.

1.2. Muutos Irlannin katolisuudessa 1900-luvun loppupuolella

Katolisuus oli merkittävä osa irlantilaisten kansallista identiteettiä koko 1900-luvun, minkä vuoksi katolisella opetuksella oli suuri vaikutus maan politiikkaan ja eettisiin arvoihin. Irlannin valtion ensimmäistä 50 vuotta voidaan pitää katolisuuden kulta-aikana. Irlantilaisen sosiologin Tom Englishin mukaan katolisella kirkolla oli moraalinen monopoli Irlannissa, minkä vaikutus oli nähtävissä kaikkialla. Katolisen kirkon merkittävä vaikutusvalta oli erityisesti havaittavissa lainsäädännössä, joka käsitteli moraalisia ja eettisiä kysymyksiä. Lainsäädännön liberalisoituminen vuodesta 1980 eteenpäin osoitti katolisen kirkon vaikutusvallan vähenevän Irlannissa. Katolisella kirkolla oli perustuslaissa määritelty erityisasema vuoteen 1972 asti. Silloin pääministeri Jack Lynch esitti lainsäädännön muutosta, joka meni läpi kansanäänestyksessä 7.12.1972.¹⁹

Katolisen kirkon vaikutusvalta Irlannissa perustui myös maan väestörakenteeseen. 1970-luvulla puolet irlantilaisista asui pienissä alle 1500 henkilön yhteisöissä Irlannin maaseudulla. Katolinen käytäntö oli vahva osa ihmisten arkea pienissä yhteisöissä.²⁰ Irlannissa katolisten luostarien ja sääntökuntien määrä oli moninkertaistunut 1900-luvulle tultaessa. Edellisen vuosisadan alussa luostareita oli ollut 11 ja 1900-luvun alussa niitä oli 368. Sääntökunnat tarjosivat ihmisille mahdollisuuden kouluttautua, vaikka heidän taustansa olisi ollut köyhästä perheestä.²¹

Katolisuuden vaikutusvallan vähenemisen osoitti vuosina 1973–1974 tehty kansallinen tutkimus. Tutkimuksen mukaan 96 prosenttia väestöstä oli katolisia ja 91 prosenttia osallistui messuun viikoittain, mutta vain 59 prosenttia irlantilaisista uskoi täysin katolisen kirkon opetukseen. Tuolloin Irlanti oli Euroopan ainoa valtio, jossa kirkossa kävijöiden määrä oli korkeampi kuin uskovien. Kirkon vahvan roolin puolesta ihmisten elämässä puhui kyselyn mukaan se, että puolet vastaajista valitsisi uskonsa perheensä sijaan, jos nämä arvot ajautuisivat törmäyskurssille. Myöhemmin vuonna 1984 tehty vastaava tutkimus osoitti kirkossa kävijöiden määrän olevan 87 prosenttia ja opetukseen uskovien 46 prosenttia. Vuosikymmenessä kirkonopetukseen uskovien määrä oli laskenut 14 prosenttia, mutta messussa kävijöiden määrä oli laskenut vain marginaalisesti 4 prosenttia. Tämä kehitys muuttui 1990-luvulla. Vuosikymmenen alussa

¹⁹ Fuller 2004, 193–195.

²⁰ Penet 2008, 75.

²¹ McGarry 2006, 38.

messukävijöiden määrä oli Euroopan suurin 85 prosentilla, mutta vuonna 1995 tehdyssä tutkimuksessa messuvierailijoiden määrä oli laskenut 64 prosenttiin.²² Irlannin vahva katolisuus oli keskittynyt messun ympärille. Se, että messussa kävijöiden prosentuaalinen määrä oli suurempi kuin katolisen kirkon opetukseen uskovien, osoittaa messussa vierailemisen olleen enemmän tapa kuin aktiivista uskonnon harjoitusta.

Katolinen kirkko oli merkittävä toimija Irlannin politiikassa 1900-luvun alkupuolella. Erityisesti kirkon rooli politiikassa korostui verrattaessa muihin Euroopan maihin. Katolisella kirkolla oli merkittävä rooli koulutuksen ja sosiaalihuollon järjestämisessä Irlannissa. Käännekohta kirkon vallassa opetuksen, terveyden- ja sosiaalihuollon järjestämisessä oli 1950-luku. Kirkon valta julkisella sektorilla oli pienentynyt huomattavasti 1990-luvun alkuun mennessä. Vuonna 1965 48 prosenttia toisen asteen oppilaitosten täysipäiväisistä opettajista oli uskonnollisia, mutta heidän määränsä laski 9 prosenttiin vuoteen 1991 mennessä. Kirkon rooli heikkeni hitaasti opetuksen saralla, minkä vuoksi myös katolisen kirkon vaikutusvalta väheni hitaasti. Samaan aikaan Irlannissa kehitettiin toisen asteen koulutusta vastaamaan kasvavan syntyvyyden tuomiin suurempiin sukupolviin.²³ Iso muutos Irlannin koulupolitiikassa tapahtui, kun Donogh O'Malley astui opetusministerin virkaan 1966. O'Malley uudisti Irlannin koulutuspolitiikkaa tekemällä toisen asteen koulutuksesta ilmaista syyskuusta 1967 eteenpäin. Merkittävää O'Malleyn toiminnassa oli, ettei hän ollut neuvotellut opetuksen kehittämisestä piispojen kanssa, kuten aiemmat opetusministerit olivat tehneet.²⁴ Katolisen kirkon monopoliasema koulutuksen järjestämisessä oli varmistanut katolisten arvojen opettamista uusille sukupolville, mikä ylläpiti katolisen kirkon asemaa Irlannissa. Toisen asteen koulutuksen tarjoaminen ilmaiseksi lisäsi koulupaikkojen tarvetta Irlannissa.

Irlannin katolilaisten suhtautuminen kirkon opetukseen moraalisisissa kysymyksissä muuttui liberaalimmaksi. Kirkon käsitys perheestä ja seksuaalisuudesta koettiin vanhanaikaiseksi. Kuitenkin katolinen perinne vaikutti ihmisten jokapäiväiseen elämään ja poliittisiin päätöksiin. Liberalisoituminen voitiin nähdä ihmisten äänestystavassa sekä poliitikkojen lakiesityksissä, jotka olivat liberaalimpia kuin ennen ja pyrkivät poistamaan katolisen kirkon vaikutusta lainsäädäntöön. Vatikaanin toisen kirkolliskokouksen jälkeen vuonna 1965

²² English 2003, 46–47; 1998, 209.

²³ English 1998 223–225.

²⁴ Fuller 2004, 153–154.

Irlannin uskonnollisesta kentästä tuli moninaisempi ja irlantilaiset katolilaiset eivät enää hyväksyneet kirkon opetusta sokeasti. Uusi kehityssuunta, jossa ihmiset valitsevat vapaasti mitä opetuksia ja käytäntöjä he noudattavat, oli yleistynyt. Hyvä esimerkki tästä oli se, että monet ei-harjoittavat katolilaiset halusivat vastaanottaa tuhkakeskiviikkona perinteisen ristinmerkin tuhkalla otsaansa, koska se oli osa vuosittaista perinnettä. Samanlainen kehitys oli ollut vallalla myös Euroopan protestanttisessa perinteessä. Ilman vahvaa keskittynyttä hallintoa ihmiset menettivät yhteyden kirkon opetukseen ja kirkollisista toimituksista tuli enemmän vuodenkiertoon liittyviä rituaaleja, jotka sulautuivat maan kulttuuriperintöön.²⁵ Irlannin katolisuus oli menettänyt asemansa moraalisena auktoriteettina, mutta se säilytti osansa kulttuurillisena ilmiönä.

Katolisen kirkon aseman heikentyminen Irlannissa 1980-luvulta eteenpäin ei ollut pelkästään selitettävissä modernisaatiolla, taloudellisella kasvulla ja sekularisaatiolla, koska muutos oli niin raju erityisesti 1990-luvun jälkeen. Merkittävänä tekijänä Irlannin katolisen kirkon aseman muutoksessa olivat olleet skandaalit lasten seksuaaliseen hyväksikäyttöön liittyen.²⁶

Diarmuid Martin syntyi Dublinissa 8.4.1945. Peruskoulutuksen jälkeen hän opiskeli filosofiaa University College of Dublinissa ja teologiaa Dublinin hiippakunnan seminaarissa Holy Cross College Clonliffessä. Martin vihittiin papiksi 25.3.1969. Myöhemmin hän jatkoi opintojaan moraaliteologiassa Rooman yliopistossa *Pontifical University of St Thomas Aquinas*. Tuolloin Martin muutti pois Irlannista ja hänen uransa Vatikaanissa alkoi. Pyhän istuimen palvelukseen Martin astui vuonna 1976. Hän toimi aluksi Paavillisessa perheneuvostossa²⁷, kunnes siirtyi Paavilliseen oikeudenmukaisuuden ja rauhan neuvostoon. Martin nimettiin Glendaloughin nimelliseksi piispaksi 5.12.1998 ja hänet vihki virkaan Paavi Johannes Paavali II 6.1.1999. Kun Martin toimi Pyhän istuimen palveluksessa oikeuden ja rauhan neuvostossa, hänet nimitettiin Pyhän istuimen edustajaksi Yhdistyneisiin kansakuntiin, Geneveen. Vuonna 2001 Martin ylennettiin arkkipiispaksi ja hänet nimettiin pysyväksi tarkkailijaksi Geneveen Yhdistyneisiin kansakuntiin (YK) ja Maailman kauppajärjestöön (WTO eli World Trade Organization). Pyhä istuin valitsi Diarmuid Martinin Dublinin apulaisarkkipiispaksi 2003, jolloin Martin palasi Irlantiin 28 vuoden

²⁵ Littelton 2008, 15; Penet 2008, 85.

²⁶ Ó Féich & O'Connell 2015, 232.

²⁷ Rooman kuurian nimistöä s. a.

diplomaattiuralta Vatikaanista, selvittämään seksuaaliskandaalia Irlannissa. Martinista tuli arkkipiispa kardinaali Desmond Connellin seuraajana 26.4.2004.²⁸

²⁸ Diarmuid Martin biografia s. a.

2. Arkkipiispa ja arvokysymykset

2.1. Virkaan astuminen

Diarmuid Martin palasi Vatikaanista Irlantiin pitkän uran jälkeen, kun hänet nimettiin Dublinin apulaisarkkipiispaksi 3.5.2003. Martin astui arkkipiispan virkaan 26.4.2004 kardinaali Desmond Connellin siirtyessä eläkkeelle.²⁹ Jo apulaispiispana Martin osallistui aktiivisesti julkiseen keskusteluun monista kirkkoon ja uskoon liittyvistä teemoista.

Diarmuid Martin sanoi kokeneensa nimityksen Dublinin apulaisarkkipiispaksi suurena muutoksena, jota hän ei ollut suunnitellut. Vastaanottaessaan viran Martin tiesi, ettei ole ryhtymässä helppoon virkaan. Hän sanoi silti yllättyneensä siitä, kuinka vaikea henkisen johtajan rooli todellisuudessa oli. Martin oli lähtenyt Vatikaanin palvelukseen vuonna 1976 ja moni asia Irlannissa oli muuttunut hänen poissaolonsa aikana. Erityisesti Martinia huolestutti hänen mielestään mafian toimintaa muistuttava lisääntynyt väkivalta ja taloudellisen kasvun myötä lisääntynyt alkoholin kulutus.³⁰ Suurimmat haasteet ja odotukset Martinia kohtaan arkkipiispana liittyvät katolisen kirkon lasten hyväksikäyttökandaalin selvittämiseen. Kardinaali Connellin toiminnan koettiin epäonnistuneen, koska hän ei käynyt avointa keskustelua katolisen kirkon osallisuudesta hyväksikäyttökandaaleihin. Toinen lehdistössä tärkeäksi nostettu haaste oli Irlannin valtion ja katolisen kirkon välinen suhde. Edellisen vuosituhaten aikana valtion ja kirkon välit olleet hyvin läheiset. Vuosituhaten loppupuolelle tultaessa kirkon ja valtion välinen suhde oli muuttunut miltei olemattomaksi. Uuden arkkipiispan myötä tämän yhteistyön toivottiin lisääntyvän tulevaisuudessa. Kolmanneksi haasteeksi uudelle arkkipiispalle esitettiin pappien huolestuttavasti vähenevä määrä.³¹ Martinista tuli arkkipiispa hyvin haastavassa vaiheessa ja häneen liitettiin paljon odotuksia. Osasyynä tähän pidettiin Martinin edeltäjä kardinaali Connellin kokemattomuutta virkaan. Connell oli tehnyt pitkän uran akateemikkona hengellisen uran sijaan.

IT:ssä uutisoitiin Martinin ja Irlannin protestanttisen kirkon³² arkkidiakoni Gordon Linneyn välisestä keskustelusta katolisen kirkon kannasta homoseksuaalisuuteen. Linneyn puhe ihmisen seksuaalisuudesta Monktownissa,

²⁹ Diarmuid Martinin biografia s. a.; IT 27.4.2004 A man used to dealing with the ‘movers and shakers’ of business.

³⁰ IT 5.3.2004 Bishop urges greater maturity about alcohol; II 10.4.2004 Prelate admits he is finding spiritual role tough.

³¹ II 27.4.2004 Changing of the guard.

³² Church of Ireland. Irlannin kirkko on Irlannin saarella toimiva anglikaaninen kirkko.

Dublinin maakunnassa, oli puolustuspuhe samaa sukupuolta olevien oikeudesta rekisteröityyn parisuhteeseen. Puheessaan Linney kyseenalaisti katolisen kirkon jyrkkää linjaa homoseksuaalisuuteen, kun kirkon suhtautuminen lasten hyväksikäyttötapauksiin oli Linneyn mukaan jopa välinpitämätön. Martin kommentoi Linneyn puhetta iltapalveluksessa Irlannin kirkon katedraalissa tuoden ilmi mielipahan, jonka puhe oli aiheuttanut, ja korosti kristittyjen kirkkojen yhteyttä. Tämän lisäksi Martin toivoi selkeyttä ja kunnioitusta eri kirkkokuntien väliseen opilliseen keskusteluun.³³ *IT*:n kirjoituksen painopiste oli Martinin sovittelevassa lähestymistavassa ja Linneyn aiheuttamassa mielipahassa. *II*:n artikkeli Martinin vastauksesta poikkesi tyyliltään jo otsikoinnissa: "Arkkipiispa iskee takaisin homoseksuaalisuuskiistassa". David Quinn painotti Martinin vastaukseen Linneyn kritiikkiin lastenseksuaalisen hyväksikäyttö skandaalin käsittelyssä.³⁴ Molemmista artikkeleista nousi esiin Martinin linja katolisen kirkon opin kanssa sekä pyrkimys löytää yhdistäviä seikkoja erojen korostamisen sijaan. Martinin argumentointi osoitti hänen pitävän katolisen ja protestanttisen kirkon yhteistä sanomaa suuressa arvossa.

Martinin vastaus arkkipiispa Gordon Linneyn puheisiin herätti keskustelua. Martinin rooli oli aiemmin koettu hyvin positiivisesti Irlannin kirkon piirissä. Patsy McGarry kirjoitti, että Martinin kommentti koettiin kontekstin ulkopuoliseksi, koska Linneyn puhe liittyi kardinaali Joseph Ratzingerin puheisiin ja Vatikaanin uskonopin kokouksen samaa sukupuolta olevien parisuhdetta käsittelevän lakiesityksen tuomitsemiseen. Anglikaanit kokivat kuitenkin Linneyn käyttämän argumentoinnin turhankin suoranaiseksi.³⁵ Irlannin katolisen kirkon vaikutusvalta Irlannin lainsäädäntöön oli hyvin vahva 1900-luvun alkupuolella, mutta 1980-luvulle tultaessa poliitikkojen oli mahdollista säätää kirkon opetuksesta poikkeavia lakeja, esimerkiksi avioero sallittiin kansanäänestyksellä niukasti 1996.³⁶ Tässä kontekstissa Martinin puheenvuoro, joka keskittyi vain kirkkojen yhteyteen, eikä kumonnut Linneyn puolustamaa lakiesitystä, oli poikkeava kannanotto katolisen kirkon apulaisarkkipiispalta.

Martinin vastaus herätti senaattori David Norrisissa närkästyneisyyttä. Norris koki Martinin kehotuksen selvyteen ja kunnioitukseen ihanteelliseksi, mutta hänen mielestään tämä ei toteutunut. *IT* ja *II* molemmat julkaisivat Norrisin

³³ IT 15.3.2004 Archbishop 'hurt' over gay couples remarks.

³⁴ II 15.3.2004 Archbishop hits back in homosexuality row.

³⁵ McGarry 2004 a.

³⁶ O'Malley 2011, 181.

mielipidekirjoituksen, jossa hän kritisoi vahvasti Martinin puolustuspuhetta Vatikaanin ”säälimättömänä vihakampanjana homoja vastaan” ja leimasi Martinin puheen saarnastuolia hyväksikäyttäväksi.³⁷ Martin ei lähtenyt mukaan provokatiiviseen keskusteluun, jota Norris pyrki aloittamaan.³⁸ Martinilta ei kirjoittanut vastausta Norrisin kirjoitukseen. II:ssä Pyhän Patrikin katedraalin kirkkoherra Dean MacCarthy puolusti Diarmuid Martinia kertomalla, ettei kokenut Martinin puhetta loukkaavaksi, vaan piti sitä sen sijaan asiaan kuuluvana puheena apulaispiispalle. MacCarthyin mukaan Norrisin kirjoitus oli ylireagointia ja henkilökohtainen hyökkäys Martinia vastaan.³⁹

Vuoden 2004 lopussa Irlannin pääministeri⁴⁰ Bertie Ahern aloitti keskustelun yhteisasumiseen liittyvästä lainsäädännöstä. Irlannin valtio halusi päivittää lainsäädäntöä vastaamaan muuttuneen yhteiskunnan tarpeita, koska kasvava määrä irlantilaisia ei enää mennyt naimisiin, mutta asui jaetussa taloudessa. Avoliitossa elävät parit olivat eriarvoisessa asemassa avioliitossa elävien parien kanssa verotuksen ja perimisen suhteen, minkä hallitus halusi muuttaa. Ensimmäisenä kirkon johtajana Martin kertoi lehtihaastattelussa tunnustavansa erilaisten välittävien parisuhteiden olemassaolon ja pitävänsä näiden ihmisten oikeuksien suojaamista tärkeänä asiana. Martin erityisesti painotti, ettei hän sulje homoseksuaalisia parisuhteita pois puhuessaan välittävistä parisuhteista.⁴¹ Monissa kirjoituksissa Martinin avointa kannanottoa lakiesitykseen kiitettiin, arvostettiin ja pidettiin merkittävänä askeleena kirkon puolelta.⁴² Lainsäädännön muuttaminen kertoi pitempiaikaisesta kehityksestä, jota oli tapahtunut irlantilaisessa perheyksikössä. Laillistetun avioeron ja ehkäisyn myötä perinteiset aviossa elävät perheyksiköt olivat vähentyneet ja lapsiperheiden keskiarvoinen määrä oli laskenut. Ilmapiiriin muutoksesta kertoi myös Bertie Ahernin valinta pääministeriksi, vaikka hän oli eronnut ja eli toisessa parisuhteessa. Ahernin siviilisäättyä oli käytetty häntä vastaan puolueen puheenjohtajajäänestyksessä.⁴³ Martinin toiminta oli varsin radikaalia katolisen kirkon vanhalle virkamiehelle, koska odotettavaa oli perinteisen avioliittokäsityksen puolustaminen.

³⁷ "vicious campaign of hatred against gay people" Norris 2004 a; Norris 2004 b.

³⁸ IT 19.3.2004 Archbishop yet to respond to Norris's debate call.

³⁹ II 19.3 2004 Archbishop didn't abuse the pulpit in homily, says Dean.

⁴⁰ Taoiseach = pääministeri. Irlannin pääministerin virallinen virkanimike.

⁴¹ IT 17.11.2004 Bishop to discuss rights for cohabiting couples.

⁴² Stanford 2004 a; IT 4.12.2004 Family life without stereotypes.

⁴³ O'Malley 2011, 75–79.

Laajemmassa haastattelussa 29.5.2004 Diarmuid Martin keskusteli Patsy McGarryn kanssa katolisen kirkon haasteista 2000-luvulla ja sopeutumisestaan arkkipiispan rooliin. Martin kertoi tulleen lämpimästi vastaanotetuksi hiippakunnassa, vaikka hänen innostunutta toimintatapaansa olikin kummasteltu. McGarryn haastattelussa Martin selkeästi linjasi, ettei hän halunnut jatkaa aiempien arkkipiispojen ylläpitämää Rooman sanelemaa poliittista linjaa, vaan halusi jättää julkisen keskustelun poliitikoille ja medialle. Tällä Martin halusi painottaa, ettei kirkon tehtävä ollut sanella miten ihmisten pitäisi äänestää poliittisissa asioissa. Martin oli varsin suorapuheinen poliitikkojen kanssa, joiden julkiset mielipiteet ja kannanotot eivät olleet linjassa kirkon opetuksen kanssa, ja arkkipiispan mielestä näiden poliitikkojen vierailu ehtoollisella ei ollut täysin oikein. Martin ei kuitenkaan halunnut tehdä ehtoollisen jakamisesta poliittista taistelukenttää, jolla kirkko osoittaisi mieltään. McGarry nosti esiin ajatuksen ekumeenisesta ehtoollisesta, jonka Martin koki enemmän vahingoittavasti, koska selkeää yhteyttä protestanttisen ja katolisen kirkon välillä tässä asiassa ei ollut.⁴⁴ Martinin kannanotot osoittivat kuinka hän halusi tuoda katolista näkökulmaa mukaan keskusteluun Irlannin julkiselle sektorille, mutta hän ei halunnut luoda absoluuttista arvoasetelmaa.

McGarryn haastattelussa Diarmuid Martin oli nopeasti ajan tasalla lasten hyväksikäyttöön liittyvissä tiedoissa. Tilastollisen tiedon lisäksi Martin oli tavannut useita hyväksikäytön uhreja ja hänen mielestään ”kirkon tuli keskittyä reaktiossaan enemmän parantavaan sanomaan.”⁴⁵ Samana vuonna Dublinin arkkihiippakunnassa vihittiin pappisvirkaan ainoastaan yksi pappi. Martin otti haastattelussa kantaa kirkon pappisongelmaan puhumalla diakonin viran perustamisesta. Diakoni saisi toimittaa kaikkia samoja toimituksia kuin pappikin, paitsi ehtoollista ja tämän lisäksi erona pappisvirkaan olisi, että diakoni voisi olla maallikko. Martin ei nähnyt toiveista huolimatta mahdollisena, että naiset voisivat toimia pappeina ja olla asettamassa ehtoollista, vaikka hänellä oli visio kirkon uudistamisesta. Pappisvirasta puhuessaan Martin myönsi tiedostavansa, että osa katolisista papeista on homoseksuaaleja. Martin näki, ettei se ollut ongelma sillä he noudattivat selibaattilupausta yhtälailla. Martinin sovitteleva ja ymmärtävä suhtautuminen homoseksuaalien kokemaan tuskaan näkyi hänen ehdottaessaan Vatikaanin asiakirjojen käyttämien loukkaavien adjektiivien, kuten *paha*,

⁴⁴ McGarry 2004 b.

⁴⁵ ”is particularly concerned that healing should be placed much more at the center of the church’s reaction.” McGarry 2004 b. Oma käännös.

vaihtamista kevyempiin adjektiiveihin *väärä* tai *virheellinen*.⁴⁶ Martin toi asian esiin ymmärtäväisesti ja osoitti samalla myötätuntoa, mutta pitäytyi kuitenkin vahvasti katolisen kirkon opetuksessa. Haastattelussa esitetyt kohdat osoittivat uudistusmielisyyttä ja empatiaa.

Arkkipiispan virasta puhuessaan Martin painotti piispan roolia ilosanoman välittäjänä. Toiminnassaan hän aikoi vaalia ja kehittää uskonnollista yhteiskuntaa Irlannissa. Diarmuid Martin myönsi ottaneensa viran vastaan kuuliaisuudenvalan vuoksi, mutta kumosi väitteet, että hän olisi virassa vain vähän aikaa. Martin mukaan: ”Tämä on työ, jonka mukana tulee hauta.”⁴⁷ Kuitenkin hän kertoi pitävänsä työstään jota tekee, vaikka ikävöikin ystäviään Roomassa. Painotus hengelliseen työhön ja katutason tapahtumiin Dublinin arkkihiippakunnassa olivat asioita joita Martin arvosti. Paras neuvo, jonka Martin oli saanut astuessaan virkaan oli, ettei arkkipiispan rooli ollut hoitaa hiippakunnan arkea.⁴⁸ Vaikka Martin otti roolinsa vastaan kuuliaisuudesta, hän osoittautui piispaksi, joka hoiti tehtävänsä huomioiden niin viran hengellisen kuin käytännöllisen puolen.

2.2. Homoseksuaalisuus, selibaatti ja pappeus

Tullessaan julkisuuteen vuonna 2002 Yhdysvaltojen katolisen kirkon hyväksikäyttöskandaalin herätti paljon keskustelua katolisen kirkon näkökulmasta seksuaalisuuteen ja seksuaalivähemmistöihin. Katolisen kirkon nähtiin ajautuneen kriisiin, koska se oli irtaantunut modernista yhdyskunnasta. Huomio keskittyi katolisen kirkon opetukseen seksuaalisuudesta ja erityisesti kritiikin kohteeksi nousi papistoa koskeva selibaatti- ja aviottomuuslupaus. Ne nähtiin ylimääräisenä taakkana nyky-yhteiskunnassa.⁴⁹

Katolisen kirkon kanta homoseksuaaleihin ja muihin seksuaalivähemmistöihin oli jyrkkä. Useissa Vatikaanin dokumenteissa homoseksuaalisuus miellettiin itsessään luonnottomaksi. Vuonna 2002 Yhdysvaltojen katolisen kirkon lasten seksuaalisen hyväksikäytön tilastoja analysoiva tutkimus osoitti, että suurin osa hyväksikäytön uhreista vuodesta 1950 eteenpäin oli murrosikäisiä poikia. Tutkimuksen perusteella katolisen kirkon hallinnon julkiset lausumat yhdistivät lasten seksuaalisen hyväksikäytön homoseksuaalisiin pappeihin.⁵⁰ Sanomalehtikirjoitusten perusteella katolinen

⁴⁶ ”evil”, ”Wrong”, ”in error” McGarry 2004 b.

⁴⁷ ”With this job comes a tomb.” McGarry 2004 b.

⁴⁸ McGarry 2004 b.

⁴⁹ Rauhala 2007, 40–43, 127–128.

⁵⁰ II 8.10.2005 Gay priests must choose a life of chastity.

kirkko pyrki tekemään Yhdysvaltojen hyväksikäyttöskandaalin aikaan homoseksuaaleista papeista syntipukkeja.⁵¹ Tällä tavalla katolinen kirkko halusi tehdä hyväksikäytöstä yksittäisiä pappeja koskevan ongelman. Toinen vaihtoehto olisi ollut tunnustaa laajempi rakenteellinen ongelma katolisessa kirkossa.

Reaktion Yhdysvaltain hyväksikäyttötapauksiin Vatikaanissa oli alettu valmistella asiakirjaa, jonka tarkoitus oli evätä homoseksuaaleilta miehiltä mahdollisuus kouluttautua katolisiksi papeiksi.⁵² Asiakirjan sisältö herätti keskustelua, kun lehdistö oli saanut vihjeen aiheesta. Diarmuid Martin vastusti Vatikaanin esitystä estää homoseksuaalien pääsyä pappisvirkaan. Martin sanoi, ettei homoseksuaalisuus yksistään ollut riittävä syy poistaa henkilöä pappiskoulutuksesta. Martin halusi painottaa, ettei pedofiliaa voinut linkittää homoseksuaalisuuteen, vaikka juuri tuon näkemyksen varassa Vatikaani valmisteli asiakirjaa.⁵³ Myöhempi tieteellinen tutkimus tuki Martinin näkemystä. Marie Keenanin mukaan katolisen kirkon tuonaikaiset julkilausumat linkittivät virheellisesti pappien tekemän lasten seksuaalisen hyväksikäytön homoseksuaalisuuteen. Keenanin mukaan tällä väitteellä ei ollut mitään perustetta empiirisessä aineistossa tai tieteellisessä tutkimuksessa.⁵⁴ Martin kommentoi kriittisesti Vatikaanissa valmisteilla olevaa asiakirjaa, mikä osoitti hänen olevan vatikaanista erillinen toimija.

Oletettavasti julkisen keskustelun seurauksena Vatikaanin viranomaiset lievensivät uutta säädöstä. Hakemus voitaisiin evätä ainoastaan, jos hakija olisi ollut seksuaalisesti aktiivinen kolmen vuoden sisällä tai jos hakija avoimesti ja aktiivisesti kannattaa "homokulttuuria".⁵⁵ Martin halusi painottaa, että kirkko ei myöskään hyväksynyt avioliiton ulkopuolisia seksuaalisia suhteita kannattavia pappiskokelaita, heidän seksuaalisesta suuntautumisestaan huolimatta. Avioliittoon liittyen Martin otti kantaa pitämällä sitä perinteisesti miehen ja naisen välisenä liittona.⁵⁶ Martinin linja oli vahvasti ankkuroitu katoliseen perinteeseen, mutta hänen kannanottonsa olivat myös uudistuksellisia ottaen huomioon Martinin harjoittaman avoimen keskustelun aiheista, jotka olivat vaikeita kirkolle. Yksi näistä aiheista oli juuri homoseksuaalisuus.

⁵¹ Rauhala 2007, 44.

⁵² IT 6.10.2005 Archbishop stands by views on gay priests.

⁵³ II 6.10.2005 Archbishop Martin takes up defence of gay priests.

⁵⁴ Keenan 2009, 209.

⁵⁵ "so-called gay culture". II 25.11.2005 Church will not banish gay priests, says archbishop.

⁵⁶ II 25.11.2005.

Martin piti huolestuttavana nuorten vähäistä osallistumista seurakuntaelämään ja pyrki lisäämään maallikkojen aktiivisuutta perustamalla paikallisneuvostoja, joiden oli tarkoitus ennakoida katolista kirkkoa uhkaavaa pappispulaa.⁵⁷ Martin kertoi Irlannin piispojen saaneen Rooman hyväksynnän vastata lisääntyvään pappispulaan asettamalla naimisissa olevia diakoneja hoitamaan papeille kuuluvia tehtäviä. Ehtoollisen asettamisen yksinoikeus säilyi papeilla.⁵⁸ Martinin kannanotot olivat varsin uudistusmieleisiä ja usein myös kriittisiä Rooman linjaa kohtaan. Martin tuki katolisen kirkon perinnettä, mutta toi esiin uutta näkökulmaa puolustamalla homoseksuaalien oikeuksia.

Vatikaanin homoseksuaalisuutta koskevan asiakirjan lisäksi keskustelua pappien selibaattilupauksesta herätti pappi Tony Flanneryn julkaisema kirja *Keeping the Faith: Church of Rome or Church of Christ*, jossa Flannery pohti selibaatin aiheuttamia seurauksia nyky-yhteiskunnassa. Flanneryn mukaan selibaattilupa kyseenalaisti miehen maskuliinisuuden, minkä seurauksena pappisvirkaan hakeutui yhä vähemmän heteroseksuaalisia miehiä. Flanneryn väitteet olivat ristiriidassa Martinin kannanottojen kanssa.⁵⁹ Pappien selibaatti oli Yhdysvaltojen hyväksikäyttöskandaalin jälkeisessä keskustelussa vuonna 2002 nimetty yhdeksi syyksi skandaalilla, vaikka pedofilian ja selibaatin yhteyksistä ei ollut mitään todisteita.⁶⁰ Pappien selibaatti oli ollut Irlannissa julkisessa keskustelussa jo vuonna 1995 Fernsin piispan Brendan Comiskeyn lausunnon vuoksi. Comiskey oli halunnut avointa keskustelua aiheesta Vatikaani puuttui keskusteluun kehottamalla Comiskeytä perumaan aiemmat lausuntonsa selibaattiin liittyen ja pidättäytymään aiheen myöhemmästä kommentoinnista. Irlannin katolisen kirkon johtohahmo nykyinen kardinaali Séan Brady oli tuolloin valittu kardinaali Cahal Dalyn seuraajaksi koko Irlannin katolisen kirkon arkkipiispaksi. Brady ei kannattanut selibaattisäännön purkamista, koska näki sen armolahjana.⁶¹

Vuoden 2005 lokakuussa Roomassa pidetty piispojen kirkolliskokous ei muuttanut katolisen kirkon kantaa pappien selibaattiin. Paavi Benedictus XVI:n kirje *Sacramentum Caritatis* kokosi katolisen kirkon linjauksia ehtoolliseen ja selibaattiin liittyen. Paavi Benedictus piti Jeesusta selibaatin esikuvana ja kuvasi sitä suureksi siunaukseksi kirkolle ja yhteiskunnalle yleensä. Diarmuid Martin

⁵⁷ II 25.3.2005 Prelate is worried at death of contact with youth.

⁵⁸ II 06.09.2005 How we found an answer to our prayers.

⁵⁹ II 07.10.2005 Celibacy 'turning priesthood gay'.

⁶⁰ Rauhala 2007, 40–42.

⁶¹ Oksanen 2008, 37–39.

arvosti paavin kirjeen yhtenäistä teologista linjaa kirjeessä ja sen antamaa arvostusta ehtoolliselle.⁶²

3. Kirkon ja valtion suhde

3.1. Irlannin koulutuksen järjestelykysymykset

Irlannissa koulutusta arvostetaan suuresti, koska se tarjosi mahdollisuuden menestyä lähtökohdista huolimatta. Tutkimukset todistivat positiivisen korrelaation koulutuksen, hyvinvoinnin ja terveyden kanssa. Ammattiosaamisen merkitys korostui myös politiikassa, minkä vuoksi poliitikot usein painottivat hyvin koulutetun nuoren työvoiman merkitystä Irlannin taloudelle. Katoliselle kirkolle Irlannin koululaitos oli ollut tärkeä, koska suurin osa kouluista Irlannissa oli ollut katolisen kirkon tai sen veljeskuntien ylläpitämiä. Koululaitoksen edustamat arvot välittyivät uusille sukupolville opetuksen kautta, mikä oli merkittävä tekijä katolisen kirkon vahvasta asemasta Irlannissa.⁶³ Katoliset koulut hyötyivät valtion rahoituksesta suuresti, mutta valtiolla ei ollut sanavaltaa koulujen opetussisältöön.⁶⁴

Irlannin koulutuslaitos oli kolmiportainen. Ensimmäinen aste, peruskoulu oli pakollinen 4–12-vuotiaille. Katolinen kirkko oli vastuussa yli 90 prosentista Irlannin peruskouluista, mikä näkyi katolisten arvojen ja periaatteiden vaalimisella kasvatuksessa. Toinen erikoinen piirre Irlannin koululaitoksessa oli poika- ja tyttökoulut ensimmäisellä ja toisella asteella. Irlannissa ensimmäisen ja toisen asteen koulutuksesta tuli ilmaista 1960-luvulla, minkä seurauksena vuoteen 2008 tultaessa yli 90 prosenttia 20–24-vuotiaista oli suorittanut toisen asteen tutkinnon.⁶⁵

Irlannin väestörakenne oli muuttunut rajusti 2000-luvun alussa, minkä vuoksi ei-katolisten lasten määrä oli kasvanut. Tämä lisäsi koulupaikkojen tarvetta. Turvapaikanhakijoiden määrä oli muuttunut vuoden 1992 39 hakijasta vuoden 2001 11 00 hakijaan. Samalla maan taloudellinen kasvu oli luonut paljon työpaikkoja, mikä houkutteli ulkomaalaisia työntekijöitä. Muutos tapahtui hyvin nopeasti. Esimerkiksi vuosien 2002 ja 2006 välisenä aikana ei-irlantilaisien pysyvien asukkaiden määrä kasvoi 87 prosenttia. Maahanmuutto vaikutti myös Irlannin uskonnolliseen kenttään. Vuoteen 2002 mennessä maan muslimiyhteisö

⁶² IT 14.3.2007 Pope says celibacy obligatory for priests.

⁶³ O'Malley 2011, 79–80.

⁶⁴ Kiernan 2008, 43–44.

⁶⁵ O'Malley 2011, 80–81.

oli kasvanut kymmenessä vuodessa tuhannesta jäsenestä 32 500:aan. Maan kristillisen väestön rakenne oli myös muuttunut maahanmuuton seurauksena, esimerkiksi maan ortodoksivähemmistö oli kaksinkertaistui vuosina 2002–2006. Irlannin koululaitos oli myös hyvin yksipuolinen, minkä vuoksi katoliselle koulutukselle kaivattiin vaihtoehtoja, jotta vanhemmilla olisi todellinen mahdollisuus valita mihin kouluun lapsensa lähettävät.⁶⁶

Puheessaan opettajien messussa Pyhän Marian pro-katedraalissa, joka tarkoittaa katedraalin sijaan käytettävää kirkkoa, Dublinissa Diarmuid Martin korosti Irlannin koululaitoksen merkitystä maan taloudelliselle menestykselle ja halusi herättää keskustelua opettajien palkkatasosta ja sen vastaavuudesta heidän panoksestaan maan talouteen. Palkkauksen lisäksi hän puhui lisääntyvästä pluralismista Irlannissa ja sen vaikutuksesta koulutuksen rakenteeseen. Hän tähdensi katolisten koulujen tarjoamaa katolista opetusta ja sen merkitystä katolisille perheille, mutta halusi ylläpitää samalla avoimuutta eri kulttuuriperinteitä kohtaan.⁶⁷ Martin näki koulutuksen merkittävänä tekijänä ja kunnioitti sen roolia katolisena kasvattajana Irlannissa, mutta huomioi kehittyvän yhteiskunnan ja sen tuomat haasteet.

Diarmuid Martin puolusti koulujen uskonnonopetusta puheessaan rehtorien konferenssissa. Hänen mukaansa katolinen henki kuului kouluihin, koska se oli merkittävä tekijä katolisen perinteen jatkumiselle Irlannissa. Martinin mukaan myös vanhemmat halusivat lähettää lapsensa katoliseen kouluun, jotta heidän lastensa kasvatusta heijastelisi heidän omaa katolista maailmankatsomustaan. Lisäksi Martin korosti, että uskon levittäminen kirkon perustehtävän toteutui uskonnollisessa kasvatuksessa katolisissa kouluissa.⁶⁸ Katolisen kirkon opetuksen mukaan yhdelläkään taholla ei tulisi olla monopoli asemaa valtion koulutuksen järjestämisessä. Katolisen kirkon opetus painottaa, että katolisen kasvatuksen oli oltava kaikille avoin heidän taustoistaan riippumatta. Katolisen kasvatuksen tuli edustaa ja ylläpitää katolista perinnettä.⁶⁹ Diarmuid Martin korosti, ettei uskonnon läsnäolo koulutuksessa millään tavalla liittynyt tietyn eliitin kouluttamiseen. Hänen mukaansa koulutusta ei tullut nähdä pelkästään

⁶⁶ Kiernan 2008, 58–60.

⁶⁷ II 28.9.2005 Teachers ‘entitled to salary that reflects contribution’.

⁶⁸ IT 5.2.2005 Archbishop says schools must have Catholic ethos.

⁶⁹ Kiernan 2008, 66–68.

taloudellisena sijoituksena, vaan se oli osa suurempaa kokonaisuutta ja kulttuurista ideologiaa.⁷⁰

Pääsiäispalveluksessa Chirst Church -katedraalissa, Martin tähdensi, että Irlanti on muuttunut maallisemmaksi ja ajautunut kauemmas kristillisestä perinteestä. Martinin mukaan sekulaarinen visio uskonnon muuttumisesta yksityiseksi asiaksi oli ristiriidassa kristillisen perinteen kanssa. Martinin mukaan Irlannista oli tullut pakanoille sopiva maa.⁷¹ Martin kuitenkin tähdensi, ettei sekulaarisuus ja monikulttuurisuus ollut sama asia ja korosti katolisten koulujen merkitystä muista kulttuureista muuttavien maahanmuuttajien sopeutumisessa irlantilaiseen yhteiskuntaan.⁷² Martinin puheenvuorot olivat diplomaattisia, mutta pääsiäispalveluksessa hän halusi nostaa esiin teemoja muuttuvasta Irlannista ja katolisen uskon merkityksestä.

Kirkon ja Irlannin valtion väliset suhteet nousivat keskusteluun lasten hyväksikäyttöä käsittelevien Ferns-, Ryan-, Murphy- ja Cloyne-raporttien julkaisun jälkeen. Hyväksikäyttöraporttien julkaisua seurannutta keskustelua käsittelen enemmän myöhemmässä luvussa. Fernsin raportin julkaisua seurasi keskustelu, joka asetti kirkon ja valtion väliset suhteet kyseenalaisiksi. Suoraa kritiikkiä koulutusjärjestelyistä valtio sai tutkivalta reportterilta Mary Rafteryltä. Piispat pystyivät vaikuttamaan opettajavalintoihin sekä lautakunnan jäseniin ja useimmat koulut olivat valtion verorahoilla tuettuja, mutta katolisen kirkon omistamia. Opetushallituksen teettämän kyselyn mukaan enemmistö halusi poistaa kirkollisen vaikutuksen, niin katolisen kirkon kuin muidenkin kirkkokuntien opetuksen järjestämiseen. Raftery koki Martinin aiemman lehtikirjoituksen katolisten koulujen katolisesta linjasta aggressiiviseksi puolustuspuheeksi kirkon puolelta. Mary Rafteryn mukaan poliitikot olivat pettäneet irlantilaiset, koska eivät olleet toimineet saadakseen koulutuksen pois kirkon hallinnasta. Rafteryn mielestä poliitikkojen oli aika ottaa oppia Fernsin raportin paljastamista hyväksikäyttötapauksista.⁷³ Mary Rafteryn mielestä Martin oli asettunut vakaasti puolustusasemiin tukiessaan katolisen koulutuksen asemaa Irlannissa. Koulutus oli poliittisen keskustelun keskiössä ja suurin tema liittyen valtion ja kirkon välisiin suhteisiin Irlannissa.

⁷⁰ IT 16.9.2006 Prelate concerned about religious link with educating 'elite'.

⁷¹ II 17.04.2006 Ireland has become a country fit for heathens, warns archbishop.

⁷² II 17.04.2006.

⁷³ Raftery 2005.

Useissa lehtiartikkeleissa kyseenalaistettiin katolisen kirkon ja valtion välisen suhteen tulevaisuutta. Erityistä huomiota sai Progressive Democrats - puolueen edustaja Liz O'Donnellin puheenvuoro, jossa hän kritisoi valtion ja kirkon yhteistyötä peruskoulutuksessa, jonka kouluista suurin osa oli kirkon ylläpitämiä ja valtion tukemia. Lisäksi hän kommentoi kirkon viranomaisten epäonnistumista hyväksikäyttötapausten käsittelyssä. Aikaisemmin kirkon ja valtion koulutusjärjestelyä ei oltu kyseenalaistettu, mutta Irlannin valtion varhaisessa vaiheessa koulutuksen järjestäminen kirkon tuella oli ollut taloudellinen välttämättömyys.⁷⁴

Liz O'Donnellin puheenvuoro Irlannin parlamentissa⁷⁵ herätti keskustelua ja kiistelyä. Irlannin pääministeri Bertie Ahern puolusti valtion ja kirkon välistä suhdetta, koska hänen mukaansa kirkon panos koulutukseen oli merkittävä. Dublinin arkkipiispa Diarmuid Martin kielsi O'Donnellin väitteet, että Irlannin valtion ja kirkon väliset suhteet olisivat liian läheisiä.⁷⁶ Vahvistaakseen argumenttiaan Martin kertoi kuulleensa uusista tutkimuksista muissa hiippakunnissa medialta eikä hallitukselta.⁷⁷ Kolumnisti Breda O'Brienin mukaan Liz O'Donnellin kuvaama katolisen kirkon erityisasema oli päättynyt historioitsijoiden mukaan jo 1980-luvulla, vaikka katolisen kirkon alaisia sääntökuntia toimi valtion kanssa yhteistyössä koulutukseen, sairaanhoitoon ja muuhun toimintaan liittyen.⁷⁸ Katolisen kirkon vaikutus oli nähtävissä Ahernin puolustuspuheessa, joka korosti katolisten koulujen merkitystä, kuten Martinin aiemmat puheenvuorot. Katolisen kirkon irtautuminen vallasta oli Irlannissa pitkäaikainen prosessi, mutta hyväksikäyttökandaalien julkitulo kiihdytti jo pitkään jatkunutta prosessia, mikä oli havaittavissa julkiseen keskusteluun nousseista valtion ja kirkon välisistä suhteista.⁷⁹

Vuonna 2007 Diarmuid Martin toimi Euroopan piispojen konferenssissa varapuheenjohtajana ja puhui Dublinin linnassa Eurooppa-foorumissa. II:ssä John Cooneyn artikkelin mukaan Martin korosti, kuinka tärkeää Irlannille oli panostaa koulutukseen, koska se oli Irlannin valttikortti Euroopan unionissa menestymiseen. Martin myös toivoi, että Euroopan kristilliseen perintöön

⁷⁴ II 13.11.2005 A welcome sign of maturity.

⁷⁵ *Dáil Éireann* = Irlannin parlamentti

⁷⁶ IT 12.11.2005 Ahern elaborates on his defence of church.

⁷⁷ II 12.11.2005 Days of cosy Church-State ties gone says Archbishop.

⁷⁸ O'Brien 2005.

⁷⁹ IT 26.10.2005 Church Reaction.

viitattaisiin tekeillä olevassa Euroopan perustuslaissa.⁸⁰ *IT*:ssä Patsy McGarryn artikkeli korosti Martinin näkökantoja Euroopan arvokenttään, joka oli muuttunut materialistisemmaksi. Martinin mielestä syynä kristillisten arvojen kieltämiseen oli kirkkojen rakenteelliset ongelmat. Martin kuitenkin painotti, että uskonnon rooli eurooppalaisten elämässä ei ollut vähentynyt, vaan sillä on yhä merkitystä ihmisten elämässä.⁸¹ Eurooppa-foorumi puhetta käsittelevät artikkelit painottavat hieman eri asioita. *II*:n Cooney tuo esiin koulutuksen korostuksen kun taas *IT*:n McGarry painottaa Martinin puheesta kristillisten arvojen ja uskonnon merkitystä Euroopassa.

Vuoden 2007 huhtikuussa Diarmuid Martin puolusti katolisia kouluja saarnassa Dublinin tuomiokirkossa. Hän halusi kumota ihmisten ajatuksen siitä, että katoliset koulut olisivat pääsyy koulutuksen ongelmiin Irlannissa. Hän sanoi kannattavansa moniarvoisuutta koulutuksen hallinnoimisessa, mutta painotti sitä, että vanhemmat halusivat lähettää lapsensa katolisiin kouluihin. Koska katolisella koulutuksella oli kysyntänsä, ei sitä voinut sulkea ulos koulujen hallinnoimisesta. Tämän lisäksi Martin kehui katolisten koulujen opettajia ja opetuksen tasoa erinomaiseksi.⁸² Irlannin pääministeri Bertie Ahern tapasi huhtikuun lopussa uskonnollisia johtajia ja yksi keskustelun aiheista oli kirkon rooli yhteiskunnassa ja koulutuksessa.⁸³

Erityisesti keskusteluun nousi koulupaikkojen jakautuminen ja katolisen kirkon rooli koulutuksen järjestäjänä. Ongelmaksi oli noussut katolisten koulujen oikeus priorisoida katolisia lapsia, jotta ne voisivat ylläpitää koulun katolista ilmapiiriä. Koulupaikkojen hakemuksissa liitteeksi pyydettiin kastetodistusta, joka todisti lapsen olevan katolinen.⁸⁴ Tasa-arvolaki Irlannissa mahdollisti sen, että tunnustukselliset koulut olivat oikeutettuja priorisoimaan uskontokuntansa oppilaita säilyttääkseen koulunsa henkisen ilmapiirin.⁸⁵ Itse ongelma kuitenkin oli, ettei Irlannissa välttämättä ollut tarjolla toista vaihtoehtoa kuin katolinen koulu. Monissa katolisissa kouluissa neljäkymmentä prosenttia oppilaista oli ei-katolisia, mutta useimmilla alueilla katolinen koulu oli ainut mahdollinen vaihtoehto.⁸⁶ Ongelmaksi oli muodostunut Irlannin koulutusjärjestelyjen

⁸⁰ II 19.1.2007 Education key to our EU future at cutting edge, Archbishop says.

⁸¹ IT 19.1.2007 Churches lack dynamic structure, says archbishop.

⁸² IT 7.4.2007 Martin defends Catholic schools.

⁸³ IT 26.4.2007 Religious leaders meets Taoiseach.

⁸⁴ IT 1.5.2007 Is your child catholic enough to get a place at school?

⁸⁵ Kiernan 2008, 52–53.

⁸⁶ IT 1.5.2007 Is your child catholic enough to get a place at school?

yksipuolisuus ja vaihtoehtojen puuttuminen. Tämän olivat tunnustaneet eri puolueet ja kirkko. Diarmuid Martinin tuki tunnustuksetonta kouluhanketta, vaikka tämä vähensi kirkon vaikutusvaltaa koulutussektorilla.

Opetusministeri Mary Hanafin oli helmikuussa 2007 tarttunut ongelmaan aloittamalla projektin, jonka tarkoitus oli kartoittaa tunnustuksettoman hallinnon järjestämiä peruskouluja Irlannissa. Hankeen mukaisen hallintomallin tarkoitus ei ollut syrjäyttää aiempaa mallia vaan tarjota vaihtoehto niille vanhemmille, jotka eivät halunneet lapsensa menevän katoliseen kouluun. Hanafin halusi painottaa, että tämä oli kokeellinen pilottiprojekti, jota laajennettaisiin vasta kun sen tulokset olisi arvioitu.⁸⁷

Diarmuid Martin kritisoi poliittisia toimijoita, jotka syyttivät katolista kirkkoa koulutuspaikkojen vähäisyydestä. Martinin mukaan koulupaikkoja oli tarjolla vähemmän kuin varsinainen tarve oli, koska kasvavaa koulupaikkojen tarvetta ei oltu huomioitu opetuksen suunnittelussa.⁸⁸ Martinin mukaan opetusministeriö oli epäonnistunut koulutuksen suunnittelussa, mikä oli johtanut ongelmiin Dublinin pohjois- ja länsiosissa. Suurin ongelma oli se, että oppilaita oli suhteessa enemmän kuin opettajia ja opetustiloja. Martin painotti sitä, että koulutuksen järjestäminen oli valtion eikä kirkon tehtävä, vaikka kirkko toimi osana koulutuksen järjestämistä Irlannissa. Hänen mukaansa opetusministeriöllä ei ollut pitkäaikaista suunnitelmaa koulutuksen järjestämisestä, mikä oli johtanut siihen, etteivät kaikki oppilaat mahtuneet kouluun. Katoliset koulut olivat joutuneet silmätikuiksi, koska ne kattoivat suurimman osan Irlannin peruskouluista ja nyt olivat tilapuutteiden vuoksi joutuneet rajoittamaan oppilasmääriään. Katolisissa kouluissa pääsykriteeriksi oli otettu katolinen kastetodistus. Martinin mukaan olisi ollut epäoikeudenmukaista ottaa käyttöön jokin muu kriteeri, koska katolisen kirkon koulut tarjosivat katolista opetusta. Martinin mukaan katoliset koulut olivat varautuneet pitkäaikaisella suunnitelmalla tarjoamaan koulutusta katolisille perheille. Hänen mukaansa katolinen kirkko oli hoitanut osansa. Martin sanoi myös, että koulupaikkoihin liittyvästä ongelmasta oli varoitettu opetusministeriötä jo vuonna 2003, jolloin olisi ollut reilusti aikaa reagoida tilanteeseen.⁸⁹ Martin vastasi vahvasti poliitikkojen kritiikkiin katolista kirkkoa kohtaan ja osoitti katolisen kirkon kantavan vastuunsa koulutuksen järjestämisessä.

⁸⁷ IT 1.5.2007.

⁸⁸ IT 9.6.2007 Archbishop criticises politicians on school places.

⁸⁹ IT 6.9.2007 Archbishop says State to blame for school crisis.

Ongelma koulupaikkojen vähäisyydestä korostui erityisesti räjähdysmäisesti kasvaneen maahanmuuttajien lasten määrän vuoksi. Valtio ei ollut ajan tasalla koulutuksen järjestämisen suunnittelun suhteen, eikä ollut huomionut monikulttuurista kehitystä Irlannissa. Koulupaikkojen kysynnän vuoksi, maahanmuuttajien lapset olivat heikommassa asemassa koulupaikan saamisen suhteen. Tämä ongelma korostui erityisesti Dublinissa, jossa maahanmuuttajien määrä oli kasvanut suuresti. Irlannin valtio ei voinut kehittää integraatio politiikkaansa, koska sen koulutusjärjestelmä oli erotteleva.⁹⁰

Diarmuid Martinin ehdotus moniarvoistaa koulutuksen järjestelmää sai lämpimän vastaanoton. Educate Together -järjestö odotti innolla yhteistyötä arkkipiispan ja opetusministeriön kanssa.⁹¹ Educate Together -järjestö ylläpiti useita ei-katolisia kouluja Irlannissa. Sen koulujen arvot pohjasivat tasa-arvoiselle periaatteelle, jonka mukaan kaikilla oli oikeus koulutukseen heidän sosiaalisesta, kulttuurisesta tai uskonnollisesta taustastaan riippumatta. Educate Together -järjestön mukaan Irlannin peruskoulutuksessa esiintyi institutionaalista syrjintää uskonnon perusteella. Kuitenkin Educate Together linjasi, että tämä syrjintä ei ollut koulun tai sääntökuntien, vaan valtion vastuulla.⁹²

Erityisesti kritiikkiä sai kastetodistusten vaatiminen koulupaikkojen hakemuksissa, koska se asetti erityisesti maahanmuuttajien lasten epäsuotuisaan asemaan. Diarmuid Martin vastasi katolisten koulujen saamaan kritiikkiin. Hän mukaansa puolet Balbrigganin, joka oli Dublinin pohjoispuolella sijaitseva maakunta, katolisten koulujen oppilaista olivat maahanmuuttajien lapsia. Katoliset koulut olivat olleet tärkeässä roolissa järjestämässä koulutusta maahanmuuttajille. Martinin mukaan katolisen kirkon ei tulisi vastata seurauksista, jotka olivat aiheutuneet muiden tahojen epäonnistumisesta koulutuksen järjestämisessä. Tämän vuoksi hän kannatti koulujärjestelmän hallinnon ja järjestämisen jakamista useammalle toimijalle. Tämän Martin näki haasteena poliitikoille, jotta sama virhe voitaisiin tulevaisuudessa välttää.⁹³

Vuoden 2007 syyskuussa opetusalan Educate Together -järjestö aikoi avata kaksi uutta koulua Dublinin lähiöihin Luncaniin ja Balbrigganiin. Molemmilla alueilla vähemmistö perheiden lapsilla oli ongelmia saada koulupaikkaa. Koulut, jotka perustettiin Luncaniin ja Balbrigganiin olivat hätäratkaisuja, jotka olivat

⁹⁰ IT 7.9.2007 Education and integration.

⁹¹ IT 7.9.2007 Church call for action on schools is welcomed.

⁹² Educate together s. a.

⁹³ IT 7.9.2007 Education and integration.

Martinin mukaan seurausta huonosta koulutuksen suunnittelusta. Väestön nopea kasvu oli osoittanut, etteivät Irlannin valtion suunnitelmat koulutuksen järjestelystä olleet pysyneet kehityksessä mukana. Valtio oli velvoitettu järjestämään koulupaikan 6–16-vuotiaille lapsille.⁹⁴

The Irish National Teachers' Organisation (INTO) ei ollut tyytyväinen opetusministeri Mary Hanafinin aiemmin vuonna 2007 aloittamaan projektiin, jonka tarkoitus oli kartoittaa tunnustuksetonta hallintorakennetta peruskoulujärjestelmässä. Heidän mukaansa Hanafin oli epäonnistunut avaamaan julkista keskustelua koulun luonteesta, uskonnon opetuksesta ja hallintorakenteesta. Eri organisaatioita oli pyydetty tarkastelemaan Hanafinin projektia, mutta pohja yhteiselle keskustelulle oli jätetty luomatta. INTO:n pääsihteeri John Carr toisti järjestönsä pyynnön avata julkista keskustelua Irlannin koulutuksen järjestämisestä tulevaisuudessa. INTO arvosti Martinin tukea eri toimijoiden lisäämiseen katolisen kirkon rinnalle Irlannin koulutuksen järjestämiseen.⁹⁵

Diarmuid Martin saarnasi Dublinin pro-katedraalissa "*Festival of peoples*" -juhlassa 6.1.2008. Tapahtuma oli hyvin monikulttuurinen ja Martin nosti uudestaan esille sen, että Irlannin tulisi panostaa enemmän maahanmuuttajien integroimiseen osaksi yhteiskuntaa. Martin toi puheessaan uudelleen esiin INTO:n vaateen avoimesta ja rehellisestä keskustelusta koulutuksen järjestämisestä Irlannissa.⁹⁶

Ryan-raportin julkaisun 21.5.2009 jälkeen koulutukseen liittyvät kysymykset nousivat uudelleen esille poliittisessa keskustelussa. Diarmuid Martinin mukaan katolisen kirkon miltei monopolinen asema Irlannin koulutuksen järjestäjänä ei ollut kestävä ratkaisu. Katolisilla kouluilla oli hänen mukaansa oma paikka koulutuksen järjestämisessä, mutta vanhemmille tulisi tarjota vaihtoehtoja. Martinin mukaan katolisen kirkon ei tullut ylläpitää 93 prosenttia peruskouluista, koska maan katolinen väestö oli vain 87 prosenttia kokonaisväestöstä. Hänen mukaansa kirkon miltei monopolinen asema peruskoulutuksessa oli historiallinen jäänne ja jopa haitallinen aidon katolisen identiteetin säilyttämiselle katolisissa kouluissa. Martinin mielestä oli jo aika siirtyä modernin Irlannin tarpeita vastaavaan koulutusjärjestelmään. Lisäksi Martin varoitti, ettei muutosta uuteen järjestelmään tulisi tehdä liian nopeasti. Hänen visionsa mukaan katoliset koulut

⁹⁴ IT 8.9.2007 State has duty to provide alternative to faith schools.

⁹⁵ IT 10.11.2007 Teachers call for schools forum.

⁹⁶ II 7.1.2008 Martin urges open debate on future of school system.

olisivat kaikille avoimia, kuten protestanttiset ja muslimien koulut, mutta ne edustaisivat katolisia arvoja. Martinin ehdotti myös koulurakennetta, joka antaisi vanhemmille mahdollisuuden valita koulun johon he haluaisivat lapsensa laittaa. Martin ehdotti, että opetusministeriön olisi aloitettava neuvottelut yhteistyössä koulutukseen osallistuvien toimijoiden kanssa.⁹⁷ Martin koki katolisen kirkon suuren vallan koulutukseen menneisyyden taakaksi, joka ei vastannut valtion tarpeita koulutukselle. Martinin mielestä katoliset koulut voisivat toimia vahvemmin katolisen hengen mukaan, jos tarjolla olisi vaihtoehtoja. Tarve monikulttuuriselle koulutukselle oli kasvanut Irlannissa, kun sen väestön arvopohja oli muuttunut moniarvoisemmaksi.

Martinin ehdottama keskustelu koulutuksen uudistamisesta Irlannissa herätti positiivisen reaktion työväenpuolueessa. Puolueen koulutusasioiden edustaja Ruairí Quinn kehotti pääministeriä ja opetusministeriä vastaamaan Martinin kehotukseen avata neuvottelut koulutusjärjestelmän uudistamisesta. Quinn oli samaa mieltä Martinin kanssa siitä, että koulutuksen järjestäminen ei vastannut modernin Irlannin tarpeisiin. Quinn sanoi työväenpuolueen kannattavan Martinin ehdotusta uudistaa koulutusjärjestelmää moniarvoisemmaksi, koska Irlannin arvopohja oli muuttunut viime vuosikymmeninä monimuotoisemmaksi. Quinn kehotti hallitusta toimimaan Martinin aloitteen mukaan.⁹⁸

Diarmuid Martinin painotti moniarvoisuuden lisääntymisen muuttaneen arvopohjaa Irlannissa. Tämä muutos täytyi huomioida myös koulutuksessa. Työväenpuolueen Ruairin Quinn ei saanut opetusministeriöltä vastausta, kun hän kysyi, kuinka moni koulu oli Ryan-raportissa mainittujen sääntökuntien johdettavana. II:n James Downeyn mukaan piispat ja sääntökunnat tiesivät, etteivät voi pitää koulutusta enää hallussaan, minkä vuoksi he pyrkivät säilyttämään hallinnan mahdollisimman monessa koulussa. Downeyn mukaan Irlannissa ei kuitenkaan vielä ollut tarpeeksi kysyntää täysin maalliselle koulutukselle ja tämän vuoksi Irlannissa tulisi olemaan yhä protestanttisia ja katolisia kouluja.⁹⁹ Työväenpuolueen puheenjohtaja Eamon Gilmoren mukaan Diarmuid Martinin ajatukset koulutuksen järjestämisestä ja hallinnasta olivat edistyksellisiä hallituksen toimiin nähden. Eamon Gilmore kannusti hallitusta aloittamaan neuvottelut koulutuksen järjestämisestä valtion, kirkkojen sekä muiden koulutuksen järjestämisestä kiinnostuneiden tahojen kanssa. Irlannin

⁹⁷ IT 17.6.2009 Catholic control of schooling not tenable, says archbishop.

⁹⁸ IT 18.6.2009 Labour calls on Minister to review church role.

⁹⁹ II 13.6.2009 For once, can we all stop avoiding our responsibilities?

pääministeri Brian Cowen vastasi olevansa samaa mieltä Martinin yleisistä linjoista ja avauksesta keskustelulle koulutuksen järjestämisestä. Erityisesti Cowen painotti, että keskustelu tulisi käydä kaikkia osapuolia kunnioittavassa ilmapiirissä. Vastauksena Quinnille Cowen aikoi perehtyä tarkemmin Martinin lausuntoon ja ryhtyä sitten jatkotoimenpiteisiin. Cowen piti Martinin avoimuutta harkita erilaisia vaihtoehtoja koulutuksen järjestämisessä varsin virkistävänä.¹⁰⁰ Cowen arvosti Martinin avoimuutta keskusteluun katolisen kirkon roolista koulutuksen järjestäjänä.

Martin ei ollut ainoa henkilö, joka oli nostanut esiin keskustelua koulujen hallinnasta. Irish National Teachers-järjestön pääsihteeri John Carr oli puhunut aiheesta vuodesta 2002 lähtien ja sen jälkeen. Carrin kantaa oli tukenut Fine Gael-puolueen koulutuksen puhemies Brian Hayes. Asiaa oli nostanut myös esiin edellisvuoden opetusministeri Mary Hanafin yhden päivän neuvotteluissa koulujen hallinnosta.¹⁰¹ Martin ei ollut ensimmäinen koulutuskysymyksen esiin nostanut poliittinen toimija, mutta hän oli ensimmäinen aiheesta puhunut kirkon edustaja, joka oli valmis vähentämään kirkon hallintaa kouluista. Hän kuitenkin korosti sitä, että tällöin katoliset koulut voisivat vahvistaa ja säilyttää omat arvonsa osana koulutusta.

Tuolloin Irlannin opetusministerinä toimineen Batt O’Keeffen mukaan olisi liian aikaista aloittaa neuvottelut koulutussektorin hallinnasta ennen kuin käynnissä oleva kokeilu olisi saatu päätökseen. Kokeilu oli aloitettu kahdessa koulussa syyskuussa 2008. O’Keeffe halusi myös painottaa, etteivät Diarmuid Martinin kollegat Irlannin piispainkonferenssissa välttämättä olleet samaa mieltä Martinin kanssa. O’Keeffen mukaan olisi oikeutettua saada koko kirkon mielipide koulujen hallinnasta ennen kuin ryhdyttäisiin suurempiin toimiin. Lopuksi hän lisäsi, että avoin keskustelu koulutuksen hallinnasta oli varmasti ajankohtainen, kun kokeilun tulokset olisi saatu valmiiksi.¹⁰² O’Keeffen lausunto osoitti sen, että Martinin kanta erosi muista Irlannin piispoista.

Martin kannatti kirkon roolin vähentämistä koulutus- ja terveydenhuoltosektorilla, mutta hän varoitti, ettei muutosta tulisi tehdä liian nopeasti. Martin sanoi: "Valtio, joka yksinkertaisesti siirtää suuren osan sen sosiaalisista vastuista kirkolle, on tehnyt virheen. Valtio, joka ottaa hallintaansa koko paketin, on myös epävakaa maaperällä". Martin korosti, kuinka tärkeää

¹⁰⁰ IT 18.6.2009 Labour calls for forum on school patronage.

¹⁰¹ IT 18.6.2009 A new system of school patronage.

¹⁰² IT 3.7.2009 O’Keeffe says it is too early to set up forum on school patronage.

kirkon oli olla osana koulujärjestelmää, mutta sen ei tullut ylläpitää sen dominoivaa roolia, jota Martin jo aiemmin kutsui historialliseksi jäänteeksi.¹⁰³ Martinin avattua keskustelun koulutuksen järjestämisestä Irlannissa hän halusi myös varmistaa, ettei katolista kirkkoa sysättäisi syrjään kokonaan, mikä olisi epäedullista kirkolle ja valtiolle. Martinin painopisteenä oli kirkon aseman päivittäminen vastaamaan nykyajan tarpeita osana kokonaisuutta, joka järjestää koulutuksen yhdessä valtion ja muiden toimijoiden kanssa.

Tarve monimuotoiselle uskonnolliselle opetukselle Irlannissa oli kasvanut huomattavasti 2000-luvulla, minkä vuoksi oli uudelleen mietittävä uskonnollisen kasvatuksen toteuttamista kouluissa. Martin korosti, kuinka tärkeää tähän haasteeseen vastaaminen olisi koulutuksen onnistumiselle tulevaisuudessa. Irlannista oli edeltävinä vuosina tullut monikulttuurinen maa ja sen vuoksi sen tulisi panostaa uskonnolliseen kasvatukseen, jotta se vastaisi nykypäivän vaatimuksiin, vaikka katolisella perinteellä oli suuri merkitys sen historiassa. Martin puhui valtion panostuksesta koulutukseen. Hänen mukaansa valtion koulutusmenot eivät olleet riittävällä tasolla, koska panostus koulutukseen oli panostusta tulevaisuuteen. Hänen mielestään lasten mahdollisuus koulutukseen ei saisi kärsiä vain taloudellisista syistä.¹⁰⁴ Katolista uskonnonopetusta tutkinut Patricia Kiernan näki katolisen kirkon asenteen muutoksen koulutukseen liittyen hyvin positiivisena. Kiernan korosti kuinka katolisen kirkon tunnustuksellisen kasvatuksen merkitys tulee kasvamaan, kun koulutuksen tarjonta laajenee. Tämän vuoksi katolisten koulujen on Kiernanin mukaan vahvistettava omaa identiteettiään katolisina oppilaitoksina.¹⁰⁵

Valtion budjettileikkauksissa keskustelua herätti kolmen miljoonan euron leikkaus protestanttisen koulutuksen tuesta. Leikkauksia vastusti suurin osa oppositiopuolueista. Valtion budjetissa leikkaus ei ollut merkittävä taloudellisessa mielessä, mutta sen välittämä arvopohja oli. Opetusministeri Batt O'Keeffe piti protestanttisia kouluja eliitille suunnattuina kouluina, jotka tekivät irlantilaisista eriarvoisia. Protestanttisten koulujen tuki oli alkanut opetusministeri Donogh O'Malley'n vuoden 1967 koulu-uudistuksesta, joka teki toisen asteen koulutuksesta ilmaista. Protestanttiset koulut tarvitsivat lisätukea, koska niitä oli maassa harvemmassa kuin katolisia kouluja ja perustuslaki takasi oikeuden oman arvopohjan mukaiseen koulutukseen. O'Keeffen mukaan protestanttisten koulujen

¹⁰³ IT 20.7.2009 Archbishop warns against state control of education.

¹⁰⁴ IT 23.9.2009 Radical rethink on schooling ethos in offing.

¹⁰⁵ Kiernan 2008, 66–68.

tukeminen toisaalta rikkoi koulutuksen eriarvoisuutta. Diarmuid Martin liittyi keskusteluun tukemalla protestanttisia kouluja. Martin painotti protestanttisten koulujen merkitystä Irlannin moniarvoisuudelle.¹⁰⁶ Martinin tuki protestanttiselle koulutukselle jatkoi hänen aloittamaansa linjaa koulutuksen moniarvoisuuden korostamisessa.

Diarmuid Martinin tuki protestantisille kouluille herätti kiitosta. Irlannin kirkon Dublinin arkkipiispa John Neill sanoi olevansa suuressa velassa Martinille tämän osoittamasta tuesta protestanttista koulutusta kohtaan. Martin painotti protestanttisen yhteisön tärkeyttä Irlannin moniarvoisuudelle. Hänen mukaansa Irlanti olisi arvopohjallisesti paljon köyhempi ilman sen väestön protestanttista osaa. Fine Gaelin Brian Hayes sanoi Martinin osoittaneen hyvää johtajuutta ja omistautumista moniarvoiselle koulutukselle tukemalla protestanttisia kouluja. Työväenpuolueen Ruairin Quinn syytti opetusministeri O'Keeffeä protestanttisten perheiden syrjimisestä. Quinin mukaan budjettileikkaukset vaikuttivat merkittävästi protestanttisten perheiden mahdollisuuteen määrittää minkälaista opetusta he halusivat lastensa saavan.¹⁰⁷ Martinin tuki myös protestanttiselle koulutukselle osoitti hänen käsittävän Irlannin laajemmassa kontekstissa kuin pelkästään katolisena maana.

¹⁰⁶ IT 24.10.2009 Surprise flare-up at 3m cut to Protestant Schools.

¹⁰⁷ IT 22.10.2009 High praise for archbishop Martin on backing Protestant education rights.

4. Hyväksikäyttöraportit ja arkkipiispa Martin

4.1. Ferns-raportti murtaa kirkon uskottavuutta

Varhaisimmat lasten seksuaaliset hyväksikäyttö tapaukset Irlannissa voidaan ajoittaa 1960-luvulle. Irlannissa katolinen kirkon hallinto teki ensimmäiset toimenpiteet tarttua lasten seksuaalisen hyväksikäytön ongelmaan Irlannissa 1990-luvulla.¹⁰⁸ Irlannin ensimmäinen hyväksikäyttökandaali oli Brendan Smythin tapaus. Hänet tuomittiin vuoden 1994 kesäkuussa 12 vuodeksi vankeuteen seksuaalisesta hyväksikäytöstä. Hän kuoli tuomionsa aikana. Smyth tunnusti syyllisyytensä 74 hyväksikäyttötapaukseen.¹⁰⁹

Tapauksesta monimutkaisen teki se, että Brendan Smyth oli pidätetty vuonna 1991 tammikuussa Pohjois-Irlannissa hyväksikäytöstä epäiltynä, mutta hänet oli päästetty vapaaksi takuita vastaan, jolloin hän karkasi Irlannin tasavallan puolelle. Pohjois-Irlannin poliisi oli tehnyt luovutuspyynnön Brendan Smythistä Irlannin tasavallan oikeusministerin (Attorney General) virastolle, mutta pyyntöä ei oltu toimeenpantu seitsemään kuukauteen. Oikeusministerin viraston kiistanalainen tapa hoitaa Brendan Smythin luovutuspyyntö johti hallituskriisiin, jonka seurauksena pääministeri Reynolds ja oikeusministeri Harry Whealehan erosivat viroistaan.¹¹⁰

Irlannin katolinen kirkko perusti vuonna 1994 toimikunnan *Irish Catholic Bishops' Advisory Committee* (ICBAC) keskustelemaan yhteisistä säännöistä koskien lastenseksuaalista hyväksikäyttöä katolisessa kirkossa. Toimikunta julkaisi vuonna 1996 raportin, jota myöhemmin alettiin kutsua Framework-dokumentiksi¹¹¹. Sen tarkoitus oli toimia kattavina ohjeina piispoille ja kirkon johtajille kuinka hyväksikäyttötapauksissa tulisi toimia. Huomiona mainittakoon, että dokumentissa kehoitettiin asianomaisia ilmoittamaan kaikista hyväksikäyttö epäilyistä valtion viranomaisille. Dokumentti oli varsin ongelmallinen, koska Pyhä istuin ei ratifioinut sitä, minkä vuoksi sillä ei ollut kanonisen lain tukea.¹¹²

Yhdysvalloissa katolisen kirkon pedofiiliaskandaali oli noussut otsikoihin vuonna 2002. Bostonilainen tuomari Sweeney määräsi, että kirkon salassapitovelvolliset asiakirjat saatiin julkisiksi. Niistä paljastui kuinka Bostonin hiippakunta oli toistuvasti siirtänyt yli 130 lapsen hyväksikäytöstä syytetyn papin

¹⁰⁸ Keenan 2012, 180–182.

¹⁰⁹ Donnelly & English 2009, 8.

¹¹⁰ Oksanen 2008, 8–11; Donnelly & Inlis 2009, 8.

¹¹¹ ICBAC 1996.

¹¹² Keenan 2012, 182–183.

John J. Geoghanin virasta toiseen, mikä oli altistanut lapsia toistuvasti hyväksikäytön uhreiksi. Geoghanin tapaus oli vain osa Yhdysvaltojen skandaalista. Suurin osa Yhdysvaltojen katolisen kirkon hyväksikäyttötapauksista oli tapahtunut vuosien 1950–1980 välillä. 1980-luvulla hyväksikäytöstä tuomitun papin tapaus käynnisti katolisen kirkon selonteon hyväksikäytöstä katolisessa kirkossa. Katolinen kirkko reagoi hitaasti julkaistuu selontekoon. Yhdysvaltojen piispat laativat viidenpykälän ohjesäännön, kuinka hyväksikäyttötapauksissa tulisi toimia, vuotena 1992, mutta piispoilla ei ollut valtuuksia tehdä dokumentista sitovaa minkä vuoksi asiakirjasta tuli ohjeellinen.¹¹³ Yhdysvaltojen ohjesääntö vaikutti Irlannin piispojen laatiman Framework-dokumentti syntyyn.

Katolisen kirkon ja valtion väliset suhteet kyseenalaistettiin, kun Ferns-raportti julkaistiin 25.10.2005 suuren kohun saattelemana. Ferns-raportti käsitteli raportoituja hyväksikäyttötapauksia Fernsin hiippakunnassa 40 vuoden ajanjaksolta ja paljasti yli 100 hyväksikäyttösyytöstä, jotka oli nostettu 21 pappia vastaan. Lisäksi raportti kritisoi myös seurakunnan viranomaisten, erityisesti piispojen toimintaa.¹¹⁴ Julkaisun seurauksena Irlannin hallitus alkoi valmistella uutta lakialoitetta suojelemaan lapsia hyväksikäytöltä, mutta kovimman kolauksen koki katolisen kirkon uskottavuus. Hyväksikäyttötapausten lisäksi raportti tutki, kuinka institutionaalinen kirkko oli toiminut hyväksikäyttösyytöksiensä käsittelyssä. Raportti paljasti kirkon viranomaisten asettaneen oman maineensa lastensuojelun edelle.¹¹⁵

Arkkipiispa Diarmuid Martinin kulunutta vuotta 2005 käsittelevä kirjoitus osoitti myötätuntoa ja toiveikkuutta. Martin kirjoitti, kuinka hän kokisi valehtelevansa ellei sanoisi Fernsin-raportin julkaisua järisyttävimmäksi tapahtumaksi vuonna 2005. Martin toivoi, että seksuaalinen hyväksikäyttöskandaali olisi menneisyyttä, mutta asia pitäisi selvittää ensin. Martin korosti, kuinka papit, joilla ei ollut mitään tekemistä hyväksikäyttötapausten kanssa, kantoivat myös häpeän taakkaa. Martin halusi toimia kirkossa, joka ei eksyisi sen todellisesta tarkoituksesta.¹¹⁶ Martin myönsi katolisen kirkon epäonnistumisen, mutta näki myös mahdollisuuden toipua tapahtuneesta. Martinin puheesta ilmeni ratkaisukeskeisyys ja läpinäkyvyys, joka

¹¹³ Eskolin 2015, 12–13.

¹¹⁴ IT 26.10.2005 Change in law to follow Ferns report on 40 years of abuse.

¹¹⁵ IT 26.10.2005 Report begins Herculean task of exorcising child sex abuse.

¹¹⁶ II 31.12.2005 The best of years.

oli näkynyt myös hänen yhteistyössään hyväksikäyttötapauksia selvittävän komission kanssa.

Irlannin valtio alkoi valmistella uutta dialogia sääntökuntien kanssa uusiakseen suhteensa. Arkkipiispa Diarmuid Martin nosti luvatus keskustelunavauksen usein esiin, jotta Irlannin valtio ja katolinen kirkko voisivat uusia välejään ja tunnustaa toistensa oikeudet ja velvollisuudet. Martin koki vahvasti, että kirkon rooli oli tärkeä yhteiskunnalliselle elämälle.¹¹⁷ Dublinin arkkihiippakuntaa tutkiva Murphy-komissio toimi tiiviissä yhteistyössä Martinin kanssa. Martin ilmoitti 59 hyväksikäyttötapausta Dublinin arkkihiippakunnasta, joista kaikki oli käsitelty oikeudessa, verrattuna kahteen tapaukseen Fernsin hiippakunnassa.¹¹⁸

4.2. Ryan-raportin vastaanotto

Irlannin pääministeri Bertie Ahern ja presidentti Mary McAleese esittivät julkisen anteeksipyyntönsä 11.5.1999 vuosikymmeniä jatkuneesta lasten hyväksikäytöstä valtion laitoksissa. Reaktiona Irlannin hallitus perusti toukokuussa 2000 komission tutkimaan lasten hyväksikäyttöä katolisen kirkon ylläpitämissä valtiollisissa instituuteissa. Komission virallinen nimi oli *The Commission to Inquire into Child Abuse*, mutta myöhemmin se tunnettiin Ryan-komissiona tutkimusta johtaneen tuomari Sean Ryanin mukaan. Irlannin hallituksen valtuuttamalla komissiolla oli neljä tehtävää. Ensimmäinen tehtävä oli kuulla todistukset hyväksikäytön uhreilta, jotka sanoivat kokeneensa hyväksikäyttöä lapsuudessaan valtion laitoksissa vuosina 1914–2000. Toinen tehtävä oli selvittää lasten hyväksikäytön syitä, minkälaista hyväksikäyttöä oli tapahtunut, minkälaiset laitosten olosuhteet olivat olleet ja kuinka laajasti hyväksikäyttöä oli tapahtunut. Kolmas tehtävä oli selvittää, millä perusteilla lapsia oli sijoitettu laitoksiin ja millaiset olosuhteet lapsilla oli ollut instituutioissa tutkimusaikana. Komission neljäs tehtävä oli valmistella ja julkaista tutkimustulokset ja laatia suunnitelmat siitä, miten lasten hyväksikäyttöä voitaisiin ennaltaehkäistä ja kuinka sen vaikutuksia tulisi hoitaa.¹¹⁹ Ryan-komissio tutki 18 sääntökuntaa, jotka olivat osallistuneet sosiaali- ja terveydenhuollon palveluiden tuottamiseen Irlannissa. Näihin laitoksiin kuului kouluja, sairaaloita, päiväkoteja sekä kehitysvammaisten

¹¹⁷ IT 21.8.2006 Prelate calls for church and state dialogue.

¹¹⁸ IT 26.10.2005 Church Reaction.

¹¹⁹ Ryan report vol. III 2009, 3.

ja mielenterveyspotilaiden hoitokoteja. Kirkko oli osallistunut palveluiden tuottamiseen koko valtion historian aikana.¹²⁰

Ryan-raportin julkaisupäivänä 21.5.2009 Irlannin katolisen kirkon johtohahmot kardinaali Seán Brady ja arkkipiispa Diarmuid Martin esittivät anteeksipyyntönsä fyysisen pahoinpitelyn ja seksuaalisen hyväksikäytön uhreille. Kardinaali Brady sanoi olevansa syvästi pahoillaan ja häpeissään, koska monet lapset olivat joutuneet kärsimään kirkon ylläpitämissä laitoksissa. Diarmuid Martin kuvasi raportin paljastuksia hirveiksi ja etoviksi. Tämän lisäksi hän kehui uhrien rohkeutta astua esiin ja kertoa omat tarinansa. Edelleen Martin kehotti osallisia organisaatioita miettimään, mikä oli mennyt vikaan, kun laitosten ihanteet olivat murtuneet systemaattisen hyväksikäytön myötä. Ryan-raporttia Martin kommentoi merkittäväksi ensiaskeleeksi lasten turvallisuuden takaamiseksi tulevaisuudessa. Martin lisäsi: "Jos me todella kadumme menneisyyden tapahtumia, meidän on omistauduttava luomaan hyvin erilainen tulevaisuus."¹²¹

Westminsterin arkkipiispa Vincent Nichols kehui BBC Radio Fiven suorassa haastattelussa Irlannin papiston rohkeutta kantaa vastuu hyväksikäytöstä. Dublinin arkkipiispa Diarmuid Martin kritisoi Nicholsin puheenvuoroa papiston toimia kohtaan ja korosti puolestaan hyväksikäytön uhrien rohkeutta astua esiin ja kertoa heille tehdystä hyväksikäytöstä.¹²² Martin sanoi: "Minun ajatukseni ja vihani ovat täysin uhrien puolella. He ovat tarinan oikeita sankareita, koska he löysivät rohkeuden astua esiin."¹²³ Diarmuid Martinin painotti uhrien rohkeuden merkitystä toisin kuin Vincent Nichols, mikä osoittaa Martinin toimineen uhrien lähtökohdasta, eikä pappien. Tämä poikkesi monien kirkon virkamiesten, jotka olivat yrittäneet suojella kirkon mainetta peittelemällä hyväksikäyttötapauksia, toimintatavasta ja osoitti Martinin toimineen uudella tavalla.

Irish Independentin politiikan toimittaja ja kolumnisti James Downey kirjoitti Ryan-raportin paljastaneen sukupolvia kestäneen hyväksikäytön Irlannin eri instituutioissa. Downey oli pettynyt Ryan-raportti paljastettua koko valtion kattavat epäonnistumiset sen heikoimpien jäsenien suojelemisessa. James Downey kirjoitti: "Tässä näemme valtion ja kirkon salaliiton, jonka uhreiksi joutuivat sen

¹²⁰ Keenan 2012, 185.

¹²¹ "If we truly regret what happened in the past we must commit ourselves to a very different future." II 21.5.2009 Church leaders apologies for litany of horrors. Oma käännös.

¹²² II 22.5.2009 Martin hits back at top bishop over abuse gaffe.

¹²³ "My thoughts and anger are entirely on the side of victims. They are the real heroes of this story by finding the courage to come forward." II 22.5.2009.

heikoimmat yksilöt."¹²⁴ Downey kirjoitti kirkon vastanneen lasten seksuaaliseen hyväksikäyttöön sen vanhoilla aseilla: sensuurilla ja peittelyllä. Downeyn mukaan Irlannin valtio ei ollut jättänyt sen pahoja tapoja. Diarmuid Martinin valinta Dublinin arkkipiispaksi selvittämään hyväksikäyttöskandaalin aiheuttamaa kohua oli Downeyn mielestä hyvä liike Vatikaanilta. Downey puolusti Diarmuid Martinin kannanottoa, jossa tämä kritisoi Irlannin papistoa, joka oli osoittanut enemmän myötätuntoa syytetyille papistolle kuin hyväksikäytön uhreille. Downey tuki Martinin nuhteluja Vincent Nicholsin kehusta Irlannin papistolle. Downey vertasi Diarmuid Martinia Dublinin aiempaan arkkipiispaan John Charles McQuiadiin, joka oli tunnettu vahvasta roolistaan ja johtotyylistään Irlannin katolisessa kirkossa. Downey korosti valtion osallisuutta hyväksikäyttöskandaalissa ja moitti Irlannin pääministeri Brian Cowenin pysähtyneisyyttä ja puoluekeskeisyyttä.¹²⁵ James Downey näki Diarmuid Martinin roolin Irlannin valtion ja katolisen kirkon kannalta tärkeänä, koska hän pyrki muuttamaan kirkon toimintatapaa.

Diarmuid Martin kirjoitti *The Irish Timesiin* mielipidekirjoituksen Ryan-raportin julkaisun jälkeen. Martin kirjoitti kirkon tulevaisuudesta ja siitä, kuinka kirkko laiminlöi lasten turvallisuuden. Hänen mukaansa toistuvat anteeksipyynnöt menettivät helposti merkitystään, mutta olivat ainoa mahdollinen keskustelunavaus. Martinin mukaan Ryan-raportti järkytti häntä, mutta ei tullut täytenä yllätyksenä. Martinin mukaan Irlannin laitostoulujen olosuhteet olivat olleet huonot, mutta tämä oli kuvannut tuon ajan alhaisia standardeja lastenhoidossa.¹²⁶

Martinin mukaan ensimmäinen askel menetetyn luottamuksen uudelleenrakentamiseen oli kieltämisen lopettaminen. Martin myönsi:

Kyllä muillakin sektoreilla tapahtui hyväksikäyttöä. Kyllä, lastenhoitopolitiikka tuolloin oli riittämätöntä, mutta kirkko näki itsensä toisista poikkeavana, parempana ja moraalisempana kuin muut. Kirkon asiakirjojen olisi tullut osoittaa se, mutta näin ei ollut. Ryan-raportti paljastaa, kuinka lapset oli asetettu käytännössä moraalittomien ihmisten hoitoon.¹²⁷

¹²⁴ "Here we see nothing less than a Church/State conspiracy of which the weakest were the victims." II 23.5.2009 Cowen's call to nation was a sop to his dwindling tribe.

¹²⁵ II 23.5.2009.

¹²⁶ Martin 2009.

¹²⁷ "Yes, there was abuse in other quarters. Yes, childcare policy in Ireland at the time was totally inadequate. But the church presented itself as different to others and as better than others and as more moral than others. Its records should have shown that and it did not. Ryan reveals church institutions where children were placed in the care of people with practically no morals." Martin 2009. Oma käänös.

Martin kirjoitti, ettei kirkko ollut ainoa toimija hyväksikäyttöskandaalissa, mutta korosti kirkon roolia moraalisen johtajana Irlannissa. University College Dublinin professori Marie Keenanin mukaan tutkimukset lasten seksuaalisesta hyväksikäytöstä osoittivat sen, että katoliset papit eivät olleet syyllistyneet sen enempää lasten seksuaaliseen hyväksikäyttöön kuin verrannollinen osa valtaväestöstäkään. Irlannin hyväksikäyttöskandaalissa Keenan tukeutui II:n uskonnonasioiden raportterin David Quinnan artikkeliin: *241 clerics accused of sex abuse over four decades*. Quinnan hiippakunnilta keräämän tiedon mukaan noin neljä prosenttia irlantilaisista papeista oli syyllistynyt lasten seksuaaliseen hyväksikäyttöön neljänkymmenen vuoden aikana. Diarmuid Martin oli luovuttanut Dublinin arkkihiippakuntaa koskevat tiedot vapaaehtoisesti Quinnille.¹²⁸ Keenan kuitenkin korosti katolisen papiston moraalista roolia Irlannissa ja tuki näin Martinin näkemystä papiston suuremmasta vastuusta.¹²⁹ Martin puhui suoraan kirkon epäonnistumisesta suojella lapsia hyväksikäytöltä ja piti tärkeänä sitä, että kirkon olisi täytynyt toimia esimerkillisenä vastuunkantajana, koska kirkon toiminta ei vastannut sen itse asettamia moraalisia normeja. Martin vastasi oletettavasti yleisimpiin vastalauseisiin, joita kirkon puolustukseksi oli käytetty julkisessa keskustelussa. Martin korosti kirjoituksessaan sitä, että hyväksikäyttöön sekaantumattomat papit olivat varmasti shokissa, mutta eivät saaneet kokea itseään uhreiksi, mikä ilmeisemmin oli ollut osan papistosta reaktio Ryan-raporttiin.¹³⁰ Poikkeuksellisesti Diarmuid Martin kävi keskustelua avoimesti median välityksellä ja puhui suoraan odotuksistaan sääntökuntia ja piispoja kohtaan hyväksikäyttöskandaaliin liittyen. Martin asettui uhrien puolelle, minkä vuoksi hän varsin suorasanaisesti kritisoi papiston keskittymistä omaan shokkiinsa sekä uhriksi asettautumista.

Diarmuid Martinin mielipidekirjoitus herätti keskustelua, miksi hän ei ollut tehnyt enempää, vaikka oli tiennyt pahoinpitelytapauksista eri laitoksissa. Erityisesti Martin mainitsi Artane-nimisen laitostalon, joka oli yksi pahamaineisempia Ryan-raportissa mainittuja kouluja. Martin vastasi kyselyihin Patsy McGarryn lehtihaastattelussa 8. kesäkuuta. Martin kertoi toimineensa 1960-luvun keskivaiheilla arkkipiispa John McQuaidin vuonna 1961 perustamassa asuntolassa, joka oli tarkoitettu laitostaloista valmistuneille nuorille. Kertomukset pahoinpitelyistä laitostaloissa olivat yleisiä, mutta seksuaalista

¹²⁸ Quinn 2005.

¹²⁹ Keenan 2009, 194–199.

¹³⁰ Martin 2009.

hyväksikäyttöä ei Martinin mukaan suoraan mainittu. Martinin tiedon mukaan arkkipiispa McQuiad oli ilmoittanut ilmi tulleet tapaukset eteenpäin opetusministeriöön. Martinin mukaan tuohon aikaan sosiaalityöntekijät ja seurakunnat pyrkivät parantamaan laitostouluja ja lopulta ainoaksi keinoksi todettiin koulujen sulkeminen. Lopulta Artane suljettiin vuonna 1969.¹³¹ Kevin Myersin 9.6.2009 kirjoittama artikkeli tuki Diarmuid Martinia, kun lehdistö kyseenalaisti, miksi Martin ei ollut tehnyt mitään 40 vuotta sitten nuorena pappina. Myers korosti artikkelissaan, etteivät valtakunnalliset lehdet tai televisiokanavatkaan olleet puuttuneet laitostoulujen tilanteeseen, minkä vuoksi ne olivat yhtäläillä vastuussa teoistaan. Diarmuid Martin toimi aikansa toimintamallien mukaan ja teki mitä nuorena pappina pystyi.¹³²

Mielipidekirjoituksensa lopuksi Diarmuid Martin halusi avata uudelleen keskustelun seurakuntien osallistumisesta hallituksen vahingonkorvausohjelmaan. Martin oli yllättynyt siitä, etteivät seurakunnat olleet täyttäneet sopimusta, joka oli tehty seitsemän vuotta aiemmin.¹³³ Irlannin hallituksen vuonna 2002 laatiman hyvityssopimuksen mukaisesti seurakunnat olivat sitoutuneet osallistumaan vahingonkorvauskuluihin 127 miljoonalla eurolla, mutta Ryan-raportin myötä vahingonkorvauskulut kasvaisivat huomattavasti, jopa 1.3 miljardiin euroon, mikä herätti aihetta neuvotella uudelleen seurakuntien osallistumisesta. Kardinaali Seán Bradyn assistentti isä Timothy Bartlett oli kehottanut kardinaalin pyynnöstä asianomaisia seurakuntia avaamaan keskustelun hyvityssummasta uudestaan. Bartlett sanoi radiohaastattelussa, ettei hän nähnyt muuta mahdollisuutta, kuin sopimuksen uudelleen neuvottelemisen.¹³⁴

Kardinaali Seán Brady ja arkkipiispa Diarmuid Martin ottivat erillisissä radiohaastatteluissa RTE-radiossa (*Raidió Teilifís Éireann*) terävästi kantaa valtion sopimukseen seurakuntien kanssa. Brady painotti uhrien tarpeiden huomioimista uudessa sopimuksessa ja sitä, että seurakunnilla olisi muitakin mahdollisuuksia auttaa kuin taloudellinen osallistuminen. Martin korosti haastattelussa sitä, kuinka tärkeää sääntökunnille olisi luoda yhtenäinen ja rehellinen reagointi Ryan-raporttiin. Martinin mukaan yhteinen kannanotto sääntökunnilta tulisi määrittämään niiden perintöä.¹³⁵ Irlannin katolisessa kirkossa piispat eivät yleisesti olleet puuttuneet seurakuntien sisäisiin asioihin. Seán Brady

¹³¹ McGarry 2009 b.

¹³² Myers 2009.

¹³³ Martin 2009.

¹³⁴ IT 25.5.2009 Archbishop calls for 'new gesture' from orders behind child abuse.

¹³⁵ IT 26.5.2009 Cardinal says any new deal must focus on victims.

ja Diarmuid Martin tekivät tässä poikkeuksen julkisissa kannanotoissaan. Syynä Bradyn ja Martinin kannanottoihin *Irish Timesin* uskonnollisten asioiden toimittaja Patsy McGarry piti Irlannin uskonnollisten organisaatioiden konferenssin (myöhemmin nimellä Cori) hidasta reagointia Ryan-raporttiin. Ryan-raportin tutkimat 18 uskonnollista yhteisöä vastasivat piispojen keskustelunavaukseen seuraavasti:

Hallituksen kanssa vuonna 2002 tekemämme sopimuksen uudelleen neuvottelun sijaan, me aiomme omistautua toimimaan heidän kanssaan, jotka suuresti kärsivät meidän laitoksissamme. Meidän on löydettävä heidän suoraan auttamiseksi parhaat ja sopivimmat tavat.¹³⁶

Uskonnolliset sääntökunnat olivat vastahakoisia osallistumaan taloudelliseen vastuunkantoon Ryan-raportin julkaisun jälkeen. Corin lausunto tuki sääntökuntien esittämää kantaa. Irlannin piispojen konferenssi antoi lausuntonsa Corin jälkeen, mutta heidän kannanottonsa oli hyvin varovainen, eikä siinä otettu kantaa vuoden 2002 korvaussopimukseen.¹³⁷ Piispojen konferenssin kannanotto oli paljon perinteisempi kuin Seán Bradyn ja Diarmuid Martinin keskustelunavaus, jonka McGarry toi esiin artikkelissaan.

Sosiaali- ja perheasioiden ministeri Mary Hanafin kiitteli arkkipiispa Martinin ja kardinaali Bradyn kehotuksia avata uudelleen keskustelu korvaussummista lehtiartikkelissaan 26.5.¹³⁸ Irlannin hyväksikäytettyjen tukiryhmän One in Four:n perustajajäsen Colm O’Gorman herätti keskustelua mahdollisuudesta erottaa sääntökunnat hiippakunnasta, jos ne eivät alkaisi yhteistyöhön. O’Gormanin mukaan näin oli toimittu Yhdysvalloissa. O’Gorman toivotti Diarmuid Martinin ja Seán Bradyn kannanotot tervetulleiksi uusiksi tuuliksi, mutta odotti kirkolta vielä yhtenäistä kannanottoa.¹³⁹ Lehtiartikkeleissa sääntökuntien toiminta polarisoitiin kankeaksi ja yhteistyöhaluttomaksi ja Martinin ja Bradyn puheenvuoroja arvostettiin, mikä osoitti niiden olleen aiemmasta tavasta poikkeavia.

II:n uskonnollisten asioiden vastaava John Cooney kirjoitti pitkän analyysin Diarmuid Martinin toimista Ryan-raportin julkaisun jälkeen. Ryan-raportin löydökset aiheuttivat suureen luottamuspuolan lasten seksuaalista hyväksikäyttöä käsitelleitä piispoja ja koko kirkkoa kohtaan. Poikkeukseksi kuitenkin nousi Dublinin arkkipiispa Diarmuid Martin, joka nopeasti todettiin ”hyväksi

¹³⁶ “rather than re-opening the terms of the agreement reached with Government in 2002, we reiterate our commitment to working with those who suffered enormously while in our care.” IT 26.5.2009 Frustration with orders sees hierarchy cross Rubicon. Oma käännös.

¹³⁷ IT 26.5.2009.

¹³⁸ IT 26.5.2009, Pressure for increased payments expected.

¹³⁹ IT 26.5.2009 Bishops urged to consider expelling orders.

tyypiksi”¹⁴⁰. Cooneyn mukaan kardinaali Seán Brady, piispa Eamon Walsh ja Killaloen piispa Willie Walsh olivat Martinin lisäksi toimineet tavalla, joka oli saanut positiivista reaktiota irlantilaisilta. Cooney piti Martinin valintaa viisaana ja tervetulleena, koska Martin oli hyvin kokenut toimija ja ulkopuolinen Irlannin katolisen kirkon hallinnollisissa elimissä. Martin itse oli todennut valintansa yhteydessä, ettei hän ollut oikea henkilö virkaan, koska Irlanti oli muuttunut hyvin paljon hänen poissa ollessaan. Martin osoittautui oikeaksi valinnaksi, kun hänen määräämänsä itsenäinen tarkastus vahvisti pappien seksuaalirikoksien olevan laajemmalle levinnyt ilmiö, kuin mitä edeltäjä kardinaali Desmond Connell oli antanut ymmärtää.¹⁴¹

Diarmuid Martin jatkoi omaa linjaansa sitoutuessaan täyteen yhteistyöhön Dublinin arkkihiippakunnan hyväksikäyttötapauksia tutkivan Murphy-komission kanssa. Murphy-komissiota johti tuomari Yvonne Murphy. Martin piti lupauksensa ja vuonna 2008 hänen edeltäjänsä kardinaali Desmond Connell haastoi Martinin korkeimpaan oikeuteen salatakseen osan Murphy-komission tutkimuksiin liittyvistä Dublinin asiakirjoista. Connell vetosi salassapito-oikeuteen esittämässään haasteessa. Korkein oikeus päätti tapauksen Martinin eduksi. Cooneyn mukaan Connell edusti vanhaa salaamisen periaatetta ja Martin uutta avoimuuden periaatetta. Martin jatkoi avointa toimitapaansa vuosittaisella tilastolla hyväksikäyttökanteluista pappeja vastaan Dublinin hiippakunnassa.¹⁴² Cooney korosti Martinin toiminnan avoimuutta ja ihmislähtöistä toimintatapaa, joka asetti hyväksikäytönuhrit instituution etujen edelle.

Mary Raftery kirjoitti pitkän artikkelin, jossa hän syventyi Desmond Connelin ja Diarmuid Martinin väliseen kiistaan asiakirjojen luovuttamisesta. Murphy-komissiolle. Mary Raftery vitsaili artikkelin alussa kuinka Desmond Connell olisi julistettu pannaan, jos hän olisi julkaissut määrääjoin tilastotiedot papeista, joita vastaan oli esitetty syytöksiä lasten seksuaalisesta hyväksikäytöstä viimeisten 50 vuoden aikana. Tämä oli Diarmuid Martinin uusi toimintamalli, jonka tarkoitus oli tehdä kirkon tavasta käsitellä hyväksikäyttöepäilyjä läpinäkyvämpää. Raftery nosti esiin, että Martinin teettämä viimeisin tutkinta Dublinin arkkihiippakunnan arkistoihin oli osoittanut sen, että vuodesta 1940 lähtien lasten seksuaalisesta hyväksikäytöstä oli epäilty 147 pappia. Vuonna 1995 Desmond Connell oli tutkituttanut saman asian ja välittänyt tiedot vain 17:sta

¹⁴⁰ "a good guy", Cooney 2009.

¹⁴¹ Cooney 2009.

¹⁴² Cooney 2009.

papista poliisille¹⁴³. Tämän vuoksi Mary Raftery epäili Connellin tämän vuoksi pyrkineen salaamaan osan Martinin komissiolle luovuttamista asiakirjoista. Raftery muistutti siitä kuinka Patsy McGarry oli artikkelissaan vuonna 2003 tuonut esiin, kuinka jo vuosina 1987–1990 Irlannin jokaisella hiippakunnalla oli ollut erikoisvakuutus, joka takasi oikeuskulut lasten seksuaalista hyväksikäyttöä koskevilla tapauksissa. Hän epäili, että tämän vuoksi hiippakunnan vakuutustiedot olivat osana asiakirjoja, jotka Connell halusi salata. Tämä oli Rafteryn mukaan merkittävää, koska läpi 1990-luvun piispat olivat toistuvasti sanoneet, etteivät he olleet koskaan aikaisemmin kuulleet tapauksia, jossa papit olisivat seksuaalisesti hyväksikäyttäneet lapsia. Kirkko tiesi tarpeeksi hyväksikäyttötapauksista suojataksaan oman etunsa, mutta ei toiminut suojellakseen lapsia hyväksikäytöltä. Rafteryn mielestä Connellin pyrkimys suojata asiakirjoja haastoi Martinin avoimen toimintamallin hiippakunnassa ja herätti kysymyksen kuka edustaa Irlannin katolista kirkkoa.¹⁴⁴ Mary Raftery kritisoi artikkelissaan paljon Desmond Connellia, mikä toi samalla esiin Martinin toiminnan hyviä puolia, vaikka Raftery ei suorasanaisesti kehu Martinia. Raftery myös vihjaili artikkelissaan, ettei Connell olisi voinut toimia Martinin tavoin, koska Pyhä istuin olisi poistanut hänet virasta. Artikkelin pohjustaa hyvin Connellin haastetta ja sen taustatekijöitä ja tuo julki katolisen kirkon suunnitelmallisen yrityksen välttää skandaali.

Irlannin tv-kanava TV3:n dokumenttiohjelmassa *The Abuse of Trust: Sins of the Fathers* Diarmuid Martin kertoi omasta henkilökohtaisesta kokemuksestaan tutustua hyväksikäyttötapauksia koskeviin asiakirjoihin. Diarmuid Martin toimitti 66 583 asiakirjaa Dublinin hiippakunnan arkistoista Murphy-komissiolle, joka tutki lasten seksuaalista hyväksikäyttöä koskevia syytöksiä pappeja vastaan. Lisäksi Murphy-komissio tutki, miten viranomaiset olivat reagoineet hyväksikäyttösyytöksiin ja mitä toimenpiteitä syytökset olivat aiheuttaneet.¹⁴⁵ Diarmuid Martin otti tavoitteekseen lukea asiakirjat kokonaisuudessaan. Martin kertoi sisällön olleen ”pahoinvointia aiheuttavaa”, minkä seurauksena hän ei ollut pystynyt jatkamaan lukemista ja sanoi heittäneensä asiakirjat pois silmistään lattialle. Martin kuitenkin korosti raportin tärkeyttä sanomalla: ”En pystynyt

¹⁴³ *Garda Síochána* = Irlannin poliisilaitos.

¹⁴⁴ Raftery 2008; McGarry 2003.

¹⁴⁵ IT 16.6.2009 Archbishop ’couldn’t keep reading’ abuse details.

jatkamaan lukemista. Tämä on todellisuus. Se ei pysy salassa, eikä sen tule pysyä salassa."¹⁴⁶

John Cooney kirjoitti Martinin puhuneen julkisuudessa siitä, että tulevat Murphy- ja Cloyne-raportit tulisivat järkyttämään irlantilaisia. Cooneyn mukaan Diarmuid Martinin esimerkillinen toiminta oli henkilöitymä siitä inhosta, jota irlantilaiset osoittivat lasten hyväksikäyttöä kohtaan.¹⁴⁷ Diarmuid Martin ei salaillut dokumenttien sisältämän materiaalin luonnetta, vaan puhui avoimesti, että skandaali ei ollut vielä ohi Ryan-raportin myötä. John Cooney kuvasi artikkelissaan Diarmuid Martinin julkisenkuvan nopeasti muodostuneen uhrien puolustajaksi. Cooney kutsui Martinia ”valkoiseksi ritariksi”, joka toimi aktiivisesti selvittääkseen koko totuuden lasten seksuaalisesta hyväksikäytöstä ja sen salailusta Irlannin katolisessa kirkossa. Martin vaati hyväksikäytöstä epäiltyä pappia yksiselitteisesti astumaan sivuun virastaan, kunnes valituksen todenperäisyys oli tutkittu. Tämä toimintatapa vihasutti useita hänen hiippakuntansa pappeja. Cooney vertasi tekstissään lapsia hyväksikäyttävää papistoa ”susiin lampaiden vaatteissa”. Cooney vahvisti näkökantaa, jonka mukaan Martin oli varsin etäinen häpeissään olevaa papistoa kohtaan, mutta pyrki luomaan aktiivista keskusteluyhteyttä uhrien kanssa. Diarmuid Martin linjasi, että uusien hyväksikäyttösyytösten yhteydessä epäillyn papin tulisi vetäytyä aktiivivirasta, kunnes tapaus olisi selvitetty.¹⁴⁸ Martinin toiminta kuumensi tunteita, koska tämä toimintamalli asetti syytetyn papin maineen vaaraan, mutta korosti hänen pitävän uhrien puolta.

Pyhän istuimen osallistuminen keskusteluun oli toukokuun 2009 ajan lähes olematonta. *II* ja *IT* raportoivat 6.6.2009 Irlannin katolisen kirkon vanhimpien toimijoiden kardinaali Seán Bradyn ja Diarmuid Martinin matkasta Vatikaaniin tapaamaan paavi Benedictus XVI:a.¹⁴⁹ Martin ja Brady raportoivat paavi Benedictuksen kuunnelleen tarkasti ja heidän mukaansa paavi oli selvästi ahdistunut kuulemastaan. Brady ja Martin vakuuttivat, että olivat saattaneet irlantilaisten kokeman tyrmistyksen ja vihan paavin tietoon.¹⁵⁰ Martin kehotti Pyhää istuinta varautumaan, Dublinin hiippakuntaa tutkivan Murphy-komission

¹⁴⁶ “I couldn’t keep reading. This is reality. It can’t be hidden and it shouldn’t be hidden.” *II* 16.6.2009. Abuse documents were so upsetting I threw them on floor, says archbishop. Oma käänös.

¹⁴⁷ Cooney 2009.

¹⁴⁸ Cooney 2009.

¹⁴⁹ *II* 06.06.2009 Pope’s role in wake of abuse.

¹⁵⁰ *IT* 06.06.2009 Pope ‘very distressed’ at Ryan briefing by top Irish clerics.

lähitulevaisuudessa julkaistavaan raporttiin. Tapaaminen paavin kanssa oli hyvin merkittävä, koska aiemmin Pyhän istuimen tiedottaja isä Frederico Lombardy oli kertonut toimittajille hyväksikäyttökandaalin olevan Irlannin kansallinen ongelma, joka irlantilaisten piispojen oli ratkaistava keskenään. Paavin vastaanotto Martinin ja Bradyn kanssa osoitti sen, että viimein Pyhä istuin huomioi Irlannin hyväksikäyttökandaalin.¹⁵¹ Martinin ja Bradyn toiminta vaikutti siihen, miten Pyhä istuin suhtautui Irlannin hyväksikäyttökandaaliin. Irlannin piispojen avoin toimintatapa haastoi Pyhää istuinta reagoimaan.

Pyhän istuimen vierailun jälkeen Diarmuid Martin painotti, kuinka tärkeää hyväksikäytön uhrien viestin kuuleminen olisi, jotta he tulisivat huomioiduiksi. Lisäksi Martin mielestä katolisen kirkon tulisi pohtia omaa rooliaan Irlannissa.¹⁵² Martin herätti keskustelua kirkon roolista Irlannissa. Irlannin katolisten piispojen konferenssissa 8.6.2009 arkkipiispa Diarmuid Martin ja kardinaali Seán Brady julkistivat paavin antaman ohjeistuksen. Paavi Benedictus XVI antoi kolme tehtävää: selvittää totuus tapahtuneesta, varmistaa, ettei vastaavaa tapahdu jatkossa ja varmistaa, että uhreja kohdeltaisiin oikeudenmukaisesti. Tiedotustilaisuudessa Diarmuid Martin halusi painottaa kolmea kohtaa. Ensinnäkin Martin halusi kertoa, ettei piispojen ja Ryan-raportissa tutkittujen 18 seurakunnan välillä ollut suurta erimielisyyttä siitä, minkälaista kuvaa media oli lähiaikoina antanut. Toiseksi Martin halusi tuoda esiin, että tulossa olisi toinen tapaaminen paavin kanssa hänen saatuaan aikaa tutustua Rooman kuurian valmistelemaan esityksiin Ryan-raportista. Kolmanneksi Diarmuid Martin halusi kertoa katolisen kirkon suunnitelmista nopeuttaa aikataulua yhtenäisen lastensuojelujärjestelmän luomisesta, jotta kirkko voisi ryhtyä parantamaan saamaansa huonoa mainetta.¹⁵³

Diarmuid Martin, Seán Brady sekä muut piispat saivat kritiikkiä heidän toimistaan ja lausunnoistaan Ryan-raportin julkaisun jälkeen. Tony Flannery, irlantilainen pappi, joka oli tunnettu kriittisistä kannoistaan katolista kirkkoa kohtaan esimerkiksi selibaattiin liittyen, kertoi kuinka seurakuntien papisto oli ”järkyttynyt”, ”häpeissään” ja tunsu itsensä ”petetyksi”. Flanneryn mukaan papiston kokemat tuntemukset eivät ainoastaan johtuneet hyväksikäyttäneiden pappien toiminnasta, vaan myös arkkipiispa Diarmuid Martinin toimista ja

¹⁵¹ II 6.6.2009 Leaders meet in secret to tell pope of abuse.

¹⁵² II 9.6.2009 Pope 'visibly upset' at horror uncovered by Ryan inquiry.

¹⁵³ II 9.6.2009 Long, dark shadow of new revelations hangs over bishops.

lausunnoista sääntökuntia vastaan.¹⁵⁴ Diarmuid Martinin asettuminen uhrien puolelle sai papiston tuntemaan itsensä petetyksi. Martin poikkesi kirkon perinteisestä linjasta, mikä aiheutti epävarmuutta papistossa. Tony Flanneryn mukaan sääntökuntien jäsenet kokivat Martinin tehneen tutkituista seurakunnista ”syntipukkeja” Ryan-raportille. Trinity College of Dublinin nais- ja sukupuolentutkimuksen professori Mary Condren oli samaa mieltä Flanneryn kanssa. Condrenin mukaan papisto oli erityisen pettynyt, koska Brady ja Martin matkasivat Roomaan puhumatta papistolle ja palattuaan antoivat julkisen lausunnon.¹⁵⁵ Martinin ja Bradyn toiminta oli poikkeavaa aiemmasta, minkä vuoksi papisto koki asemansa uhatuksi. Flannery halusi painottaa, kuinka suuren kolauksen sääntökuntien maine sai. Flannery kertoi, että jo tuolloin sääntökunnat kärsivät jäsenpulasta. Sääntökuntien sijaan Flannery sanoi katolisen kirkon opetuksen seksuaalisuudesta ja pappien selibaatin johtavan epäterveelliseen itsensä tukahduttamiseen. Flanneryn mukaan nämä seikat olivat ongelman keskiössä Irlannin järjestelmällisessä lasten seksuaalisessa hyväksikäytössä ja sen peittelyssä.¹⁵⁶

4.3. Dublinin arkkihiippakunnan raportti ja Martin

Irlannin valtion hallitus päätti perustaa vuoden 2005 loppupuolella komission, jonka virallinen nimi oli *Commission of Investigation into the Catholic Archdiocese of Dublin*. Komission tehtävä oli tutkia lapsiin kohdistuneita seksuaalisia hyväksikäyttötapauksia Dublinin arkkihiippakunnassa. Komission valmistaman raportin virallinen nimi oli *Report by Commission of Investigation into the Catholic Archdiocese of Dublin*. Myöhemmin raportti tunnettiin paremmin nimellä Murphy-raportti. Nimensä raportti sai tutkintaa johtaneelta tuomari Yvonne Murphyltä, jolla oli paljon kokemusta seksuaalista hyväksikäyttöä koskevista oikeustapauksista. Hallitus sopi raportin tutkimuksen aikarajoiksi 1.1.1975–5.1.2004. Tutkimus rajattiin loppumaan Martinin virkakauden alkuun. Komission käyttövarat olivat 4,5 miljoonaa euroa ja tutkimukselle annettu aika-arvio oli puolitoista vuotta. Komission muut kaksi jäsentä Murphyn lisäksi olivat asianajaja Ita Mangan sekä lakimies Hugh O’Neill.¹⁵⁷ Vuoden kuluttua tutkimusten aloituksesta Murphy-komissio anoi lisääaikaa, koska tutkimuksen suorittaminen määräajassa ei ollut mahdollista.

¹⁵⁴ IT 26.6.2009 Church hierarchy ‘betrayed’ orders.

¹⁵⁵ IT 26.6.2009.

¹⁵⁶ IT 26.6.2009.

¹⁵⁷ Kuronen 2014, 24–26.

Komissiolle myönnetty lisäaika ei riittänyt ja loppuvuodesta 2008 raportin oletettiin valmistuvan vuoden 2009 alkupuolella.¹⁵⁸

Arkkiepiispa Diarmuid Martin harmitteli sitä, että Murphy-raportin julkaisua jouduttiin viivyttämään, koska osa Murphy-raportin sisällöstä koski tapauksia, joita käsiteltiin oikeudessa, minkä vuoksi ne jouduttiin sensuroimaan ennen julkaisua. Martin oli toivonut, että koko raportti olisi julkaistu kokonaisuudessaan, mutta sanoi olleensa mielissään raportin julkaisupäivänlähenemisestä.¹⁵⁹ Korkeimman oikeuden tuomari Paul Gilligan päätti 20.11.2009, että Murphy-raportti julkaistaisiin sillä viikolla.¹⁶⁰

Murphy-raportti julkaistiin 26.11.2009. Murphy-komissiota johtanut tuomari Yvonne Murphy kiitti arkkiepiispa Diarmuid Martinia ja hänen lakiasiamiehiään siitä, että he olivat toimittaneet kaikki tarvittavat asiakirjat komission käyttöön.¹⁶¹ Martin esitti pahoittelunsa sanoen: ”Mikään anteeksipyyntö ei ole riittävä. Osoitan jokaiselle selviytyjälle anteeksipyyntöni, suruni ja häpeäni sen vuoksi mitä heille tapahtui.”¹⁶² Hyväksikäytön uhrin kuvasivat yhteiskunnan ja kirkon esittämiä anteeksipyyntöjä ylimalkaisiksi. Erityisesti esitetyissä anteeksipyyntöissä korostui Diarmuid Martinin anteeksipyyntö ja hänen henkilökohtaiset tapaamisensa uhrien kanssa, mitä moni hyväksikäytönuhri arvosti.¹⁶³

Martinin puheenvuoroa hyväksikäytön uhreille kuvattiin emotionaaliseksi. Hän myönsi Murphy-raportin paljastaneen kirkon järkyttävän epäonnistumisen lastensuojelussa. Martin sanoi:

Tänään on yksiselitteisesti muistettava, kuinka Dublinin arkkihiippakunta epäonnistui huomaamaan lapsuuden varastamisen, jonka selviytyjät joutuivat kestäämään ja kuinka hiippakunta epäonnistui vastaamaan heille, kun he rohkeasti kertoivat mitä heille oli tehty, mikä lisäsi heille aiheutunutta vahinkoa.¹⁶⁴

Hän korosti sitä, että kirkko ei voinut tehdä mitään muuta kuin tunnustaa epäonnistumisensa, mikä tuki hänen kantaansa siitä, että salailu tulisi lopettaa ja tapaus selvittää perinpohjaisesti. Lisäksi Martin korosti, että lapsen seksuaalinen

¹⁵⁸ Kuronen 2014, 26.

¹⁵⁹ IT 23.11.2009 Report on clerical child abuse claims in archdiocese to be published this week.

¹⁶⁰ IT 20.11.2009 Victims and archbishop broadly welcome decision.

¹⁶¹ IT 22.11.2009 Archbishops' cover-up of child sex abuse revealed.

¹⁶² “no words of apology would ever be sufficient”, “to each and every survivor, my apology, my sorrow and my shame for what happened to them.” IT 27.11.2009 Church 'routinely covered up' child sexual abuse for 30 years. Oma käännös.

¹⁶³ IT 27.11.2009 Complainants told of failing and betrayal by church.

¹⁶⁴ “Today, it must be unequivocally recalled that the Archdiocese of Dublin failed to recognize the theft of childhood which survivors endured and the diocese failed in its response to them when they had the courage to come forwards, compounding the damage done to their innocence.” IT 27.11.2009 No words of apology will ever be sufficient, says archbishop. Oma käännös.

hyväksikäyttö oli aina ollut tuomiottava rikos niin yhteiskunnan, kuin kanonisten lakien mukaan. Hänen mielestään kirkossa toimivien henkilöiden tuli syvällisesti perehtyä lastensuojelu normeihin ja ohjeisiin.¹⁶⁵ Martin korosti, että kirkko oli epäonnistunut toiminnassaan riippumatta siitä väittivätkö nämä toimivansa katolisen kirkon oman kanonisen tai valtion maallisen lain mukaan.

Martin korosti sitä, että kirkon johtajat olivat tehneet päätöksiä, jotka olivat mahdollistaneet hyväksikäytön jatkumisen. Martin ei käsittänyt, miksi vastuussa olevat henkilöt eivät olleet puuttuneet hyväksikäyttökanteluihin, vaan siirsivät pappeja eri hiippakuntiin. Siirtelyn vuoksi lapsia hyväksikäyttäneet papit pystyivät jatkamaan hyväksikäyttöä. Martinin mukaan oli ironista, että ponnistelut suojella kirkon mainetta ja kohun välttämiseksi johtivat hyväksikäyttöraporttien paljastamaan suurempaan skandaaliin.¹⁶⁶

Martinin mukaan hyväksikäyttöön syyllistyneet papit olivat asettaneet kirkon ja pappisviran häpeään. Keskustellessaan raportissa nimetyistä piispoista Martin lisäksi toivoi jokaisen raportissa nimetyn henkilön pohtivan omia tekojaan menneisyydessä ja toimimaan jatkossa toisin. Hän sanoi, ettei uskonut hyväksikäyttötapausten koko laajuuden olevan esillä raportissa.¹⁶⁷ Martin esitti anteeksipyyntönsä ja kommentoi kirkon toimia, jotka olivat pyrkineet välttämään skandaalia, mutta johtaneet pahempaan tilanteeseen. Martin ei vastannut suoraan kysymykseen, tulisiko raportissa mainittujen henkilöiden erota, mutta antoi selvästi näin olettaa.

Martin otti yhteyttä kirjeitse jokaiseen Murphy-raportissa mainittuun piispaan ja toivoi, että he kantaisivat vastuun teoistaan. Hän kuitenkin kertoi *IT*:ssä, etteivät piispojen vastaukset miellyttäneet häntä. Irlannin pääministeri Brian Cowen sanoi, että piispat, jotka toimivat suojellakseen hyväksikäyttäviä pappeja olivat epämoraalisia, mutta heidän erottamisensa ei ollut valtiolle mahdollista, koska se oli kirkon sisäinen asia. Martin sanoi, ettei hän ollut Irlannin katolisen kirkon johtaja, minkä vuoksi hän ei käsenyt piispoja eroamaan. Erityisesti Martin korosti Limerickin piispa Donal Murrayn vähäistä reagointia Murphy-raporttiin.¹⁶⁸ Martin oli ottanut yhteyttä raportissa mainittuihin piispoihin kirjeitse ja puhunut vastuun kantamisesta, jolla hän mitä ilmeisemmin tarkoitti

¹⁶⁵ IT 27.11.2009.

¹⁶⁶ IT 27.11.2009.

¹⁶⁷ "I have always expressed the position that every bishop should evaluate their ministry in terms of commitments they make in reality to the protection of children." IT 27.11.2009 No words of apology will ever be sufficient, says archbishop. Oma käännös.

¹⁶⁸ IT 2.12.2009 Archbishop Martin not satisfied with response of some bishops.

eroamista. Martin selkeästi osoitti, ettei pitänyt piispa Murrayn vastausta raporttiin riittävänä, mutta ei käyttänyt auktoriteettiaan pakottaakseen Murrayta anomaan eroa Pyhästä istuimelta.

One in Four -järjestön perustaja Colm O’Gorman arvosteli Irlannin katolisen kirkon ja Vatikaanin halua olla erottamatta piispoja. O’Gorman ei käsittänyt sitä, että lastensuojelussa epäonnistuneet piispat saivat jatkaa virassaan. Martinia O’Gorman kritisoi, koska Martin jätti piispa Donal Murrayn eron hänen omaan harkintaansa. O’Gorman kehotti valtiota jatkamaan tutkimuksia ja tekemään samanlaisen tutkimuksen jokaisessa hiippakunnassa.¹⁶⁹ Murphy-raportin julkaisun jälkeen kirkolta kaivattiin yhtenäistä reagointia tilanteeseen. Pelkät sanat eivät enää riittäneet, vaan piispojen eroa vaativat yksittäiset kansalaiset, moraaliteologian professori Vincent Twomey sekä kardinaali Seán Brady.¹⁷⁰ Martinin epäsuora toiminta ei miellyttänyt O’Gormanin ja hän piti Martinin kantaa ristiriitaisena verrattuna hänen asettumiseensa uhrien puolelle.

Amerikkalainen kanonisen oikeuden lakimies isä Tom Doyle kritisoi myös Diarmuid Martinin kantaa piispa Donal Murrayn eroon liittyen. Doylen mukaan kaikki skandaalin peittelyyn osallistuneet tulisi pakottaa eroamaan. Myös Doylen mukaan Martinin kannanotto oli ristiriidassa sen kanssa, kuinka Martin oli vastannut hyväksikäyttöraportteihin.¹⁷¹ Doylen mielestä Martinin toiminnan olisi pitänyt olla suoraviivaisempaa, mutta Martin osoitti tekevänsä asiat omalla tavallaan.

Vatikaanin Pyhä istuin reagoi Murphy-raporttiin hyvin niukkasanaisesti. *IT* selosti Murphy-raportin kertoneen Vatikaanin osuudesta Irlannin hyväksikäyttöskandaaliin. Murphy-raportti kertoi, että Pyhä istuin ei ollut vastannut Murphy-komission pyyntöön saada tapausta koskevia asiakirjoja Vatikaanista, vaan oli ilmoittanut Irlannin ulkoministeriöön, ettei Murphy-komissio ollut käyttänyt oikeita virallisia kanavia asiakirja pyynnössään. *IT*:n mukaan tämä osoitti, että Pyhä istuin halusi pitäytyä erillään suorasta yhteistyöstä Murphy-komission kanssa, koska se olisi osoittanut sen myöntävän osallisuutensa skandaaliin. Pyhän istuimen tiedottaja isä Fedrico Lombardi sanoi:

¹⁶⁹ IT 30.11.2009 Call to extend commission’s inquiry to every diocese.

¹⁷⁰ Kuronen 2014, 45.

¹⁷¹ IT 2.12.2009 Canon lawyer criticizes archbishop.

Kuten kaikissa tämän kaltaisissa tapauksissa, Rooman ei ole sopivaa kommentoida, koska se on paikallisen piispan tehtävä. Tässä tapauksessa meillä on Dublinissa erinomainen arkkipiispa [Diarmuid Martin] ja hän tietää mitä sanoa.¹⁷²

Isä Lombardi ei poikennut Pyhän istuimen kannasta olla sekaantumatta paikallisten hiippakuntien asioihin ja siirtää vastuu paikalliselle arkkipiispalle, mutta isä Lombardi ilmeisemmin osoitti arvostusta Martinin toiminnalle Irlannin skandaaliin liittyen. 1.12.2009 Dublinin apostolinen nuntius Giuseppe Leanza puolusti Pyhän istuimen toimintaa Murphy-komission yhteydenottoon liittyen. Leanzan mukaan Pyhä istuin oli toiminut oikein jättäessään vastaamatta Murphy-komissiolle, koska se ei toimittanut asiakirjapyyntöään Irlannin valtion ulkoministeriön kautta. Lisäksi Leanzan mukaan Vatikaanin kongregatio ei voinut vastata Murphy-komission pyyntöön, koska komissio oli hallituksesta itsenäinen yksikkö.¹⁷³ Pyhän istuimen toiminta osoitti, että se ei tunnustanut seksuaalisen hyväksikäytön ongelmaa koko katolisen kirkon ongelmaksi, vaan sysäsi sen paikallisen hallinnon syyksi.

Aiemmin vuonna 2002 esiin tullessa Yhdysvaltojen hyväksikäyttö skandaalissa Pyhän istuimen toimintatapaa pidettiin riittämättömänä. Paavi Johannes Paavali II kommentoi pedofiliaskandaaliin ensimmäisen kerran 21.3.2002 vuosittaisessa kirjeessään papistolle. Paavi Johannes Paavali II painotti sitä, että skandaalin seurauksena rehelliset ja viattomat papit joutuivat huonoon valoon. Mari Rauhalan tutkimuksen mukaan paavin toimintaa kritisoi lehdissä erityisesti asian sivuuttamisesta sivulauseessa ja paavin asettumista pappien puolelle hyväksikäytön uhrien sijaan. Historiallinen Yhdysvaltojen kardinaalien hätäkokous pidettiin Vatikaanissa 23–24.4.2002. Hätäkokouksen luomat kaksi dokumenttia, joista toinen oli kardinaalien ja Vatikaanin virkamiesten yhteinen julkilausuma ja toinen oli amerikkalaisten piispojen kirje papeille. Kokouksen tuloksia pidettiin epäonnistuneina, koska ne eivät vastanneet sille asetettuja odotuksia.¹⁷⁴

Limerickin piispa Donal Murrayn asema herätti närkästystä hyväksikäytön uhreissa. *IT*:n uskonnollisten asioiden toimittaja Patsy McGarryn haastattelussa hyväksikäytön uhri Andrew Madden sanoi Irlannin katolisen kirkon yrittävän vähätellä Murphy-raportin löydöksiä. Andrew Madden oli ensimmäinen

¹⁷² “In all cases like this, it is not appropriate for Rome to comment, rather that is for the local bishop. In case of Dublin we have an excellent archbishop [Diarmuid Martin] and he knows what has to be said.” *IT* 27.11.2009 Holy See keeps its distance from Irish abuse problem. Oma käännös.

¹⁷³ *IT* 1.12.2009 Papal envoy denies he showed contempt for inquiry.

¹⁷⁴ Rauhala 2007, 37–40, 63–67.

hyväksikäytön uhri, joka nousi Irlannissa julkisuuteen vuonna 1995. Madden kritisoi Diarmuid Martinin loivaa suhtautumista Murrayn eroamiseen. Andrew Maddenin mukaan oli yksiselitteistä, että Donal Murrayn tulisi erota.¹⁷⁵ Pyhän istuimen ja Diarmuid Martinin vastahakoista suhtautumista Murphy-raportissa mainittujen piispojen eroa kohtaan ihmeteltiin lehtiartikkeleissa.¹⁷⁶ Murphy-raportissa mainittujen piispojen ehdotonta eroa kannatti myös Maynoothin yliopiston moraaliteologian professori isä Vincent Twomey.¹⁷⁷ Irlantilaiset vaativat konkreettisia toimia raporteissa mainituilta henkilöiltä. Erityisesti lapsia hyväksikäyttäneitä pappeja suojelleita piispoja vaadittiin eroamaan.

Donal Murray matkusti Roomaan 7.12.2009. Patsy McGarry oletti Murrayn matkan syyn olevan eropyyntö. Kardinaali Brady vahvisti *IT*:n haastattelussa, että hän aikoi matkustaa arkkipiispa Diarmuid Martinin kanssa Vatikaaniin tapaamaan paavi Benedictus XVI:a, jotta he voisivat keskustella Murphy-raportin paljastuksista. Hän kritisoi Vatikaania, koska se ei ollut vastannut Murphy-raportin julkaisuun, vaan oli jättänyt kommentoinnin paikalliselle piispalle.¹⁷⁸ Martin ja Brady vahvistivat saaneensa kutsun Vatikaaniin keskustelemaan Irlannin katolisen kirkon tilanteesta 8.12. Tietolähteiden mukaan paavi aikoi keskustella liian pitkään jatkuneesta hyväksikäytöstä ja siitä, kuinka Irlannin katolisen kirkon johtajat aikoivat selvittää tilanteen. *IT*:n Vatikaanin tietolähteet kertoivat, että useampi piispa Donal Murrayn lisäksi oli hakemassa eroa.¹⁷⁹

Ennen Diarmuid Martinin ja Seán Bradyn vierailua Roomaan Irlannin piispainkokous kokoontui keskustelemaan hyväksikäyttökandaalin aiheuttamista vahingoista. Piispainkokouksen pääasiakohtien oletettiin koskevan Murphy-raporttia ja sen vaikutusta kirkkoon. Tämän lisäksi Dublinin apostolinen nuntius arkkipiispa Giuseppe Leanza osallistui kokoukseen.¹⁸⁰ Piispainkokous julkaisi ensimmäisen kokouspäivän jälkeen virallisen lausunnon, jossa piispat esittivät anteeksipyyntönsä hyväksikäytöstä selviytyneille ja heidän läheisilleen. Piispat osoittivat olleensa hyvin häpeissään siitä, kuinka paljon lasten seksuaalista hyväksikäyttöä oli salattu skandaalin pelossa. Vastauksena Murphy-raporttiin piispat aikoivat uusia kirkon lastensuojeluprotokollat yhteistyössä valtion laitosten

¹⁷⁵ IT 2.12.2009 Church engaged in 'damage limitation' exercise.

¹⁷⁶ Esimerkiksi IT 1.12.2009 Cancerous Irish culture of saying nothing.

¹⁷⁷ IT 5.12.2009 This week they said.

¹⁷⁸ IT 7.12.2009 Prelate 'reflecting' on decision to be taken.

¹⁷⁹ IT 8.12.2009 More than one bishop may offer to resign.

¹⁸⁰ IT 9.12.2009 Fallout from child abuse report to dominate meeting of bishops.

ja katolisen kirkon lastensuojelujärjestön (National Board for Safeguarding Children in the Catholic Church) kanssa.¹⁸¹

Diarmuid Martin kertoi, että oli saanut vastaukset lähettämiinsä kirjeisiin yhtä lukuun ottamatta kaikilta Murphy-raportissa mainituilta piispoilta, ennen hänen ja Seán Bradyn Vatikaanin vierailua. Martin kertoi, ettei hänellä ollut tarkempaa tietoa vierailun ohjelmasta ja kun häneltä kysyttiin mahdollisista piispojen eroista, hän vastasi: ”Henkilöiden on itse kannettava vastuunsa – annetaan heille aikaa siihen.”¹⁸² Martinilta kaivattiin ilmeisesti selkeää erokäskyä, mutta hän pysyi linjassaan.

Paavi Benedictus XVI:n tapaaminen Diarmuid Martinin ja Seán Bradyn kanssa 11.12.2009, oli odotettu, koska odotettavissa oli Pyhän istuimen virallinen lausunto. Lausunto tulisi olemaan Pyhän istuimen ensimmäinen kannanotto Irlannin kirkon tilanteeseen Murphy-raportin julkaisemisen jälkeen.¹⁸³ Seuraavana päivänä Pyhä istuin julkaisi virallisen lausuntonsa, jossa kerrottiin paavin kuunnelleen Martinin ja Bradyn selontekoa Murphy-raportin löydöksistä. Paavi Benedictus XVI:n kerrottiin olleen hyvin järkyttynyt ja ahdistunut Murphy-raportin sisällöstä. Lausunnon lopuksi paavi lupasi palata Irlannin tilanteeseen pastoraalikirjeellä, joka tulisi käsittelemään niitä toimia, joita Pyhä istuin tulisi tekemään reaktiona Irlannin kirkon tilanteeseen.¹⁸⁴

Diarmuid Martin ja Seán Brady kertoivat tapaamisen paavin kanssa olleen hyvin onnistunut. Martin ja Brady korostivat luvatus pastoraalikirjeen merkitystä, koska Pyhä istuin oli aiemmin vältellyt kannan ottamista Irlannin kirkon ongelmaan ja piti sitä alueellisena ongelmana. Merkittäväksi pastoraalikirjeen teki se, ettei Martin muistanut kuin yhden Kiinan kirkolle kirjoitetun pastoraalikirjeen, josta oli tullut yksi paavi Johannes Paavali II:n merkittävämpiä asiakirjoja. Martinin mukaan aiemmin irlantilaisia oli vaivannut Pyhän istuimen hiljaisuus Murphy-raportin julkaisun jälkeen. Hiljaisuus oli antanut kuvan siitä, että asia oli jätetty huomiotta. Paavin tapaamisen seurauksena Martin oli vakuuttunut, ettei asia ollut jäänyt huomiotta Vatikaanissa.

Breda O'Brien analysoi katolisen kirkon käyttämää viestintästrategiaa. O'Brienin mukaan perinteisten kriisiviestinnän oppien perusteella Irlannin

¹⁸¹ IT 10.12.2009 STATEMENT: We are shamed by the extent to which child sexual abuse was covered up.

¹⁸² “the person has to take the responsibility – give them time to do that.” IT 10.12.2009 Drennan untroubled at mention in report. Oma käännös.

¹⁸³ IT 11.12.2009 Martin and Brady meet pope today over abuse.

¹⁸⁴ IT 12.12.2009 Vatican Statement.

katolinen kirkko oli epäonnistunut viestinnässään. Katolinen kirkko vaikutti yhdeltä yhtenäiseltä rakenteelta, mutta todellisuudessa kukin hiippakunta oli hyvin itsenäinen. Murphy-raportin julkaisun yhteydessä Irlannin katolinen kirkko ei luonut yhtenäistä kannanottoa tapahtumiin, vaan tapaus nähtiin enemmän Dublinin hiippakunnan asiana. O'Brienin mielestä kirkko olisi voinut tässä toimia paremmin. O'Brien nosti esiin katolisen kirkon virheitä viestinnässä Diarmuid Martinin ja Séan Bradyn Rooman vierailuun liittyen. O'Brien kehui sitä kuinka ennen vierailua järjestetyssä lehdistötilaisuudessa pyrittiin laskemaan tapaamisen ennako-odotuksia. Viestintästrategia kuitenkin epäonnistui, koska lehdistöä ei informoitu tapaamisen aikana, minkä seurauksena lehdistö oli leimannut tapaamisen epäonnistuneen, kun Martin ja Brady olivat palanneet. O'Brienin mukaan katolinen kirkko olisi voinut itse vaikuttaa omaan media kuvaansa paremmalla viestintästrategialla. Diarmuid Martinin lausunto vierailusta tuli O'Brien mielestä liian myöhään, koska lehdistö oli jo ehtinyt kirjoittaa aiheesta.¹⁸⁵ O'Brien osoittaa hyvin kuinka Rooman vierailun viestintä olisi voitu hoitaa paremmin. Katolinen kirkko olisi voinut paremmin vaikuttaa lehdistön uutisointiin tiedottamalla aktiivisemmin.

Paavi Benedictuksen pastoraalikirje Irlannin hyväksikäyttökandaaliin liittyen julkaistiin pitkän odotuksen jälkeen 21.3.2010. Kirje luettiin sunnuntaimessussa kaikkialla Irlannissa. Diarmuid Martin puhui Pyhän Marian pro-katedraalissa tuona sunnuntaina. Martinin mielestä kirje oli askel uusiutumista kohti, vaikka Pyhän Istuimen reaktio skandaaliin tulikin varsin myöhään. Pastoraalikirje myönsi kirkon epäonnistuneen suojelemaan lapsia ja skandaalin pelko oli syy pitkittyneeseen salailuun, minkä vuoksi ongelmaan ei tartuttu aikaisemmin. Pastoraalikirje oli paljon enemmän kuin ohjeistus seksuaalisen hyväksikäytön käsittelyyn. Kirjeessä paavi tarkasteli kirkon epäonnistumista Irlannissa ja sen tulevaisuutta. Kirje asetti selvästi syyn Irlannin katolisen kirkon niskoille, koska se painotti, ettei näin olisi käynyt, jos piispat olisivat seuranneet asetettuja ohjeita.¹⁸⁶

Pyhän Istuimen reaktio Irlannin hyväksikäyttötapaukseen otettiin vastaan ristiriitaisesti. Toiset ryhmät pitivät pastoraalikirjeen viestiä askeleena eteenpäin, kun taas toiset eivät olleet tyytyväisiä siihen. Pastoraalikirjetä kritisoitiin siitä, että se ei asettanut Pyhää istuinta mitenkään vastuuseen hyväksikäyttökandaalista

¹⁸⁵ O'Brien 2010, 82–89.

¹⁸⁶ IT 22.3.2010 Letter a step towards renewal, says Martin.

Irlannissa. Kirjeen kanta oli selkeä siitä, että katolinen kirkko Irlannissa oli epäonnistunut. Toimittajat kysyivät Diarmuid Martinilta, miksi pastoraalikirje ei ottanut kantaa Vatikaanin osallisuuteen Irlannin skandaalissa. Tähän Martin sanoi vastuun suurimmalta osin olevan Irlannin (katolisen) kirkon, koska Vatikaanin antamaa kanonisen lain ohjeistusta ei oltu noudatettu näiden tapausten käsittelyssä. Paavi Benedicus XVI ilmoitti pastoraalikirjeessään tulevasta apostolisesta vierailusta Irlantiin. Diarmuid Martin sanoi, ettei tiedä paljoa tämän vierailun yksityiskohdista, mutta uskoi, että matkan päätarkoitus oli tukea Irlannin katolisen kirkon uudistumista.¹⁸⁷ Martin piti paavin pastoraalikirjettä hyvänä suuntana, vaikka sitä kritisoitiin kovasti. Hän myös piti Vatikaanin erillään Irlannin katolisesta kirkosta, vaikka Vatikaanin Pyhän istuimen odotettiin ottamaan enemmän vastuuta tapahtumista.

4.4. Arkkipiispa ei painosta piispoja eroamaan

Murphy-raportissa mainituista henkilöistä viisi toimivat yhä virassa katolisessa kirkossa. Nämä henkilöt olivat Limerickin piispa Donal Murray, Kildaren ja Leighlinin piispa Jim Moriarty, Galwayn piispa Martin Drennan, sekä Dublinin hiippakunnan apulaispiispat Éamonn Walsh ja Ray Field. Useat eri tahot, kuten poliittisen puolueen Fine Gaelin johtaja Enda Kenny, vaativat Murphy-raportissa mainittujen piispoja eroamaan välittömästi.¹⁸⁸ Hyväksikäytön uhri Andrew Madden vaati Murphy-raportissa nimettyjen piispojen välitöntä eroa. Piispojen pysyminen viroissaan oli hänen mukaansa loukkaus jokaista hyväksikäytettyä kohtaan. Hän vaati piispojen eroa ja selkeää vastausta katoliselta kirkolta.¹⁸⁹ Muut irlantilaiset vaativat Murphy-raportissa mainittujen piispojen eroa, koska heidän pysymisensä virassa koettiin hyväksikäytön vähättelynä.

Martin esitti anteeksipyyntönsä ja kommentoi kirkon toimia, jotka olivat pyrkineet välttämään skandaalia ja johtaneet pahempaan. Hänen mukaan hyväksikäyttöön syylistyneet papit olivat asettaneet kirkon ja pappisviran häpeään, jonka hän jakoi kollegoidensa kanssa. Hän ei voinut käsittää, kuinka vastuussa olevat henkilöt eivät olleet huomioineet sitä seikkaa, että lapsia hyväksikäyttänyt pappi todennäköisesti hyväksikäyttäisi uudestaan, ellei siihen puututtaisi. Keskustellessaan raportissa nimetyistä piispoista Martin sanoi: ”Aina ilmaisemani kannan mukaan, jokaisen piispan tulisi tarkastella omaa

¹⁸⁷ II 22.3.2016 Full accountability is only way forward – archbishop.

¹⁸⁸ Murphy-raportti 2009, 6; IT 28.11.2009 Pressure mounts on bishops named in abuse report to resigna.

¹⁸⁹ IT 17.12.2009 Call for limerick bishop to face criminal inquiry.

papinvirkaansa siinä valossa, mitä sitoumuksia hän on tehnyt suojellakseen lapsia.” Lisäksi hän toivoi jokaisen raportissa nimetyn henkilön arvioivan omia tekojaan ja sitä kuinka he nykyisin toiminnallaan edistävät lastensuojelua. Hän oli hyvin huolissaan valtion lastensuojelulainsäädännöstä, jonka Murphy-raportti osoitti olleen hyvin puutteellinen. Lisäksi hän ei uskonut hyväksikäyttötapausten koko laajuuden olevan esillä raportissa, koska moni uhreista oli liian traumatisoitunut kertoakseen omista kokemuksistaan kenellekään.¹⁹⁰

Diarmuid Martin kertoi 3.12.2009 kirjoittavansa jokaiselle Murphy-raportissa mainitulle apulaispiispalle, koska hän ei ollut tyytyväinen heidän toimiinsa raportin julkaisun jälkeen. Useimmat apulaispiispoista eivät enää toimineet Dublinin hiippakunnassa, mutta Martinin mielestä heidän tulisi muotoilla vastauksensa Dublinin hiippakuntalaisille. Irlannin pääministeri Brian Cowen sanoi, että piispat, jotka toimivat suojellakseen hyväksikäyttäviä pappeja olivat epämoraalisia, mutta heidän erottamisensa ei ollut valtiolle mahdollista, koska se oli kirkon sisäinen asia. Martin sanoi, ettei hän ollut Irlannin katolisen kirkon johtaja, minkä vuoksi hän ei käskenyt piispoja eroamaan.¹⁹¹ Limerickin piispa Donal Murrayn tapaus oli noussut otsikoihin, koska Murphy-raportin mukaan hänen laiminlyöntinsä hyväksikäyttöepäilyihin liittyen oli anteeksiantamaton. Hänen mukaansa hänen toimintansa isä Naughtonin tutkintaan liittyen ei ollut tarkoituksellista hyväksikäytön peittelyä, vaan johtui naiiviudesta ja kokemattomuudesta. Murray lisäsi, ettei aikonut takertua piispanasemaansa, jos hänen virassa pysymisensä hajottaisi kirkkoa. Hän oli avannut keskustelua hiippakunnassansa siitä, oliko hänen virkansa säilyminen hidaste vai etu heille.¹⁹² Martin osoitti selkeästi, ettei pitänyt piispa Murrayn vastausta raporttiin riittävänä, mutta ei käyttänyt auktoriteettiaan pakottaakseen Murrayn anomaan eroa Pyhäältä istuimelta. Sen sijaan Martin antoi Murraylle tilaa toimia oman omantuntonsa mukaan.

Donal Murrayn raportoitiin matkustavan Vatikaaniin keskustelemaan tulevaisuudestaan 7.12.2009. Hänen toimintaansa oli moitittu useilta eri tahoilta, mutta arvostelu kulminoitui kardinaali Bradyn kritiikkiin.¹⁹³ Vatikaanin tiedonantajien mukaan piispa Murrayn eropyyntö ei olisi ainoa, vaan useampi irlantilainen piispa tulisi eroamaan. Tätä käsitystä vahvisti myös kardinaali

¹⁹⁰ IT 27.11.2009 No words of apology will ever be sufficient, says archbishop.

¹⁹¹ IT 2.12.2009 Archbishop Martin not satisfied with response of some bishops.

¹⁹² IT 3.12.2009 Prelate reluctant to remain if thought a ‘divisive figure’.

¹⁹³ IT 7.12.2009 Bishop Murray flies out to Rome as resignation expected.

Bradyn ja arkkipiispa Martinin kutsuminen Vatikaaniin tapaamaan paavia ja käsittelemään sekä arvioimaan Irlannin kirkossa vallalla olevaa kivuliasta tilannetta.¹⁹⁴

One in Four -järjestön perustaja Colm O’Gorman arvosteli Irlannin katolisen kirkon ja Vatikaanin halua olla erottamatta piispoja. O’Gorman ei käsittänyt sitä, että lastensuojelussa epäonnistuneet piispat saivat jatkaa virassaan. Martinia O’Gorman kritisoi, koska Martin jätti piispa Donal Murrayn eron hänen omaan harkintaansa. O’Gorman kehotti valtiota jatkamaan tutkimuksia ja tekemään samanlaisen tutkimuksen jokaisessa hiippakunnassa.¹⁹⁵ Murphy-raportin julkaisun jälkeen kirkolta kaivattiin yhtenäistä reagointia tilanteeseen. Pelkät sanat eivät enää riittäneet, vaan piispojen eroa vaativat yksittäiset kansalaiset, moraaliteologian professori Vincent Twomey sekä kardinaali Seán Brady.¹⁹⁶ Seán Brady arvioi, että olisi itse jättänyt eroanomuksen, jos olisi samassa tilanteessa kuin Murray.¹⁹⁷ Martinin epäsuora toiminta ei miellyttänyt O’Gormanin ja hän piti Martinin kantaa ristiriitaisena verrattuna hänen asettuessa uhrien puolelle.

Limerickin piispa Donal Murrayn asema herätti närkästystä hyväksikäytön uhreissa. IT:n uskonnollisten asioiden toimittaja Patsy McGarryn haastattelussa hyväksikäytön nuhri Andrew Madden sanoi Irlannin katolisen kirkon yrittävän vähätellä Murphy-raportin löydöksiä. Madden kritisoi Diarmuid Martinin loivaa suhtautumista Murrayn eroamiseen. Andrew Maddenin mukaan oli yksiselitteistä, että Donal Murrayn tulisi erota.¹⁹⁸ Pyhän istuimen ja Diarmuid Martinin vastahakoista suhtautumista Murphy-raportissa mainittujen piispojen eroa kohtaan ihmeteltiin lehtiartikkeleissa.¹⁹⁹ Murphy-raportissa mainittujen piispojen ehdotonta eroa kannatti myös Maynoothin yliopiston moraaliteologian professori isä Vincent Twomey.²⁰⁰ Irlantilaiset vaativat konkreettisia toimia raporteissa mainituilta henkilöiltä ja pitivät piispojen jatkamista viroissaan loukkauksena hyväksikäytön uhreja kohtaan.

Donal Murrayn ilmoitettiin matkustaneen Roomaan 7.12.2009. Patsy McGarry oletti Murrayn matkan syyn olevan eropyyntö. Kardinaali Brady

¹⁹⁴ IT 8.12.2009 More than one bishop may offer to resign.

¹⁹⁵ IT 30.11.2009 Call to extend commission’s inquiry to every diocese.

¹⁹⁶ Kuronen 2014, 45.

¹⁹⁷ IT 7.12.2009 Prelate ‘reflecting’ on decision to be taken.

¹⁹⁸ IT 2.12.2009 Church engaged in ‘damage limitation’ exercise.

¹⁹⁹ Esimerkiksi IT 1.12.2009 Cancerous Irish culture of saying nothing.

²⁰⁰ IT 5.12.2009 This week they said.

vahvisti *IT*:n haastattelussa, että hän aikoi matkustaa arkkipiispa Diarmuid Martinin kanssa Vatikaaniin tapaamaan paavi Benedictus XVI:a, jotta he voisivat keskustella Murphy-raportin paljastuksista. Hän kritisoi Vatikania, koska se ei ollut vastannut Murphy-raportin julkaisuun, vaan oli jättänyt kommentoinnin paikalliselle piispalle.²⁰¹ Martin ja Brady vahvistivat saaneensa kutsun Vatikaaniin keskustelemaan Irlannin katolisen kirkon tilanteesta 8.12. Tietolähteiden mukaan paavi aikoi keskustella liian pitkään jatkuneesta hyväksikäytöstä ja siitä, kuinka Irlannin katolisen kirkon johtajat aikoivat selvittää tilanteen. *IT*:n Vatikaanin tietolähteet kertoivat, että useampi piispa Donal Murrayn lisäksi oli hakemassa eroa.²⁰²

Ennen Diarmuid Martinin ja Seán Bradyn vierailua Roomaan Irlannin piispainkokous kokoontui keskustelemaan hyväksikäyttökandaalin aiheuttamista vahingoista. Piispainkokouksen pääasiakohtien oletettiin koskevan Murphy-raporttia ja sen vaikutusta kirkkoon. Myös Dublinin apostolinen nuntius arkkipiispa Giuseppe Leanza osallistui kokoukseen.²⁰³ Piispainkokous julkaisi ensimmäisen kokouspäivän jälkeen virallisen lausunnon, jossa piispat esittivät anteeksipyyntönsä hyväksikäytetyiltä ja heidän läheisilleen. Piispat osoittivat olevansa hyvin häpeissään siitä, kuinka paljon lasten seksuaalista hyväksikäyttöä oli salattu skandaalin pelossa. Vastauksena Murphy-raporttiin piispat aikoivat uusia kirkon lastensuojeluprotokollat yhteistyössä valtion laitosten ja katolisen kirkon lastensuojelujärjestön, National Board for Safeguarding Children in the Catholic Church in Ireland. (NBSCCCI) kanssa.²⁰⁴

Galwayn piispa Martin Drennan oli toiminut Dublinin hiippakunnan apulaispiispana 7 vuotta Murphy-komission tutkimuksen ajankohdan aikana.²⁰⁵ Piispainkokouksessa Drennan sanoi, ettei ole huolissaan maininnasta Murphy-raportissa. Hänen mukaansa raportti ei antanut hänestä negatiivista kuvaa. Piispainkokouksessa Dublinin arkkipiispa Diarmuid Martin sai tukea kollegoiltaan Murphy-raporttiin liittyen, vaikka aiemmin vain muutama piispa oli soittanut hänelle raportin julkaisun jälkeen. Martin kertoi, että oli saanut vastaukset hänen lähettämiinsä kirjeisiin yhtä lukuun ottamatta kaikilta Murphy-raportissa mainituilta piispoilta ennen hänen ja Seán Bradyn Vatikaanin vierailua.

²⁰¹ IT 7.12.2009 Prelate 'reflecting' on decision to be taken.

²⁰² IT 8.12.2009 More than one bishop may offer to resign.

²⁰³ IT 9.12.2009 Fallout from child abuse report to dominate meeting of bishops.

²⁰⁴ IT 10.12.2009 STATEMENT: We are shamed by the extent to which child sexual abuse was covered up.

²⁰⁵ IT 23.1.2010 Archbishop 'suprised' at Drennan Reaction.

Martin kertoi myös, ettei hänellä ollut tarkempaa tietoa vierailun ohjelmasta ja kun häneltä kysyttiin mahdollisista piispojen eroista, hän vastasi: ”--henkilöiden on itse kannettava vastuunsa – annetaan heille aikaa siihen.”²⁰⁶ Muut piispat ottivat selkeästi etäisyyttä Martiniin raporttien julkaisun jälkeen.

Limerickin piispa Donal Murray kertoi 1.12.2009 hiippakuntansa papistolle aikomuksestaan erota ja kertoi paavin myöntäneen eron maanantaina 14.12.2009. Murray julkisti jättäneensä eropyyntönsä 17.12.2009. Hänen eronsa oli ensimmäinen Murphy-raportin julkaisun jälkeen. Eroilmoituspuheessaan Murray pyysi syvästi anteeksi kaikilta heiltä, joita oli hyväksikäytetty lapsina. Murrayta oli painostettu eroamaan Murphy-raportin julkaisun jälkeen. Diarmuid Martin kommentoi Murrayn eroa sanomalla, että Murray toimi oikein hiippakuntaansa ja laajemmin käsitettynä Irlannin katolista kirkkoa kohtaan. Martin korosti raportin julkaisun ja sen seurausten olevan iso kriisi Dublinin arkkihiippakunnalle. Martin lausui kannanottonsa Dublinin pappien neuvoston tapaamisessa Conliffen Collegessa. Neuvoston puheenjohtaja isä Joe Mullan kertoi Murrayn eron herättäneen avointa ja vilkasta keskustelua, joka päättyi Martinin kokoavaan lausuntoon.²⁰⁷ Martinin kannanotto Murrayn eroon osoitti, että hän tuki tämän päätöstä ja näki eron oikean ratkaisuna. Koska ei hän ollut itse painostanut Murrayta eroamaan, hän halusi tämän toimivan oman päätöksensä mukaan.

Piispa Donal Murrayn ero nostatti jälleen keskustelun siitä, tulisiko muidenkin Murphy-raportissa mainittujen piispojen erota. Andrew Madden oli sitä mieltä, että Jim Moriarty, Martin Drennanin, Ray Fieldin ja Eámonn Walshin tulisi seurata Murrayn esimerkkiä ja erota. Erityisesti Kildaren ja Leighlinin piispa Jim Moriarty sekä Dublinin apulaisarkkipiispa Eámonn Walshin myönsivät, että heidän olisi mahdollisesti erottava piispan viroistaan. Molemmat piispat vakuuttivat, etteivät omasta mielestään olleet tehneet mitään väärää, minkä vuoksi he toivoivat säilyttävänsä virkansa. Jim Moriarty kuitenkin sanoi eroavansa, jos hyväksikäytön uhrin ja kirkko kokivat tämän heille tärkeäksi. Tässä tapauksessa Moriarty eroaisi kaksi vuotta aikaisemmin kuin hänen oli suunniteltu jäävän eläkkeelle. Eámonn Walshin mielestä olisi epäoikeudenmukaista, jos hänen täytyisi erota, mutta tekisi sen, jos hänestä tulisi este kirkon sanomalle.²⁰⁸ Molemmat piispat tunnustivat eron merkityksen Irlannin katoliselle kirkolle, mutta kuitenkin pyrkisivät pysymään virassaan, jos vain pystyisivät. Monet

²⁰⁶ IT 10.12.2009 Drennan untroubled at mention in report.

²⁰⁷ IT 18.12.2009 Two more Bishops named in report may resign.

²⁰⁸ IT 18.12.2009.

hyväksikäytön uhrit, kuten Madden, kokivat tämän ilmapiirin loukkaavana heitä kohtaan. Martin kertoi, että hän aikoi käydä keskusteluja raportissa mainittujen hiippakunnassa toimivien henkilöiden kanssa. Tarkoituksena Martinilla oli katsoa hiippakunnan tulevaisuuteen. Martinin mukaan Murphy-raportti osoitti ihmisten tehneen päätöksiä, jotka johtivat lasten hyväksikäytön jatkumiseen. Hän painotti, että jokaisen johtavassa asemassa olevan oli kannettava vastuunsa.²⁰⁹ Martin suhtautui positiivisesti Murrayn eroon ja koki sen olevan hyvin merkittävä Irlannin kirkolle, koska tämä osoitti kirkon asettaneen väärin toimineet henkilöt vastuuseen teoistaan.

Galwayn piispa Martin Drennan koki, ettei hänen toimintansa ollut huonossa valossa Murphy-raportissa. Piispainkokouksen jälkeen 19.12.2009 Drennan toivoi, että Diarmuid Martin ei lukisi häntä niiden piispojen joukkoon, joiden mahdollisesti tulisi erota. Drennanin mielestä Martin kyseenalaisti hänen rehellisyytensä painottaessaan lausunnossaan vastuunkantoa. Hän kertoi, ettei tiennyt pyrkikö Martin tarkoituksellisesti kyseenalaistamaan hänen luotettavuutensa. Hän lisäsi vastanneensa Martinin kirjeeseen, joka koski Murphy-raportissa mainittuja tapauksia vuosilta 1997–2005. Drennan toimi noina vuosina apulaisarkkipiispana Dublinin hiippakunnassa. Hän sanoi olevansa tyytyväinen siihen, miten käsitteli isä Guidoa koskevat hyväksikäyttöepäilyt. Hän odotti Martinin vastaavan hänelle. Diarmuid Martin ei ehtinyt välittömästi kommentoimaan Drennanin lausuntoa. Arkkipiispan tiedottaja viittasi Martinin aiemmin piispainkokouksessa esittämän lausuntoon ja sen sisältöön vastuunkannosta. Drennanin mukaan irlantilaiset kävivät läpi kostonkierrettä vaatimalla raportissa mainittujen henkilöiden eroja. Hänen mukaansa tämä ei ratkaisisi asioita. Drennanin radiohaastattelun jälkeen suurin osa toimitukseen tulleista 163 puhelusta ja viestistä tuki hänen päätöstään pysyä virassa.²¹⁰ Drennaniin oli aiemmin kohdistunut paljon eroamisvaatimuksia. Drennan oli alusta alkaen vähätellyt mainintaansa Murphy-raportissa ja oli omasta mielestään käsitellyt hyväksikäyttötapaukset hyvin. Hän koki Martinin käsitelleen häntä samalla tavalla kuin piispoja, jotka olivat käsitelleet hyväksikäyttöepäilyjä huonommin kuin hän. Tämän vuoksi arkkipiispan ” – lausunto asetti hänet mielestään huonoon valoon.”²¹¹

²⁰⁹ IT 18.12.2009 Prelate says his resignation would be 'injustice'.

²¹⁰ IT 19.12.2009 My Integrity questioned by Martin's call says bishop.

²¹¹ IT 19.12.2009.

Irlannin pääministeri Brian Cowen oli tyytyväinen piispa Donal Murrayn eroon, koska se osoitti Irlannin katolisen kirkon olevan valmis kantamaan vastuunsa. Hän kehui kardinaali Seán Bradyn ja arkkipiispa Diarmuid Martinin johtajuutta, jota hänen mielestään katolinen kirkko Irlannissa tarvitsi. Erityisesti Cowen painotti päätöksentekoa kirkollisiin virkoihin liittyen.²¹² Martinin johtamistapa sai kehuja erityisesti kirkon ulkopuolisilta tahoilta.

Edellisen arkkipiispan Desmond Connellin tiedottaja Eddie Shaw kritisoi Diarmuid Martinin kommunikaatiostrategiaa. Hänen mukaansa Martinin toiminta oli katastrofaalista. Martin ei ollut kommunikoinut apulaispiispojen kanssa suoraan, vaan teki kannanottonsa RTÉ:n²¹³ *Prime time* -ohjelmassa. Erityisesti Shaw kritisoi sitä, kuinka piispat Éamonn Walsh ja Ray Field oli ”revitty kappaleiksi” mediassa. Shaw painotti, ettei hän ottanut kantaa Murphy-raportissa tutkittuun piispojen toimintaan vaan siihen, miten kommunikaatio Dublinin arkkihiippakunnassa hoidettiin raportin julkaisun jälkeen. Hänen mukaansa Martinin olisi pitänyt kommunikoida suoraan piispojen kanssa, eikä käyttää mediaa. Shaw piti Martinin tapaa toteuttaa hänen tehtävänsä uudelleen järjestää Dublinin arkkihiippakunnan asiat kyseenalaisena. Hänen mielestään Martin olisi voinut valmistella toimiaan paremmin ja tehdä tämän yhteistyössä piispojen kanssa. Shaw piti outona sitä, että Martin mainitsi sen, että vain kaksi irlantilaisista piispoista oli soittanut hänelle Murphy-raportin julkaisupäivänä.²¹⁴

Shaw analysoi tarkemmin Dublinin hiippakunnan kommunikaatiostrategiaa kirjan *The Dublin/Murphy Report: A Watershed for Irish Catholicism?* artikkelissa: . Shaw nosti esiin Martinin kommunikaatiostrategian suunnittelemattomuutta ja sen virheitä ja korosti erityisesti sitä kuinka Martinin toiminta oli jättänyt piispat täysin ulkopuolelle ja näin luonut epäluottamuksen piispojen välille. Irlannin muut piispat kokivat ettei Martin toiminut heidän kanssaan, vaan heitä vastaan. Shawn mukaan Martin keskittyi liikaa menneisyyden ongelman ratkaisuun, vaikka hänen olisi pitänyt rakentaa kirkkoa kohti tulevaisuutta,²¹⁵ Martin kommunikoi avoimesti median kautta, mikä aiheutti kritiikkiä. Martin priorisoi läpinäkyvyyttä toiminnassaan, minkä vuoksi hänen ja piispojen välit kiristyivät. Piispat kokivat, etteivät saaneet arkkipiispalta tukea vaikeassa tilanteessa, minkä vuoksi piispat pitivät etäisyyttä Martiniin. Martin ei

²¹² IT 19.12.2009 Taoiseach welcomes prelate's resignation.

²¹³ RTÉ, *Raidió Teilifís Éireann* = Irlannin kansallinen televisio ja radiokanava.

²¹⁴ IT 21.12.2009 Archbishop's response criticised.

²¹⁵ Shaw 2010, 136–143.

pitänyt piispojen kanssa läheisiä välejä kirkon haastavassa tilanteessa ja ilmeisemmin hän halusi erottautua kirkon aiemmasta kommunikaatiostrategiasta.

Toinen Murphy-raportissa mainittu piispa Jim Moriarty jätti eropyyntönsä paavi Benedictus XVI:lle 23.12.2009. Tämä lisäsi painostusta erota kolmelle muulle yhä virassa olevalle piispalle Éamonn Walshille, Martin Drennanille ja Ray Fieldille. James Moriarty sanoi eronsa yhteydessä, että hänen olisi pitänyt haastaa katolisessa kirkossa vallalla ollut hiljaisuuden kulttuuri. Jouluaatonaaton iltana Vatikaani ei vielä ollut kommentoinut Moriartyn eroa, joten hän säilyttäisi Kildaren ja Leighlinin piispan virkansa kunnes paavi vahvistaisi hänen eronsa. Hyväksikäytön uhrit, esimerkiksi Marie Collins ja Andrew Madden pitivät Moriartyn eroa askeleena eteenpäin. Samalla Madden painosti virassa jäljellä olevia piispoja eroamaan.²¹⁶

Diarmuid Martin ei kommentoinut Moriartyn eroa suoraan. Samaan aikaan Dublinin apulaispiispa Éamonn Walsh oli lähettänyt papistolle kiertokirjeen, jossa hän sanoi Diarmuid Martinin antaneen virallisen tukensa hänen apulaispiispoilleen pappien ja piispojen kokouksessa 12.12.2009. Walsh oli tulkinnut Martinin puheenvuoron täytenä luottamuksenosoituksena itselleen ja Ray Fieldille, jotka olivat Dublinin ainoat apulaispiispat. Walsh toivoi, että tämä informaatio auttaisi ihmisiä ymmärtämään heidän roolinsa hiippakunnassa. Martinin tiedottaja kertoi arkkipiispan haluavan korjata, ettei ollut tarkoittanut sanojaan sillä tavalla, millä Walsh oli tulkinnut ne. Arkkipiispan tiedottaja painotti, että Martin oli tarkoittanut luottavansa apulaispiispojen pappeuteen. Tämän Walsh oli tulkinnut ehdottomaksi tuen osoitukseksi. Tiedottaja lisäsi lopuksi Martinin tiedostavan, että häneltä oli odotettu vahvaa tukea Murphy-raportissa mainituille henkilölle, mutta tätä Martin ei ollut tehnyt. Piispojen tukematta jättämisestä Martin sai paljon kriittisiä kommentteja.²¹⁷ Martin tyrmäsi Walshin tulkinnan, jossa hän antaisi täyden tukensa apulaispiispoilleen, jotka mainitaan Murphy-raportissa. Tätä papisto odotti Martinilta, mutta hän asettui uhrien puolelle kritiikistä huolimatta.

Piispa Éamonn Walsh ja piispa Raymond Field julkaisivat 24.12.2009 yhteisen lausunnon, jossa he kertoivat ilmoittaneensa arkkipiispa Diarmuid Martinille tarjoavansa eroanomuksen paavi Benedictus XVI:lle. Piispat toivoivat,

²¹⁶ IT 24.12.2009 Pressure on three bishops as Moriarty offers resignation.

²¹⁷ IT 24.12.2009 Martin challenges auxiliary's interpretation.

että heidän tekonsa nähtäisiin rauhan ja sovinnon eleenä.²¹⁸ Piispat esittivät eropyyntönsä joulunaattona, mutta koska *IT*:tä ei julkaistu joulunpyhinä 25.12.–27.12.2009, tästä raportoititiin lehdessä vasta 28.12.2009. *IT*:n uskonnollisten asioiden reportteri Patsy McGarry analysoi Éamonn Walshin ja Raymond Fieldin eroilmoitusta artikkelissaan 28.12.2009. McGarryn mukaan Walshin ja Fieldin lausunto osoitti, että he molemmat olivat syvästi loukkaantuneet ja kokivat joutuvansa eroamaan epäoikeudenmukaisesti. McGarry vertasi heidän eroilmoitustaan piispa Moriartyn eroilmoitukseen. Hänen mukaansa Moriartyn lausunto osoitti laajempaa ymmärrystä ja hyväksyntää tilanteesta Moriartyn todetessa, että hänen olisi pitänyt haastaa vallitseva hiljaisuuden kulttuuri ollessaan apulaispiispa Dublinin hiippakunnassa. Patsy McGarryn mukaan Walsh ja Field kokivat tekonsa pakotetuksi, mutta eivät tunnustaneet vastuuta, joka heillä kummallakin oli, osana hiippakunnan hallintoa lastensuojeluun liittyen. McGarry siteerasi Diarmuid Martinin jouluaaton saarnaa Pyhän Marian katedraalissa:

Hiippakunta epäonnistui suojelemaan sen haavoittuvaisimpia jäseniä. Väärä turvallisuuden tunne, joka kirkolla oli, johti päätöksiin, jotka aiheuttivat sen, että lisää lapsia joutui hyväksikäytetyksi. Papeiksi vihittyjen etu nähtiin ensisijaisena kastettujen etuun nähden.²¹⁹

Joulusaarnassaan Diarmuid Martin korosti, kuinka kirkon vanha toimintamalli oli asettanut papit ja kirkon etusijalle kastettuihin eli kirkon jäseniin nähden. Tämän vuoksi Martin asettui omassa toiminnassaan korostetusti lapsena hyväksikäytettyjen uhrien puolelle.

Ensimmäinen julkisuuteen astunut hyväksikäytön uhri Andrew Madden erosi virallisesti katolisesta kirkosta tammikuussa 2010. Murphy-raportin julkaisun jälkeen Madden oli vaatinut raportissa mainittujen piispojen eroja, mutta toistuvien yhteydenottojen jälkeen hän oli tullut siihen tulokseen, ettei halunnut olla enää missään tekemisissä kirkon kanssa, jonka piirissä monien lasten hyväksikäyttö oli ollut mahdollista ja sitä oli salattu. Diarmuid Martin lähetti Maddenille kirjeen kertoakseen kuinka surullinen hän oli kuullessaan päätöksestä. Martin myös tiedusteli mitä kirkko olisi voinut tehdä toisin. Pääsyyksi eroonsa Madden nosti vastauksessaan Martinille sen, että useat piispat yrittivät pitää loppuun asti kiinni virastaan. Inhimillisenä tekona Madden oli odottanut heidän irtisanoutuvan virheidensä myöntämisen merkiksi. Madden koki erityisesti piispa

²¹⁸ *IT* 28.12.2009 Priest criticises archbishop's stance.

²¹⁹ "The diocese failed its most vulnerable members. The Archdiocese failed to recognise what was to be done. A false sense of protection of the Church resulted at times in decisions being made and at other times in decisions not being made which resulted in more children being abused. The interests of the ordained were given priority over the needs of the baptised." Christmas Homily and Message 2009. Oma käännös.

Martin Drennanin toiminnan hyvin loukkaavana. Drennan oli toiminut apulaispiispana Dublinin hiippakunnassa sinä aikana, jolloin pappi Ivan Payne oli käyttänyt Maddenia seksuaalisesti hyväkseen, mutta oli saanut jatkaa pappina, vaikka Madden oli tehnyt hänestä ilmoituksen.²²⁰

Diarmuid Martinin kommentoi Andrew Maddenin eroa Dublinin Trinity Collegessa pitämässään puheessa. Martin sanoi arvostavan Maddenin päätöstä erota. Martinin mukaan Maddenin eroaminen kirkosta osoitti, että katolinen kirkko tarvitsisi suuren uudistuksen. Henkilöstön ja rakenteen muutos kirkossa ei olisi ollut Martinin mukaan riittävä kehityssaskel, vaan kirkon oli pyrittävä uudistua sisältäpäin kukin omalla tahollaan.²²¹

Elokuussa 2010 paavi Benedictus XVI hylkäsi Eamonn Walshin ja Ray Fieldin eroanomukset. Vatikaanin tarkkailijoiden mukaan tilanne oli vaikeaselkoinen, koska Donal Murrayn ja Jim Moriartyn eroanomukset oli hyväksytty. Walsh ja Field eivät omasta mielestään olleet tehneet mitään väärää, mutta olivat kuitenkin tehneet eropyynnön Murphy-raportin jälkeen tekojensa hyvityksen nimissä. Tämä oltiin todennäköisesti tulkittu Pyhässä istuimessa eropyyntöjen takaisin vedoksi, minkä vuoksi oli ne hylännyt. Useiden Vatikaanin asiantuntijoiden mielestä kielteinen päätös eroanomuksiin vaikutti epäsuoralta huomautukselta Diarmuid Martinille. Pyhä Istuin painotti, että Walshin ja Fieldin roolit hiippakunnassa ovat uudelleenarvioinnissa.²²²

²²⁰ IT 18.1.2010 Madden leaves Church in protest at bishops' behaviour.

²²¹ IT 19.1.2010 Martin respects Madden's decision to leave church.

²²² IT 13.8.2010 Vatican observers attempt to shed light on resignations.

5. Tutkimustulokset

Tutkimukseni lähteet olivat kaksi laajalevikkisintä sanomalehteä Irlannissa. Tämän vuoksi tutkimustulokseni kuvaavat varsin kattavasti sitä miten Diarmuid Martinin toimintaa kuvattiin lehdistä. Lehdet painottavat välillä Martinin puheita eri tavalla korostamalla eri osioita hänen puheistaan.

Dublinin arkkipiispan tehtävä Diarmuid Martinin astuessa virkaan oli hyvin haastava. Martinin näkökulmasta Irlanti oli muuttunut paljon siitä ajasta, kun hän oli lähtenyt vuonna 1969 pappisvihkimyksensä jälkeen Vatikaaniin opiskelemaan. Martiniin kohdistui paljon odotuksia koska hänen edeltäjänsä kardinaali Desmond Connell koettiin epäonnistuneen tehtävässään. Lehdissä nostettiin esiin kolme suurta haastetta Martinin uralle hyväksikäyttökandaalit, kirkon ja valtion väliset suhteet ja pappien väheneminen.

Molemmista sanomalehdissä Diarmuid Martinin uran merkittävimäksi haasteeksi nostettiin hyväksikäyttökandaalit. Skandaalit vaikuttivat suuresti kirkon asemaan Irlannissa ja Martin joutui toimimaan kirkon kasvoina skandaalin jälkipuinnissa. Merkittävää oli, että hänet valittiin arkkipiispaksi Irlannin katolisen kirkon piirin ulkopuolelta. Pyhä istuin teki strategisen ratkaisun valitessaan Martinin arkkipiispaksi, joka voisi yrittää puhtaalta pöydältä hoitaa hyväksikäyttökandaalien jälkipuintia. Vaikka Martin oli irlantilainen, pidettiin hänen valintaansa aluksi varsin radikaalina, koska yleensä tapana oli valita henkilö, joka oli toiminut kyseisessä maassa pidempään. Kuitenkin tämä osoittautui hänelle suureksi vahvuudeksi, koska hän ei itse ollut sekaantunut kirkon hyväksikäyttökandaaleihin Irlannissa. Dublinin arkkihiippakunnan toimintaa tutkinut Murphy-raportti rajattiin vuoteen 2004, jolloin Martin astui virkaan. Tämän vuoksi Martin pystyi toimimaan ja toimi avoimemmin kuin aiempi arkkipiispa Desmond Connell.

Irish Independentin toimittaja John Cooney kuvaili Martinin toiminnan Ryan-raportin julkaisemisen jälkeen saaneen positiivisen vastaanoton Martinin toiminnassa kiitettävänä pidettiin hänen asettumistaan uhrien puolelle. Martinin kannanotot ja toiminta olivat hyvin suoria ja hän selkeästi halusi tehdä pesäeron katolisen kirkon aiempaan viestintästrategiaan Etusijalla Martinin reagoinnissa eivät olleet papit ja maineen säilyttäminen vaan kärsivä osapuoli eli hyväksikäytön uhrit. Martinin toiminta sai heiltä kiitosta.

Diarmuid Martinin viestintästrategia oli uudenlainen ja sitä kritisoitiin ja keuhuttiin. Martin antoi lausuntoja ja puheenvuoroja, jotka hän kohdisti piispoille

ja papistolle median kautta sen sijaan, että olisi viestinyt kirkon sisäisten kanavien kautta salassa. Piispat kokivat Martinin kaatavan raporttien esiin tuoman taakan siinä tutkittujen piispojen niskaan antamatta minkäänlaista tukea. Tämä aiheutti myös papistossa huolta siitä, että jos arkkipiispa ei puolustanut edes piispoja, niin papit olisivat vielä huonommassa asemassa. Papisto koki myös Martinin tavan toimia hyvin yksipuolisena, koska hän ei informoinut papistoa Vatikaanin vierailujen syistä, vaan palattuaan antoi lehdistötiedotteen, josta asiat selvisivät myös papistolle.

Kirkon työntekijöiden vähäisen tuen lisäksi Diarmuid Martinia kritisoitiin siitä, että hän ei ollut tarpeeksi ankara raporteissa mainittuja pappeja ja piispoja kohtaan. Kritiikkiä tästä Martin sai lehtien mukaan hyväksikäytön uhreilta. Häneltä odotettiin suurempaa toimintaa. Erityisesti Martinia kritisoivat Vincent Twomey, Seán Brady, Tom Doley, Andrew Madden ja One in Four- järjestön perustaja Colm O'Gormanin. Heidän mielestään Martinin toiminta ei ollut linjassa hänen lausuntojensa kanssa, koska heidän mukaansa Martinin olisi pitänyt painostaa piispoja eroamaan. Martin kehotti piispoja henkilökohtaisilla yhteydenotoilla itse pohtimaan omaa asemaansa ja tapaa, miten vastuu tulisi kantaa. Häneltä kuitenkin odotettiin erokäskyä, jota ei tullut. Tässä tapauksessa Martin toimi varsin neutraalisti

Diarmuid Martinin vahva linja oli myös koetuksella, kun aiempi arkkipiispa Desmond Connell yritti estää osan Dublinin asiakirjojen luovuttamista Murphy-komissiolle salassapitovelvollisuuteen vedoten. Molemmat sanomalehdet seurasivat tapahtumakulkua tarkasti. Connellin asiakirjojen salausyritys nähtiin vanhan ja uuden tavan kohtaamisena. Martin oli sitoutunut täyteen yhteistyöhön Murphy-komission kanssa ja tämän vuoksi kannatti kaikkien asiakirjojen luovuttamista viranomaisille. Korkein oikeus päätti haasteen Martinin eduksi ja mitään asiakirjoja ei salattu tutkimuksilta. Mary Raftery analysoi Martinin ja Connellin välistä kiistaa ja pohti kumpi arkkipiispoista edusti katolisen kirkon nykyistä kantaa. Raftery korosti artikkelissaan kuinka Connell haastoi Martinin tavan pyrkiä tekemään lopun salailusta.

Lehtien mukaan Diarmuid Martinin toiminta otettiin yleisesti vastaan uusina tuulina kirkon johdossa, ja se nähtiin hyvänä kehityssuuntana. Martinin reaktio Ryan-raportin julkaisun jälkeen herätti kuitenkin paljon keskustelua. Martin oli hyvin järkyttynyt, muttei sanonut täysin yllättyneensä tuloksista. Martin kertoi kohdanneensa tuolloin 1960-luvulla monia henkilöitä, jotka olivat kokeneet

fyysistä väkivaltaa laitostouluissa. Martin sanoi, ettei hän tuolloin kuullut mitään seksuaalisesta hyväksikäytöstä. Tästä alkoi keskustelu siitä, miksi Martin ei ollut pappina toimiessaan puuttunut kohtaamiinsa tapauksiin. Häneltä odotettiin, että hän olisi toiminut aktiivisemmin. Martinin kuva uhrien puolustajana horjui. Martin itse vastasi näihin syytöksiin kertoen ilmoittaneensa arkkipiispa John McQuaidille väkivaltatapauksista katolisen kirkon laitostouluissa. McQuaid kertoi ilmoittaneensa tapaukset eteenpäin opetusministeriöön. Martinia tuki myös Kevin Myers, joka nosti esille tuon ajan lehdistön, joka oli myös pysynyt hiljaa, vaikka tuohon aikaan tapaukset olivat sosiaalityön piirissä tiedossa.

Diarmuid Martin painotti myös katolisen kirkon vastuuta korvausten maksamisessa hyväksikäytön uhreille. Martin ihmetteli, etteivät sääntökunnat olleet täyttäneet aiemmin tehtyä sopimusta. Martin herätti keskustelua siitä, kuinka valtion vuonna 2002 sopimassa vahingonkorvausohjelmassa sovitut korvaussummat olisi uudelleen neuvoteltava, koska uudet raportit olivat tuoneet ilmi tapahtumien laajuuden, minkä seurauksena sovitut korvaussummat eivät olleet millään tavalla linjassa vahinkojen määrään nähden. Kirkon ja sääntökuntien reagointia Ryan-raportin julkaisuun pidettiin kankeana ja sääntökuntien toimintaa kuvattiin välttelevänä. Diarmuid Martinin ja Séan Bradyn kannanotot ja toiminta kuvattiin hyvin positiivisesti ja uudenlaisina kannanottoina kirkonpaikallisenhallinnon toimesta.

Murphy-raportin tutkimuksen aikarajauksen vuoksi Diarmuid Martinia ei tutkittu raportissa. Martinin pyrki toiminnallaan parantamaan hiippakunnassa hyväksikäyttöepäilyjen käsittelyä ja toiminnan läpinäkyvyyttä. Martinin aloitteesta hiippakunta julkaisi säännöllisesti listan papeista, joita vastaan hiippakunnassa oli nostettu epäily lasten seksuaalisesta hyväksikäytöstä viimeisen 50 vuoden ajalta. Tämän Mary Raftery koki olevan sellainen toimintatapa, jota Martinin edeltäjä kardinaali Desmond Connell ei olisi voinut tehdä joutumatta kirkon pannaan. Ajankohta oli Rafteryn mielestä yksi syy, miksi Martin pystyi toimimaan kuten toimi.

Pyhä istuin reagoi hitaasti hyväksikäyttöskandaaleihin Irlannissa. Diarmuid Martinin ja Séan Bradyn toiminta raporttien julkaisun jälkeen haastoi Pyhän istuimen kommentoimaan asiaan. Lehtien mukaan Pyhä istuin piti etäisyyttä skandaaliin ja nimesi sen Irlannin kansalliseksi ongelmaksi, vaikka Yhdysvalloissa pedofiliaskandaali katolisessa kirkossa oli ollut otsikoissa jo vuosituhannen alussa.

Paavi Benedictus XVI:n pastoraali kirje julkaistiin 21.3.2010. Lehtien mukaan pastoraalikirje tuli aivan liian myöhään. Pastoraalikirjettä kritisoitiin siitä, ettei se myöntänyt hyväksikäyttöskandaalia koko katolisen kirkon ongelmaksi, vaikka tapauksia oli tullut julki ympäri maailmaa. Diarmuid Martin kuvasi lehdissä pastoraalikirjettä askeleeksi uusiutumista kohti. Martinin mukaan Irlannin katolinen kirkko oli itse epäonnistunut hyväksikäyttötapausten käsittelyssä. Martin kertoi lehdistölle, ettei Pyhää istuinta voinut syyttää, koska paikallishallinto ei ollut noudattanut kanonisen lain asettamaa ohjeistusta tapausten käsittelyssä.

Toisena haasteena Diarmuid Martinin tullessa arkkipiispaksi oli kirkon ja valtion välinen suhde Irlannissa. Katolisen kirkon asema oli ollut jo ennen Diarmuid Martinia muutoksessa, mutta hyväksikäyttöskandaalit olivat nopeuttaneet kirkon vaikutusvallan vähenemistä Irlannissa ja asettaneet sen epäedulliseen valoon. Kirkolla oli merkittävä rooli Irlannin sosiaalisten palveluiden tuottajana. Martinin haasteeksi tuli luoda suhteet valtioon hyväksikäyttöskandaalien jälkeen ja muuttuneessa Irlannin yhteiskunnassa. Martinin mukaan kirkon ja valtion välit olivat kaukana siitä, mitä ne olivat olleet, koska esimerkiksi uusista hyväksikäyttötutkimuksista hän oli saanut kuulla vasta lehdistön kautta kuten muutkin.

Kirkon ja valtion välisessä suhteessa konkreettisimmaksi tekijäksi osoittautui koulutuksen järjestäminen Irlannissa. Koulutuksen järjestelyssä keskustelua herättivät katoliset koulut, jotka kattoivat valtaosan Irlannin koulutuksesta. Diarmuid Martin korosti koulutukseen liittyen Irlannin koulutusrakenteen kestättömyyttä. Hän toi esiin Irlannin moniarvoistumiskehityksen ja tahtoi jakaa koulutuksen järjestysvastuuta, jotta koulutuksen tarjonta olisi monipuolisempaa ja vastaisi Irlannin nykyajan tarvetta. Martin kritisoi valtion laiminlyöneen pitkäjänteisen koulutuksen suunnittelun, koska opetusministeriö ei ollut huomionut valtion kasvavaa maahanmuuttajaväestöä ja koulutuspaikkojen tarpeen kasvua erityisesti Dublinissa, jossa tilanne oli kärjistynyt. Balgbrigganissa katolisista kouluista koulupaikkoja hakevilta lapsilta vaadittiin kastetodistusta, koska koulupaikkoja ei ollut tarpeeksi. Tämä asetti erityisesti maahanmuuttajat epätasa-arvoiseen asemaan koulupaikkoja hakiessa. Martinin aloitteellista toimintaa katolisen kirkon hallinnan vähentämiseksi koulutussektorilla kannatettiin ja pidettiin hyvänä eleenä.

The Irish Timesin uskonnollisten asioiden toimittaja Patsy McGarry korosti Martinin puheista usein katolisuuteen ja katolisiin arvoihin liittyviä kannanottoja. Kun taas *Irish Independentin* uskonnollisten asioiden toimittaja John Cooney painotti käytännöllisempiä näkökulmia Martinin puheista. Cooney korosti sitä, että Martin korosti koulutuksen merkitystä Irlannille.

Diarmuid Martin joutui myös puolustamaan katolisen koulutuksen asemaa, koska se oli hyväksikäyttöraporttien vuoksi kyseenalaistettuna. Erityisesti Mary Raftery vaati katolisen kirkon poistamista julkisen sektorin palveluiden järjestäjänä. Martin painotti katolisten koulujen ammattitaitoa ja vanhempien halua lähettää lapsensa katoliseen kouluun, koska siellä he saivat vanhempiensa arvopohjan mukaisen koulutuksen. Kuitenkin Martin lehtien mukaan korosti protestanttisten koulujen merkitystä. Hän vastusti lehtien mukaan valtion suunnittelemaa leikkausta protestanttisten koulujen valtiontukeen. Martin korosti monikulttuurisen arvopohjan merkitystä Irlannille ja halusi tämän vuoksi tukea Irlannin protestantteja. Hänen toimintansa sai poliitikoilta kiitosta.

Kolmantena haasteena nousi esiin kirkon lisääntyvän pappipulan. Useissa hiippakunnissa papit olivat ikääntyneet merkittävästi ja vuosi vuodelta seminaareihin hakeneiden kokelaisten määrä oli vahvasti laskussa. Lehtien mukaan Martin avasi keskustelun tuomalla esiin mahdollisen diakonin viran, joka olisi maallikkovirka. Tämän oletettiin lisäävän kiinnostusta kirkollisiin tehtäviin. Diakoni voisi suorittaa kirkollisia palveluksia pois lukien ehtoollisen asettamisen. Tämä ei vaatisi selibaattilupausta, jonka epäiltiin olevan osa syy pappien vähenevään määrään. Selibaattipakkoa myös kritisoitiin Martinin aikana, mutta hänen kantansa selibaattivalan purkamiseen oli kielteinen. Lehtien mukaan Martin ei myöskään kannattanut naispappeutta, vaikka hän pyrkikin uudistamaan ja vastaamaan kasvavaan pulaan papeista kirkossa.

Diarmuid Martin lausui lehdissä avoimia puheenvuoroja, joissa hän kritisoi Pyhän istuimen kantaa homoseksuaaleihin. Hän ei kumonnut kirkon opetusta homoseksuaaleihin liittyen, mutta koki, että kirkko voisi käyttää neutraalimpia termejä. Martin korosti, ettei homoseksuaalisuutta voitu linkittää pedofiliaan, kuten Pyhä istuin oletti Yhdysvaltojen hyväksikäyttötapausten perusteella. Martin puolusti myös homoseksuaalien asemaa yhteisasumiseen liittyvän lainsäädännön ollessa keskustelun aiheena vuonna 2004. Martin piti avioliittoa yhä ihanteellisena parisuhdemallina, mutta myönsi erilaisten parisuhdemuotojen olemassaolon ja piti

hyvin tärkeänä sitä, että laki turvaisi kaikkien irlantilaisten oikeudet. Martinin toiminta huomioi valtiossa tapahtuneen kehityksen ja pyrki edistämään sitä.

Martinin toiminnassa sanomalehdet asettivat merkittäväksi tekijäksi hänen suhteensa Irlannin protestanttiseen kirkkoon *Church of Irelandiin*. Martin kävi usein keskustelua *Church of Irelandin* piispojen ja pappien kanssa lehdissä. Esimerkiksi Martin keskusteli katolisen kirkon näkemyksestä homoseksuaalisuuteen protestanttisen kirkon arkkipiispan Gordon Linneyn kritisoidessa katolisen kirkon ehdotonta näkemystä. Hänen toimintansa pyrki keskittymään yhteisiin seikkoihin ja sopuun. Martin kuitenkin pitäytyi katolisessa opetuksessa ja näki yhteisen ehtoollisen ongelmallisena, koska opilliset eroavaisuudet olivat yhä olemassa.

Sanomalehdet ottivat uuden arkkipiispan vastaan kiitoksien ja kritiikin saattelemana. Lehtien artikkelien perusteella Diarmuid Martinista tuli uudet kasvot katoliselle kirkolle Irlannissa. Häntä tuettiin ja hänen toimintansa nähtiin hyvässä valossa, mutta myös kritiikkiä hänen toimintaansa kohtaan ja sen heikkoja puolia nostettiin esiin. Molemmat lehdet kuvasivat Martinin toimintaa varsin saman suuntaisesti. Aineistoni pohjalta voidaan todeta, ettei suuria linjaeroja ollut huomattavissa. Muutamissa tapauksissa II:n otsikointi oli suorasanaisempi, mutta suurimmilta osin lehtien kuvaukset olivat varsin yhtäläiset. Parissa tapauksessa Martinin puheesta korostettiin eri puolia eri lehdessä.

Artikkelien perusteella Diarmuid Martinin toiminta herätti hyvin paljon kiitosta Irlannin poliitikkojen, kuten esimerkiksi Mary Hanafinin ja Bertie Ahernin, keskuudessa liittyen valtion ja kirkon väliseen suhteeseen. Erityistä kiitosta Martin sai hyväksikäyttöraporteihin liittyvästä toiminnastaan. Murphy-komission johtaja tuomari Yvonne Murphy kiitti Diarmuid Martinia yhteistyöstä ja tutkimuksen puolustamisesta, kun Desmond Connell yritti salata osan Dublinin hiippakunnan asiakirjoista. Diarmuid Martinin toiminnasta lehdet nostivat esiin hänen erilaisen tapansa toimia arkkipiispana. Lehtien toimittajat antoivat haastatteluteksteissä Martinista nöyrän kuvan. Martin ei niiden mukaan pyrkinyt pelastamaan kirkon mainetta, vaan pyrki luomaan uutta ja erilaista tulevaisuutta katoliselle kirkolle Irlannissa.

6. Lyhenteet

EU – Euroopan Unioni

ICBAC – Irish Catholic Bishops' Advisory Committee

INTO – The Irish National Teachers' Organisation

II – Irish Independent

IT – The Irish Times

NBSCCCI – National Board for Safeguarding Children in the Catholic Church in Ireland

RTÉ – Radio Telefís Éireann

WTO – World Trade Organization

YK – Yhdistyneet Kansakunnat

7. Lähde- ja kirjallisuusluettelo

7.1. Painetut lähteet

Cooney, John

2009 Why did Good Guy Diarmuid Martin stay so silent for 40 years? – Irish Independent 20.6.2009.

Irish Catholic Bishops' Advisory Committee on Child Sexual Abuse by Priests and Religious

1996 Child Sexual Abuse. Framework for a church response. Report of the Irish Catholic Bishops' Advisory Committee on Child Sexual Abuse by Priests and Religious. Dublin: Veritas.

Irish Newspapers archives

s. a. Irish Newspaper Archives. <<https://www.irishnewsarchive.com>>

Martin, Diarmuid

2009 Tarnished orders have a last chance at redemption. – Irish times 25.5.2009.

McGarry, Patsy

2003 Almost all dioceses had abuse insurance. – The Irish Times 6.2.2003.

2004 a Ratzinger at heart of clash between church figures? – The Irish Times 16.3.2004.

2004 b Man for all seasons. – The Irish Times 29.5.2004.

2009 a Frustration with orders sees hierarchy cross Rubicon. – The Irish Times 26.5.2009.

2009 b Archbishop defends abuse inaction. – The Irish Times 8.6.2009.

2009 c Bishops Walsh and Field fail to see they were party to collective failure. – The Irish Times 28.12.2009.

Myers, Kevin

2009 With grandiose claims of victimhood and a self-righteous glee, we look for nuns to lynch. Irish Independent 9.6.2009.

Norris, David

2004 a Archbishop Martin's comments on homosexuality and 'hurt. – The Irish Times 17.3.2004.

2004 b Church's impact on gay people. – Irish Independent 17.3.2004.

O'Brien, Brenda

2005 Excluding church voices would be sectarian. – The Irish Times 19.11.2005.

Quinn, David

2005 241 clerics accused of sex abuse over four decades. – Irish Independent 28.10.2005.

Raftery, Mary

2005 Reality of church role in schools. – The Irish Times 3.11.2005.

2008 Who now speaks for the Church? – The Irish Times 2.2.2008.

Stanford, Alan

2004 Thanks, Archbishop, for your Christian charity towards gays. – Irish Independent 19.11.2004

The Irish Times Archive

s. a. The Irish Times Newspaper Archive.
<<http://www.irishtimes.com/archive>>. Katsottu 19.10.2016.

7.2. Sanoma- ja aikakausilehdet

IT The Irish Times 2004–2010.

II Irish Independent 2004–2010.

7.3. Internet-lähteet

Breda O'Brien

s. a. Breda O'Brien profile. <<http://www.irishtimes.com/profile/breda-o-brien-7.2276464>> Katsottu 20.8.2016.

Canon law

s. a. Canon Law <http://www.intratext.com/IXT/ENG0017/_P1.HTM>
Katsottu 29.9.2016.

Christmas Homily and Message

2009 Christmas Homily and Message. Homily notes and Message of Most Rev. Diarmuid Martin Archbishop of Dublin, Primate of Ireland.
24.12.2009. <<http://www.dublindiocese.ie/241209-christmas-homily-and-message/>> Katsottu 4.10.2016.

Church of Ireland

s. a. Protestanttisen kirkon Church of Irelandin kotisivut.
<<http://www.ireland.anglican.org/>> Katsottu 20.10.2016.

David Quinn

s. a. David Quinn. <<http://irishcatholic.ie/profile/david-quinn-0>> Katsottu 18.8.2016.

Diarmuid Martinin biografia

s. a. Biography of Archbishop Diarmuid Martin.
<<http://www.dublindiocese.ie/content/biography-archbishop-diarmuid-martin>> Katsottu 20.11.2014.

Educate Together

s. a. What is educate Together. <<http://www.educatetogether.ie/about/what-is-educate-together>> Katsottu 14.10.2016.

John Cooney

s. a. John Cooney <<http://www.obrien.ie/john-cooney>> Katsottu 11.10.2016.

Mary Raftery

s. a. Mary Raftery <<http://www.womensmuseumofireland.ie/articles/mary-raftery>> Katsottu 20.8.2016.

Murphy-raportti

2009 Report by Commission of Investigation into Catholic Archdiocese of Dublin. <<http://www.justice.ie/en/JELR/Pages/PB09000504>> Katsottu 4.5.2015.

Patsy McGarry

s. a. Patsy McGarry <<http://www.irishtimes.com/patsy-mcgarry-7.1837384>> Katsottu 18.8.2016.

Rooman kuurian nimistöä

2011 Rooman kuurian nimistöä. <http://katolinen.fi/?page_id=652>. Katsottu 19.10.2016.

Ryan-raportti

2009 Commission to Inquire into Child Abuse Report Confidential Committee. <<http://www.childabusecommission.ie/rpt/>>. Katsottu 20.3.2015.

Tony Flannery

s.a. About me. <<http://www.tonyflannery.com/about-me/>>. Katsottu 11.10.2016.

7.4. Kirjallisuus

Bartlett, Thomas

2002 Church and state in modern Ireland, 1923 1970. – Christianity in Ireland. Revisiting the Story. Blackrock, Co Dublin: The Columba Press.

Cooney, John

1999 John Charles McQuaid – Ruler of Catholic Ireland. Dublin: The O'Brien Press LTD.

Donnelly, Susan & Inglis, Tom

2010 The Media and the Catholic Church in Ireland: Reporting Clerical Child Sex Abuse. Journal of Contemporary Religion, 25:1, pp. 1 – 19.

Eskolin, Silja-Elisa

2015 Yhdysvaltain katolinen lehdistö ja kirkon hyväksikäyttökandaali tammi-heinäkuussa 2002. Yleisen kirkkohistorian pro gradu -tutkielma Hc.

Inglis, Tom

1998 Moral Monopoly. Toinen painos. Dublin: University College Dublin Press.

2003 Catholic Church, Religious Capital and Symbolic Domination. – Engaging Modernity. Toim. Eamon Maher ja Michael Boss. Dublin: Veritas Publications.

2007 Catholic Identity in Contemporary Ireland: Belief and Belonging to tradition – Journal of Contemporary Religion.

Keenan, Marie

2009 'Them and Us': The Clergy Child Sexual Offender as 'Other'. – Responding to the Ryan Report. Dublin: Columba Press.

- 2012 Child Sexual Abuse & The Catholic Church. Oxford: Oxford University Press.
- Kiernan, Patricia
2008 Embracing Change: The remodeling of Irish Catholic primary schools in the 21th century. – Contemporary Catholicism in Ireland: A Critical Appraisal. Toim. John Littleton ja Eamon Maher. Dublin: Columba Press.
- Kuronen, Anna
2014 On aika sovittaa isien synnit. Murphy-raportin vastaanotto Irlannissa 2009–2011. Yleisen kirkkohistorian pro gradu-tutkielma. Hc.
- McGarry, Patsy
2006 The Rise and Fall of Roman Catholicism in Ireland. – Irish and Catholic: Towards an understanding of identity. Dublin: Columba Press.
- O'Brien, Breda
2010 Communicating the Good News and the Bad. –The Dublin/Murphy Report: A Watershed for Irish Catholicism? Toim. John Littleton ja Eamon Maher. Dublin: Columba Press.
- Ó Féich, Pádraig & O'Connell, Michael
2015 Changes in Roman Catholic Beliefs and Practices in Ireland between 1981 and 2008 and the Emergence of the liberal Catholic. Journal of Contemporary Religion. London: Routledge.
<<http://dx.doi.org/10.1080/13537903.2015.1025551>> Katsottu 9.6.2015.
- Oksanen, Elina
2008 Kirkko kriisissä: Irlantilaisen katolisuuden murros The Tablet- ja Studies-lehden silmin vuosina 1994-1997. Yleisen kirkkohistorian pro gradu-tutkielma. Hc.
- O'Malley, Eoin
2011 Contemporary Ireland. London: Palgrave Macmillan.
- Penet, Jean-Christophe
2008 From Modernity to Ultramodernity: The Changing Influence of Catholic Practice on Political Practice in Ireland. Contemporary Catholicism in Ireland: A Critical Appraisal. Toim. John Littleton ja Eamon Maher. Dublin: Columba Press.
- Rauhala, Mari
2007 ANNUS HORRIBILIS – Katolisen kirkon pedofiliaskandaali ja julkinen sana Yhdysvalloissa 2002. Yleisen kirkkohistorian pro gradu-tutkielma. Hc.
- Shaw, Eddie
2010 A Personal View of a Communications Failure in a Time of Crisis. – The Dublin/Murphy Report: A Watershed for Irish Catholicism? Co Dublin: Columba Press.